

Fundusze Europejskie
dla Warmii i Mazur

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Ocena wpływu RPO WiM 2014-2020

na wybrane wskaźniki rezultatu długoterminowego

Raport końcowy

Fundusze Europejskie
dla Warmii i Mazur

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Zamawiający:

Województwo Warmińsko-Mazurskie

reprezentowane przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

10-562 Olsztyn

ul. Emilii Plater 1

www.warmia.mazury.pl

URZĄD MARSZAŁKOWSKI

WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Wykonawca:

EU-CONSULT sp. z o.o.

80-747 Gdańsk

ul. Toruńska 18c lokal D

www.eu-consult.pl

Gdańsk 2024 r.

1. Streszczenie

Celem głównym badania był pomiar i ocena poziomu osiągnięcia wartości wybranych wskaźników rezultatu długoterminowego EFS, stosowanych w ramach RPO WiM 2014-2020 tj.:

- *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu;*
- *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS;*
- *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS;*

oraz ocena skuteczności w osiągnięciu założonych wartości docelowych.

Podstawą do obliczenia wartości wskaźników długoterminowych były badania ankietowe. W przypadku badań z instytucjami opieki nad dziećmi (wskaźniki dotyczące liczby utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 i miejsc wychowania przedszkolnego) zastosowana została próba pełna. Zrealizowano badania z wszystkimi instytucjami, w przypadku których odnotowano w systemie sprawozdawczości osiągnięcie wskaźników właściwych dla niniejszego badania¹. Łącznie zrealizowano tym samym 75 ankiet z instytucjami opieki (35 w ramach działania 10.4 oraz 40 w ramach działania 2.1).

W przypadku pracujących uczestników projektów EFS (badanie ankietowe na potrzeby obliczenia wartości wskaźnika *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu*) przeprowadzono badanie na próbie reprezentatywnej (5 189 ankiet), obliczonej na etapie raportu metodycznego Szczegóły dotyczące struktury próby znajdują się w aneksie do niniejszego dokumentu.

Pomiar wskaźnika *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu*

Poprzedni pomiar wskaźnika brutto (za okres 01.07.2018 r. - 31.12.2020 r.) wykazał poprawę sytuacji na rynku pracy wśród 4,84% badanych.

¹ *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie oraz Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.*

Obecnie przeprowadzone badanie (za okres 01.01.2021 r. – 31.12.2023 r.) pozwala zaobserwować istotnie wyższą wartość analizowanego wskaźnika, która to wyniosła 7,42%.

Najwyższa wartość wskaźnika brutto przypadła na PI 8iii (44,34%) oraz PI 9i (38,98%). Tak wysoka skuteczność projektów realizowanych w ramach działań przypadających na ww. PI (działanie 11.1 oraz 10.3) wynika z silnego ukierunkowania ich na wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy i rozwój społeczno-zawodowy uczestników projektów.

Analogicznie najniższą wartość wskaźnika odnotowano w ramach działania 10.7, które skupiało się na realizacji programów profilaktycznych. Pośrednio oczywiście działania w tym obszarze mogły wpływać na polepszenie sytuacji na rynku pracy, lecz należy mieć na uwadze również prozdrowotny charakter tego wsparcia.

Przeprowadzone badania pozwoliły również na ekstrapolację uzyskanych wyników, umożliwiającą oszacowanie wpływu podjętych działań na całą populację. W tym ujęciu wskazać należy, że wsparcie udzielone w analizowanym okresie umożliwiło poprawę sytuacji na rynku pracy dla ok. 1 208 osób.

Jednocześnie analiza potwierdziła, że interwencja pozwoliła poprawić sytuację osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy. Wartość odnotowanego wskaźnika brutto była bowiem szczególnie wysoka wśród osób posiadających wykształcenie gimnazjalne (7,14%). Niemniej podjęte wsparcie w umiarkowany sposób wpłynęło na poprawę wśród starszych grup wiekowych (jedynie 3,49% w ramach wskaźnika brutto). Również poziom przejścia z niepewnego do pewnego zatrudnienia (w tym z umów cywilno-prawnych) był stosunkowo niewielki (3,89%). Cieszyć może natomiast zbliżony poziom efektów uzyskanych wśród osób z niepełnosprawnościami (niemal 7% w ramach wskaźnika brutto) względem ogółu uczestników projektów.

Pomiar wskaźnika *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS*

Wskaźnik ten został wyliczony poprzez zsumowanie liczby miejsc opieki dla dzieci w wieku do 3 lat utworzonych w ramach projektów oraz porównanie jej do liczby miejsc funkcjonujących 2 lata po zakończeniu finansowania funkcjonowania tych miejsc ze środków EFS (na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego z instytucjami wspartymi w ramach analizowanej interwencji).

W obliczeniach uwzględniono tylko te podmioty, w których zakończono finansowanie funkcjonowania nowopowstałych w projekcie miejsc opieki nad dziećmi w okresie od 1 lipca 2019 r. do 31 sierpnia 2022 r.

Jak wykazała analiza, niemal wszystkie (97,4%) spośród 809 utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 utrzymały swoją trwałość w okresie 2 lat od zakończenia finansowania. Co więcej, biorąc pod uwagę moment przeprowadzenia badania, wciąż istniało 730 spośród tychże miejsc (90,2%). Respondenci argumentowali zlikwidowanie części z ww. miejsc w odpowiedzi na malejące zapotrzebowanie, spowodowane zarówno niższym demograficznym, jak i postępującą konkurencją ze strony innych placówek opieki. Niekiedy na konieczność zlikwidowania części z miejsc wpływ mają również problemy lokalowe podmiotów prowadzących tego rodzaju działalność.

Zgodnie z danymi z ostatnich lat, w latach 2019-2023 w województwie warmińsko-mazurskim systematycznie malała liczba dzieci w wieku 0-2 lat, sięgając ostatecznie 28 703 dzieci (spadek w analizowanym okresie sięgnął tym samym poziomu blisko 30%).

Bardzo wysoki poziom zapotrzebowania na miejsca opieki z okresu sprzed wdrożenia interwencji sprawił, że w okresie 2 lat od uzyskania dofinansowania udało się uzyskać niemal pełny poziom utrzymania utworzonych miejsc opieki. Niemniej biorąc pod uwagę wyniki badania ankietowego (które potwierdzają rozpoczęcie procesu likwidowania miejsc w obliczu niższego demograficznego) oraz ewidentny, postępujący z roku na rok spadek liczby dzieci nie będzie możliwe utrzymanie utworzonych miejsc w kolejnych latach.

Należy zaznaczyć, że spadek liczby dzieci po części kompensowany jest (dla placówek opieki) wzrostem udziału dzieci korzystających z opieki (co jest związane z rosnącą aktywizacją zawodową mieszkańców regionu (możliwą dzięki m.in. realizowanym programom społecznym) oraz większą dostępnością placówek w regionie. Niemniej w obliczu tak istotnie posuniętych zmian demograficznych prognozować można niższe niż obecnie zapotrzebowanie na tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Powyższy wniosek odnosi się do ograniczonej potrzeby tworzenia nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, przy czym należy mieć na uwadze występowanie tzw. białych plam, tj. gmin w których dotychczas nie utworzono miejsc opieki instytucjonalnej. Tego rodzaju działania, mimo spadającej liczby urodzeń w regionie, wciąż będą zasadne, a ich realizacja wiązałaby się z wyrównywaniem szans i zapewnieniem spójności wewnętrznej województwa.

Pomiar wskaźnika *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS*

Analogicznie jak w poprzednim przypadku, wskaźnik ten został wyliczony poprzez zsumowanie liczby miejsc wychowania przedszkolnego utworzonych w ramach projektów oraz porównanie jej do liczby miejsc funkcjonujących 2 lata po zakończeniu finansowania funkcjonowania tych miejsc ze środków EFS (na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego z instytucjami wspartymi w ramach analizowanej interwencji).

Jak wykazała analiza, wszystkie (100%) spośród 886 utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego utrzymały swoją trwałość w okresie 2 lat od zakończenia finansowania. Co więcej, biorąc pod uwagę moment przeprowadzenia badania, wciąż istniało 823 spośród tychże miejsc (92,9%). Respondenci argumentowali zlikwidowanie części z ww. miejsc w odpowiedzi na malejące zapotrzebowanie, spowodowane niższym demograficznym, jak i czynniki zewnętrzne, tj. wypowiedzenie umowy najmu lokalu w którym działała placówka (sytuacja dotyczyła jednego przypadku, jednak odpowiadał on za likwidację aż 25 miejsc).

Generalnie mówić można jednak o stosunkowo niższym odzwierciedleniu wpływu niżu demograficznego na liczbę utrzymanych miejsc (w stosunku do poprzednio analizowanych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3).

Ocena wpływu osiągniętych wartości wskaźników rezultatu długoterminowego EFS na budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych w województwie warmińsko-mazurskim

Przeprowadzona analiza umożliwiła również porównanie efektów interwencji (ogółem) do tej uzyskanej na terenie gmin wchodzących w skład OSI (właściwych dla danego wskaźnika). Na obszarze tym liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 wyniosła 282, z czego w 2 lata po zakończeniu finansowania wciąż funkcjonowało 261 z nich, tj. 92,55%². Wartość procentowa wskaźnika była tym samym nieco niższa od wartości odnotowanej na poziomie całego województwa warmińsko-mazurskiego (97,4%).

Warto jednocześnie zauważyć, że liczba miejsc opieki utworzona na obszarze ww. OSI była stosunkowo niewielka w porównaniu do ogółu tejże liczby (przypadającej na obszar całego województwa (34,86% ogółu)). Wynika to z faktu realizacji projektów

² Obszary o słabym dostępie do usług publicznych, Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej oraz Obszary przygraniczne.

na obszarze stosunkowo niewielkiej liczby gmin wchodzących w skład OSI (11 gmin). Większy wpływ na gminy wchodzące w skład OSI³ odnotowano w przypadku miejsc wychowania przedszkolnego.

Liczba utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego wyniosła bowiem na tym obszarze 707, z czego w 2 lata po zakończeniu finansowania wciąż funkcjonowało 100% z nich. Wartość procentowa wskaźnika była tym samym identyczna jak wartość odnotowana na poziomie całego województwa warmińsko-mazurskiego, a wysoka liczba utworzonych miejsc w stosunku do ogólnej liczby przypadającej na całe województwo świadczy o szczególnym nacisku zrealizowanej interwencji na obszarze ww. OSI. Warto jednocześnie zauważyć, że liczba miejsc wychowania przedszkolnego utworzona na obszarze OSI objęła aż 81,08% ogółu utworzonych miejsc w województwie. Zaznaczyć należy, że wpływ na to ma w dużej mierze odmienny zakres OSI – w tym przypadku uwzględniono bowiem obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji, grupujące w znacznej mierze większe ośrodki miejskie.

Przeprowadzone badania pozwoliły ponadto zidentyfikować, że podjęta interwencja w istotny sposób wpłynęła na poprawę sytuacji na rynku pracy wśród uczestników projektów zamieszkujących gminy wchodzące w skład obszarów strategicznej interwencji⁴. Wartość wskaźnika brutto w ramach Liczby osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu była bowiem nieco wyższa (7,72%) od ogólnej wartości wyliczonej dla całego obszaru województwa (7,42%).

³ W przypadku tego wskaźnika analiza dotyczyła Obszarów o słabym dostępie do usług publicznych, peryferyzacji społeczno-gospodarczej oraz wymagających restrukturyzacji i rewitalizacji.

⁴ W przypadku tego wskaźnika analiza dotyczyła Obszarów peryferyzacji społeczno-gospodarczej, przygranicznych oraz o słabym dostępie do usług publicznych

2. Summary

The main objective of the study was to measure and assess the level of achievement of selected ESF long-term result indicators used within the RPO WiM 2014-2020, i.e.:

- *Number of people in a better labour market situation six months after leaving the programme;*
- *Number of care places created for children up to 3 years of age, which operate 2 years after obtaining funding from the ESF;*
- *Number of pre-school education places that are operational 2 years after obtaining funding from the ESF;*

and assessing effectiveness in achieving the assumed target values.

The basis for calculating the values of long-term indicators were surveys. In the case of surveys with childcare institutions (indicators regarding the number of created childcare places for children up to 3 years and preschool education places), a full sample was used. Surveys were carried out with all institutions for which the reporting system recorded the achievement of indicators appropriate for this study⁵. In total, 75 surveys were carried out with care institutions (35 under measure 10.4 and 40 under measure 2.1).

In the case of working participants in ESF projects (survey for the purpose of calculating the value of the indicator “ *Number of people in a better situation on the labour market six months after leaving the programme* ”), a survey was conducted on a representative sample (5,189 surveys), calculated at the methodological report stage. Details on the sample structure can be found in the annex to this document.

Indicator measurement *Number of people in a better situation on the labour market six months after leaving the programme*

The previous measurement of the gross indicator (for the period from 1 July 2018 to 31 December 2020) showed an improvement in the labour market situation among 4.84% of respondents.

The study currently conducted (for the period from 1 January 2021 to 31 December 2023) allows us to observe a significantly higher value of the analysed indicator, which amounted to 7.42%.

⁵ *Number of pre-school places co-financed under the programme and Number of childcare places created for children up to 3 years of age.*

The highest gross indicator value was recorded for PI 8iii (44.34%) and PI 9i (38.98%). Such high effectiveness of projects implemented within the framework of activities falling within the aforementioned PI (measures 11.1 and 10.3) results from their strong focus on supporting people who are in a difficult situation on the labour market and the social and professional development of project participants.

Similarly, the lowest value of the indicator was recorded within the framework of activity 10.7, which focused on the implementation of preventive programs. Indirectly, of course, activities in this area could have influenced the improvement of the situation on the labor market, but the pro-health nature of this support should also be taken into account.

The conducted research also allowed for extrapolation of the obtained results, enabling estimation of the impact of the undertaken actions on the entire population. In this perspective, it should be noted that the support provided in the analyzed period allowed for the improvement of the situation on the labor market for approx. 1,208 people.

At the same time, the analysis confirmed that the intervention helped improve the situation of people in a difficult situation on the labour market. The value of the recorded gross indicator was particularly high among people with lower secondary education (7.14%). Nevertheless, the support provided had a moderate impact on the improvement among older age groups (only 3.49% within the gross indicator). Also, the level of transition from uncertain to certain employment (including civil law contracts) was relatively low (3.89%). However, the similar level of effects achieved among people with disabilities (almost 7% within the gross indicator) in relation to all project participants can be pleasing.

Indicator measurement *Number of created childcare places for children up to 3 years of age, which are operating 2 years after obtaining funding from the ESF*

This indicator was calculated by adding up the number of care places for children up to 3 years of age created under the projects and comparing it to the number of places operating 2 years after the end of financing these places from the ESF (based on a survey conducted with institutions supported under the analysed intervention).

The calculations include only those entities in which financing for the operation of the childcare places newly created under the project was completed between July 1, 2019 and August 31, 2022.

As the analysis showed, almost all (97.4%) of the 809 childcare places created for children up to 3 years of age maintained their durability in the period of 2 years after

the end of financing. Moreover, considering the time of the study, 730 of these places still existed (90.2%). The respondents argued that some of the above places were closed in response to decreasing demand, caused by both the demographic decline and the increasing competition from other care facilities. Sometimes the need to close some of the places is also influenced by the local problems of entities conducting such activities.

According to data from recent years, in the years 2019-2023 in the Warmian-Masurian Voivodeship the number of children aged 0-2 years systematically decreased, ultimately reaching 28,703 children (the decrease in the analysed period reached the level of almost 30%).

The very high level of demand for care places from the period before the intervention was implemented meant that almost the full level of maintenance of the created care places was achieved within 2 years of obtaining the subsidy. However, taking into account the results of the survey (which confirm the beginning of the process of liquidation of places in the face of the demographic decline) and the obvious, progressive decrease in the number of children from year to year, it will not be possible to maintain the created places in the following years.

It should be noted that the decrease in the number of children is partly compensated (for care facilities) by the increase in the share of children using care (which is related to the growing professional activation of the region's inhabitants (made possible, among others, by the implemented social programs) and the greater availability of facilities in the region. Nevertheless, in the face of such significant demographic changes, it can be predicted that the demand for creating new care places for children up to 3 years of age will be lower than at present. The above conclusion refers to the limited need to create new care places for children up to 3 years of age, while taking into account the occurrence of so-called white spots, i.e. communes in which no institutional care places have been created so far. Such actions, despite the decreasing number of births in the region, will still be justified, and their implementation would be associated with equalizing opportunities and ensuring the internal cohesion of the province.

Indicator measurement *Number of preschool education places operating 2 years after obtaining funding from the ESF*

Similarly to the previous case, this indicator was calculated by adding up the number of pre-school education places created under the projects and comparing it to the number of places operating 2 years after the end of financing these places from the ESF (based on a survey conducted with institutions supported under the analysed intervention).

Fundusze Europejskie
dla Warmii i Mazur

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

As the analysis showed, all (100%) of the 886 established preschool places maintained their durability in the period of 2 years from the end of financing. Moreover, taking into account the time of the study, 823 of these places (92.9%) still existed. The respondents argued that some of the above places were closed in response to decreasing demand caused by the demographic decline, as well as external factors, i.e. termination of the lease agreement for the premises in which the facility operated (the situation concerned one case, but it was responsible for the closure of as many as 25 places).

In general, however, one can speak of a relatively lower reflection of the impact of the demographic decline on the number of maintained places (in relation to the previously analysed care places for children up to 3 years of age).

Assessment of the impact of the achieved values of the ESF long-term result indicators on building territorial cohesion and counteracting the marginalization of problem areas in the Warmian-Masurian Voivodeship

The analysis also allowed for a comparison of the intervention effects (in total) to those obtained in the communes included in the OSI. In this area, the number of childcare places created for children up to 3 years of age was 282, of which 261 were still operating 2 years after the end of financing, i.e. 92.55%. The percentage value of the indicator was therefore slightly lower than the value recorded at the level of the entire Warmian-Masurian Voivodeship (97.4%).

It is also worth noting that the number of care places created in the OSI area was relatively small compared to the total number (for the entire province (34.86% of the total)). This is due to the fact that projects were implemented in the area of a relatively small number of communes included in the OSI (11 communes). A greater impact on the communes included in the OSI was noted in the case of pre-school education places.

The number of preschool education places created in this area was 707, of which 100% were still operating 2 years after the end of financing. The percentage value of the indicator was therefore identical to the value recorded at the level of the entire Warmian-Masurian Voivodeship, and the high number of places created in relation to the total number for the entire voivodeship indicates a particular emphasis of the implemented intervention on OSI areas. It is also worth noting that the number of preschool education places created in the OSI area covered as much as 81.08% of all places created in the voivodeship. It should be noted that this is largely influenced by the different scope of OSI - in this case, areas requiring restructuring and revitalization were taken into account, grouping to a large extent larger urban centers.

Fundusze Europejskie
dla Warmii i Mazur

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

The conducted research also allowed us to identify that the intervention significantly improved the situation on the labour market among project participants living in communes included in the strategic intervention areas. The gross indicator value within the Number of people in a better situation on the labour market six months after leaving the programme was slightly higher (7.72%) than the general value calculated for the entire area of the province (7.42%).

3. Spis treści

1.	Streszczenie	3
2.	Summary	8
3.	Spis treści.....	13
4.	Wykaz skrótów użytych w raporcie	16
I.	CZĘŚĆ METODYCZNA.....	17
1.	Syntetyczny opis koncepcji badania oraz wybranej i zastosowanej metodyki badania	17
1.1.	Cel badania	17
1.2.	Zakres badania	17
1.3.	Wykorzystane metody i techniki badawcze	19
II.	CZĘŚĆ ANALITYCZNA	20
1.	Pomiar wskaźnika: <i>Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu</i>	20
1.1.	Wartość wskaźnika rezultatu długoterminowego <i>Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu</i>	20
1.2.	Stopień, w którym udało się osiągnąć wartość docelową wskaźnika <i>Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu</i>	39
1.3.	Czynniki wpływające na ukształtowanie się oszacowanej wartości wskaźnika wraz z identyfikacją czynników, które wpłynęły na ukształtowanie się zidentyfikowanej struktury oraz trwałość interwencji RPO WiM 2014-2020	40
1.4.	Struktura zmian w sytuacji uczestników projektów po 6 miesiącach od opuszczenia programu.....	45
1.5.	Poprawa sytuacji na rynku pracy wśród osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy województwa warmińsko-mazurskiego	49
2.	Pomiar wskaźnika: <i>Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS</i> .	52
2.1.	Wartość wskaźnika rezultatu <i>Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS</i>	52

2.2.	Stopień, w którym udało się osiągnąć wartość docelową wskaźnika <i>Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS</i>	54
2.3.	Czynniki wpływające na ukształtowanie się oszacowanej wartości wskaźnika wraz z identyfikacją czynników, które wpłynęły pozytywnie lub negatywnie na zmiany w funkcjonowaniu miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 od momentu zakończenia realizacji projektu	55
2.4.	Struktura podmiotów, w których funkcjonują miejsca opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	58
2.5.	Stopień wykorzystania miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	62
2.6.	Dostosowanie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami	65
3.	Pomiar wskaźnika: <i>Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS</i>	67
3.1.	Wartość wskaźnika rezultatu <i>Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS</i>	67
3.2.	Stopień, w którym udało się osiągnąć wartość docelową wskaźnika <i>Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS</i>	70
3.3.	Czynniki wpływające na ukształtowanie się oszacowanej wartości wskaźnika wraz z identyfikacją czynników, które wpłynęły pozytywnie lub negatywnie na zmiany w funkcjonowaniu miejsc wychowania przedszkolnego od momentu zakończenia realizacji projektu	71
3.4.	Identyfikacja form wsparcia, które miały największy wpływ na poziom wartości wskaźnika	75
3.5.	Stopień wykorzystania miejsc wychowania przedszkolnego	76
3.6.	Dostosowanie miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami	78
4.	Ocena wpływu osiągniętych wartości wskaźników rezultatu długoterminowego EFS na budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych w województwie warmińsko-mazurskim .	81
4.1.	Ocena wpływu funkcjonowania utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w ramach RPO WiM 2014-2020 na preferowane obszary strategicznej interwencji	81

Fundusze Europejskie
dla Warmii i Mazur

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

4.2.	Ocena wpływu funkcjonowania utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego w ramach RPO WiM 2014-2020 na preferowane obszary strategicznej interwencji	83
4.3.	Ocena wpływu poprawy sytuacji na rynku pracy w wyniku realizacji RPO WiM 2014-2020 na preferowane obszary strategicznej interwencji	84
5.	Wnioski z badania.....	86
III.	Załącznik	89

4. Wykaz skrótów użytych w raporcie

Skrót	Wyjaśnienie
BDL GUS	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
CAPI	Ankieta wspomagana komputerowo (z j. ang. <i>Computer-Assisted Personal Interviewing</i>)
CATI	Ankieta telefoniczna (z j. ang. <i>Computer-Assisted Telephone Interviewing</i>)
CAWI	Ankieta internetowa (z j. ang. <i>Computer-Assisted Web Interview</i>)
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
FEWiM	Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IZ	Instytucja Zarządzająca
KE	Komisja Europejska
OP	Oś Priorytetowa
PI	Priorytet Inwestycyjny
RPO WiM 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020
SOPZ	Szczegółowy Opis Przedmiotu Zamówienia
SzOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych
TSSI	Telefoniczny wywiad częściowo ustrukturyzowany (ang. <i>Telephone Semi-Structured Interview</i>)
UE	Unia Europejska
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

I. CZĘŚĆ METODYCZNA

1. Syntetyczny opis koncepcji badania oraz wybranej i zastosowanej metodyki badania

1.1. Cel badania

Celem głównym badania był pomiar i ocena poziomu osiągnięcia wartości wybranych wskaźników rezultatu długoterminowego EFS, stosowanych w ramach RPO WiM 2014-2020 tj.:

- *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu;*
- *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS;*
- *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS;*

oraz ocena skuteczności w osiągnięciu założonych wartości docelowych.

1.2. Zakres badania

Zakres podmiotowy

Zakres podmiotowy badania obejmował następujące grupy podmiotów:

- Instytucja Zarządzająca RPO WiM 2014-2020;
- Instytucje Pośredniczące RPO WiM 2014-2020;
- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT Olsztyn, ZIT bis (Elbląg i Ełk));
- Beneficjenci RPO WiM 2014-2020;
- Instytucje opieki nad dziećmi, które otrzymały wsparcie w ramach RPO WiM 2014-2020;
- Uczestnicy projektów RPO WiM 2014-2020.

Zakres czasowy

W zakresie pomiaru wskaźników rezultatu długoterminowego:

- *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu* badanie objęło okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2023 r.;
- *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS* badanie objęło okres od 1 lipca 2019 r. do 31 sierpnia 2022 r.;
- *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS* badanie objęło okres od 1 lipca 2019 r. do 30 czerwca 2022 r.

W przypadku oceny skuteczności w osiągnięciu założonych wartości docelowych – okres od zatwierdzenia RPO WiM 2014-2020 (tj. 12 lutego 2015 r.) do dnia podpisania umowy na realizację niniejszego badania (tj. do 14 maja 2024 r.).

Zakres przestrzenny

Badanie objęło swym zakresem obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Zakres przedmiotowy

Badanie objęło cztery obszary badawcze:

- I. Obszar I – Pomiar wskaźnika: *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu.*
- II. Obszar II – Pomiar wskaźnika: *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS.*
- III. Obszar III – Pomiar wskaźnika: *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS.*
- IV. Obszar IV: Ocena wpływu osiągniętych wartości wskaźników rezultatu długoterminowego EFS na budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych w województwie warmińsko-mazurskim.

1.3. Wykorzystane metody i techniki badawcze

Na rzecz osiągnięcia ww. celu wykorzystano szereg metod i technik badawczych, do których zaliczały się następujące:

Analiza danych zastanych (desk research)	Ankieta CAWI/CATI wspomagana CAPI z uczestnikami projektów z województwa warmińsko-mazurskiego	Ankieta CAWI wspomagana CATI z instytucjami opieki nad dziećmi, które otrzymały wsparcie w ramach Programu
Analizy statystyczne	Panel dyskusyjny z przedstawicielami Wykonawcy oraz Zamawiającego	Ocena ekspercka
Wywiad TSSI z beneficjentami Programu	Metoda kartograficzna	Studium przypadku (case study)

II. CZĘŚĆ ANALITYCZNA

1. Pomiar wskaźnika: *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu*

1.1. Wartość wskaźnika rezultatu długoterminowego *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu*

Wskaźnik rezultatu długoterminowego *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu* odnosi się do osób pracujących, które uzyskały wsparcie Europejskiego Funduszu Społecznego i w ciągu sześciu miesięcy po opuszczeniu programu EFS przeszły z niepewnego do stabilnego zatrudnienia lub z niepełnego do pełnego zatrudnienia lub zmieniły pracę na inną, wymagającą wyższych kompetencji/umiejętności/kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością, lub które awansowały w pracy.

Wskaźnik ten oznacza więc zmianę statusu zatrudnienia uczestnika sześć miesięcy po opuszczeniu programu w porównaniu do sytuacji w chwili rozpoczęcia udziału w nim.

Wartość wskaźnika obliczona została względem sytuacji uczestników projektów wdrażanych w ramach szeregu OP, Działań i Poddziałań. Pełne zestawienie (z uwagi na objętość) przedstawione zostało w załączniku do niniejszego dokumentu.

1.1.1. *Wartość brutto wskaźnika w podziale na PI*

Wartość brutto wskaźnika⁶ opiera się na weryfikacji, czy uczestnik projektu potwierdził (w drodze ankietyzacji) spełnienie przynajmniej jednego z poniższych warunków:

- **Przejście z niepewnego do stabilnego zatrudnienia:**
 - Wskazał, że w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie pracował dorywczo, zaś sześć miesięcy po zakończeniu udziału prowadził własną

⁶ Załącznik nr 6. Sposób pomiaru wskaźników rezultatu długoterminowego EFS, dla których źródłem danych jest badanie ewaluacyjne. Załącznik do Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, s. 8

- działalność gospodarczą, gospodarstwo rolne lub był pracownikiem nie we własnej firmie;
- Wskazał, że w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie pomagał w rodzinnej działalności gospodarczej lub gospodarstwie rolnym, zaś sześć miesięcy po zakończeniu udziału prowadził własną działalność gospodarczą, gospodarstwo rolne lub był pracownikiem nie we własnej firmie;
 - Wskazał, że w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie był na płatnym stażu lub praktyce, zaś sześć miesięcy po zakończeniu udziału prowadził własną działalność gospodarczą, gospodarstwo rolne lub był pracownikiem nie we własnej firmie;
 - Wskazał że w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie był zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas określony, zaś sześć miesięcy po zakończeniu udziału zatrudniony był na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony;
 - Wskazał że w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie był zatrudniony na podstawie umowy o dzieło/zlecenie, zaś sześć miesięcy po zakończeniu udziału zatrudniony był na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony;
 - Wskazał że w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie był zatrudniony na podstawie umowy innej niż o pracę, zlecenie lub dzieło, zaś sześć miesięcy po zakończeniu udziału zatrudniony był na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony;
 - Wskazał że w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie pracował, ale bez umowy, zaś sześć miesięcy po zakończeniu udziału zatrudniony był na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony.
- **Przejęcie z niepełnego do pełnego zatrudnienia:**
 - Wskazał, że w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie pracował na część etatu, ale chciał pracować na pełen etat zaś sześć miesięcy po zakończeniu udziału zatrudniony był na pełen etat.
 - **Awans w pracy lub Zmiana pracy na inną wymagającą wyższych kompetencji/umiejętności/kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością:**
 - Wskazał, że w wyniku udziału w projekcie zmienił pracę lub stanowisko na wyższe lub wymagające wyższych kompetencji/umiejętności/kwalifikacji albo wiążące się z większą odpowiedzialnością.

Poprzedni pomiar wskaźnika brutto (za okres 01.07.2018 r. - 31.12.2020 r.) wykazał poprawę sytuacji na rynku pracy wśród **4,84% badanych**.

Obecnie przeprowadzone badanie (za okres 01.01.2021 r. – 31.12.2023 r.) pozwala zaobserwować **istotnie wyższą wartość analizowanego wskaźnika**, która to wyniosła **7,42%**.

Najwyższa wartość wskaźnika brutto przypadła na PI 8iii (44,34%) oraz PI 9i (38,98%). Tak wysoka skuteczność projektów realizowanych w ramach działań przypadających na ww. PI (działanie 11.1 oraz 10.3) wynika z silnego ukierunkowania ich na wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy i rozwój społeczno-zawodowy uczestników projektów.

Analogicznie najniższą wartość wskaźnika odnotowano w ramach działania 10.7, które (jak wskazano w tabeli znajdującej się w początkowym fragmencie niniejszego podrozdziału) skupiało się na realizacji programów profilaktycznych. Pośrednio oczywiście działania w tym obszarze wpływać mogły na polepszenie sytuacji na rynku pracy, lecz należy mieć na uwadze również prozdrowotny charakter tego wsparcia.

Przeprowadzone badania pozwoliły również na ekstrapolację uzyskanych wyników, umożliwiającą oszacowanie wpływu podjętych działań na całą populację. W tym ujęciu wskazać należy, że wsparcie udzielone w analizowanym okresie umożliwiło poprawę sytuacji na rynku pracy dla ok. 1 208 osób.

Największa liczba osób (199), których sytuacja na rynku pracy uległa poprawie przypadła na PI 8v (działanie 10.6 oraz 10.5), przy czym wynika to ze skali pomocy udzielonej w ramach ww. działania (liczebność populacji wyniosła ponad 3 800 osób).

Tabela 1. Wartość brutto wskaźnika *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu*

Priorytet inwestycyjny	Działanie	Próba	Wartość wskaźnika		Populacja	Ekstrapolacja na populację
			Liczba	%		
08(i)	10.2	94	23	24,47%	102	25
08(iii)	10.3	106	47	44,34%	116	51
08(iv)	10.4	447	43	9,62%	950	91
08(v)	Łącznie	910	47	5,16%	3 846	199
	10.5	11	2	18,18%	45	8
	10.6	899	45	5,01%	3 801	190
08(vi)	10.7	864	22	2,55%	3 072	78
09(i)	11.1	59	23	38,98%	62	24
09(iv)	11.2	846	29	3,43%	3 072	105
09(v)	11.3	36	7	19,44%	38	7
10(i)	Łącznie	773	30	3,88%	2 984	116
	2.1	57	4	7,02%	221	16
	2.2.	716	26	3,63%	2 763	100
10(iii)	2.3 (poddziałanie 2.3.1)	607	61	10,05%	1 298	130
10(iv)	Łącznie	447	53	11,86%	735	87
	2.3 (poddziałanie 2.3.2)	68	10	14,71%	111	16
	2.4	379	43	11,35%	624	71
RPO WiM (razem)		5 189	385	7,42%	16 275	1 208⁷

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

⁷ Łączna liczebność nie wynika z sumowania powyższych wartości, lecz została obliczona niezależnie dla wartości łącznych wskaźnika brutto i populacji.

1.1.2. Wartość brutto wskaźnika w podziale na PI i płeć

Jak wynika z przeprowadzonych badań, stosunkowo wyższa wartość wskaźnika przypadła na kobiety (7,95%). Różnica względem mężczyzn wyniosła 1,24 p.p. Co ciekawe, największą rozbieżność wartości wskaźnika w podziale na płeć odnotowano w przypadku PI 8i, tj. działania 10.2 (*Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia*).

Tabela 2. Wartość brutto wskaźnika „Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu” - podział wg płci uczestników projektów

Priorytet inwestycyjny	Kobieta					Mężczyzna				
	Próba	Wartość wskaźnika		Populacja	Ekstrapolacja na populację	Próba	Wartość wskaźnika		Populacja	Ekstrapolacja na populację
		Liczba	%				Liczba	%		
08(i)	48	15	31,25%	52	16	46	8	17,39%	50	9
08(iii)	48	19	39,58%	52	21	58	28	48,28%	64	31
08(iv)	349	40	11,46%	833	95	98	3	3,06%	117	4
08(v)	474	29	6,12%	2 263	138	436	18	4,13%	1 583	65
08(vi)	434	10	2,30%	1 561	36	430	12	2,79%	1 511	42
09(i)	39	15	38,46%	42	16	20	8	40,00%	20	8
09(iv)	462	19	4,11%	2 009	83	384	10	2,60%	1 063	28
09(v)	18	3	16,67%	19	3	18	4	22,22%	19	4
10(i)	481	19	3,95%	2 416	95	292	11	3,77%	568	21
10(iii)	352	35	9,94%	854	85	255	26	10,20%	444	45
10(iv)	264	32	12,12%	471	57	183	21	11,48%	264	30
RPO WiM (razem)	2969	236	7,95%	10572	840⁸	2220	149	6,71%	5 703	383

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

⁸ Suma ekstrapolowanej wartości przypadającej na kobiety i mężczyzn nie będzie równa się wartości ogółem przedstawionej w poprzednim zestawieniu – wynika to z faktu zaokrąglenia przy obliczaniu tejże wartości w rozbięciu na płeć. Tym samym, wartości ekstrapolowane przypadające na poszczególne PI traktować należy pogładowo.

1.1.3. Wartość brutto wskaźnika w podziale na PI i poziomy wykształcenia

Stosunkowo najlepsze efekty (mierzone wartością wskaźnika brutto) osiągnięto w przypadku uczestników projektów posiadających wykształcenie ponadgimnazjalne (ISCED 3), wśród których wskaźnik ten osiągnął 9,03%. Należy zaznaczyć, że osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym mają kwalifikacje, które mogą być atrakcyjne dla pracodawców w sektorach o wysokim zapotrzebowaniu na młodych pracowników, takich jak handel, usługi czy produkcja. Te branże często szukają pracowników z wykształceniem średnim, co może zwiększać ich szanse na zatrudnienie. Co więcej, osoby z tym poziomem wykształcenia często mają podstawy, które umożliwiają szybkie przyswajanie nowych umiejętności praktycznych. Niewiele niższa wartość przypadła na uczestników z wykształceniem gimnazjalnym (ISCED 2) oraz wyższym (ISCED 5-8).

Tabela 3. Wartość brutto wskaźnika „Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu” – podział wg poziomu wykształcenia uczestników projektów

Priorytet inwestycyjny	ISCED 0			ISCED 1			ISCED 2			ISCED 3			ISCED 4			ISCED 5-8		
	Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika	
		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%
08(i)	0	-	-	10	2	20,00%	1	0	0,00%	59	12	20,34%	3	0	0,00%	21	9	42,86%
08(iii)	0	-	-	5	2	40,00%	2	1	50,00%	41	20	48,78%	18	6	33,33%	40	18	45,00%
08(iv)	0	-	-	2	0	0,00%	4	1	25,00%	68	6	8,82%	67	4	5,97%	306	32	10,46%
08(v)	0	-	-	17	1	5,88%	20	1	5,00%	376	22	5,85%	44	0	0,00%	453	23	5,08%
08(vi)	1	0	0,00%	43	2	4,65%	14	0	0,00%	309	10	3,24%	146	3	2,05%	351	7	1,99%
09(i)	0	-	-	6	3	50,00%	9	4	44,44%	24	10	41,67%	17	4	23,53%	3	2	66,67%
09(iv)	3	0	0,00%	84	0	0,00%	25	0	0,00%	363	16	4,41%	114	2	1,75%	257	11	4,28%
09(v)	0	-	-	1	0	0,00%	0	-	-	7	2	28,57%	4	0	0,00%	24	5	20,83%
10(i)	1	0	0,00%	14	0	0,00%	4	0	0,00%	106	3	2,83%	53	0	0,00%	595	27	4,54%

Fundusze Europejskie
dla Warmii i Mazur

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Priorytet inwestycyjny	ISCED 0			ISCED 1			ISCED 2			ISCED 3			ISCED 4			ISCED 5-8		
	Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika	
		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%
10(iii)	0	-	-	14	0	0,00%	14	1	7,14%	401	49	12,22%	25	0	0,00%	153	11	7,19%
10(iv)	0	-	-	1	0	0,00%	0	-	-	51	13	25,49%	11	2	18,18%	384	38	9,90%
RPO WiM (razem)	5	0	0,00%	197	10	5,08%	93	8	8,60%	1805	163	9,03%	502	21	4,18%	2587	183	7,07%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

1.1.4. Wartość brutto wskaźnika w podziale na PI i grupy wiekowe

Biorąc pod uwagę podział ze względu na wiek, najwyższą wartość wskaźnika brutto odnotowano wśród uczestników w wieku do 30 lat (aż 12,89%). Biorąc pod uwagę zdecydowanie niższe wartości wskaźników przypadających na starsze grupy wiekowe (zaledwie 3,49% dla osób w wieku powyżej 54 lat) to właśnie wśród osób młodych upatrywać można odbiorców, względem których spodziewać się można najwyższego wpływu interwencji podejmowanej w obszarze rozwoju i aktywizacji zawodowej.

Tabela 4. Wartość brutto wskaźnika „Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu” – podział wg grup wiekowych

Priorytet inwestycyjny	poniżej 25 lat			od 25 do 49 lat			50 lat i więcej			do 30 lat			powyżej 54 lat		
	Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika	
		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%
08(i)	0	-	-	81	23	28,40%	13	0	0,00%	4	1	25,00%	4	0	0,00%
08(iii)	0	-	-	94	43	45,74%	12	4	33,33%	8	4	50,00%	5	1	20,00%
08(iv)	19	3	15,79%	427	39	9,13%	1	1	100,00%	108	20	18,52%	1	1	100,00%
08(v)	120	4	3,33%	686	40	5,83%	104	3	2,88%	239	11	4,60%	63	3	4,76%
08(vi)	13	1	7,69%	138	1	0,72%	713	20	2,81%	38	2	5,26%	586	14	2,39%
09(i)	12	5	41,67%	42	16	38,10%	5	2	40,00%	26	8	30,77%	2	1	50,00%
09(iv)	23	2	8,70%	618	26	4,21%	205	1	0,49%	118	6	5,08%	107	0	0,00%
09(v)	4	2	50,00%	27	5	18,52%	5	0	0,00%	7	2	28,57%	3	0	0,00%
10(i)	7	0	0,00%	579	24	4,15%	187	6	3,21%	47	9	19,15%	91	2	2,20%
10(iii)	60	8	13,33%	279	36	12,90%	268	17	6,34%	151	24	15,89%	146	10	6,85%
10(iv)	16	6	37,50%	319	38	11,91%	112	9	8,04%	53	16	30,19%	82	6	7,32%
RPO WiM (razem)	274	31	11,31%	3290	291	8,84%	1625	63	3,88%	799	103	12,89%	1090	38	3,49%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

1.1.5. Wartość brutto wskaźnika w podziale na PI i z uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami

Co istotne, nie odnotowano istotnej różnicy w wysokości wskaźnika brutto biorąc pod uwagę wyszczególnienie osób z niepełnosprawnościami (wśród tejże grupy wartość ta wyniosła 6,84%).

Tabela 5. Wartość brutto wskaźnika „Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu” – podział z uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami

Priorytet inwestycyjny	Osoby z niepełnosprawnościami			Pozostałe osoby		
	Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika	
		Liczba	%		Liczba	%
08(i)	3	0	0,00%	91	23	25,27%
08(iii)	3	2	66,67%	102	45	44,12%
08(iv)	22	1	4,55%	425	42	9,88%
08(v)	10	0	0,00%	900	47	5,22%
08(vi)	28	1	3,57%	836	21	2,51%
09(i)	9	4	44,44%	50	19	38,00%
09(iv)	76	2	2,63%	713	27	3,79%
09(v)	1	1	100,00%	34	6	17,65%
10(i)	7	0	0,00%	758	30	3,96%
10(iii)	27	2	7,41%	580	59	10,17%
10(iv)	4	0	0,00%	443	53	11,96%
RPO WiM (razem)	190	13	6,84%	4932⁹	372	7,54%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

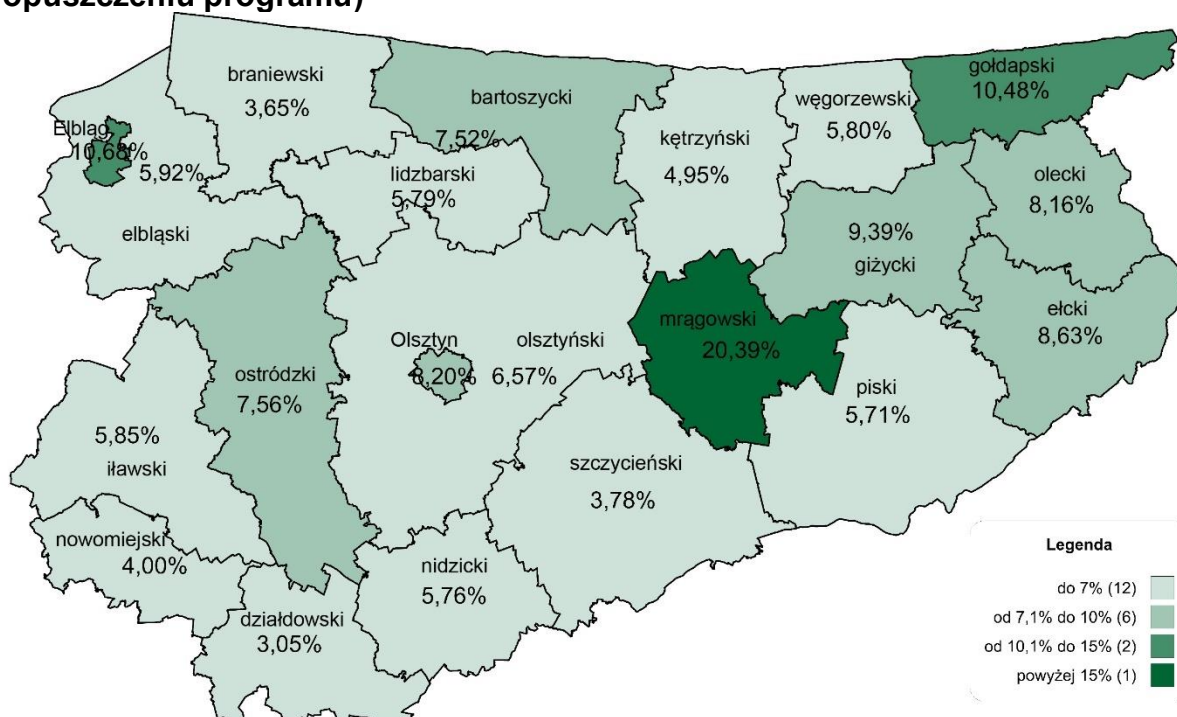
⁹ Suma osób w tabeli nie sumuje się do pełnej próby (5 189), ze względu na odmowę podania informacji o posiadaniu niepełnosprawności przez część z respondentów (67 osób), co uniemożliwiło przypisanie ich do poszczególnych kolumn zestawienia.

1.1.6. Wartość brutto wskaźnika w podziale na miejsce zamieszkania

Wartość wskaźnika brutto w podziale na powiaty (miejsce zamieszkania uczestników projektów) została zaprezentowana na poniższym rysunku. Najniższe wartości przypadły na powiat działdowski (3,05%) oraz braniewski (3,65%). Zdecydowanie najwyższą wartość odnotowano z kolei w powiecie mrągowskim (20,39%).

Rysunek 1. Wartość wskaźnika brutto w podziale na powiaty (Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

1.1.7. Wartość netto wskaźnika w podziale na PI

Wartość netto uwzględnia (w odróżnieniu do wartości brutto) również subiektywną ocenę wpływu wsparcia. Wskaźnik odnosi się więc jedynie do tych respondentów, którzy dostrzegali zależności pomiędzy udziałem w projekcie, a występowaniem rzeczywistych zmian w swojej sytuacji na rynku pracy. Tym samym, wartość wskaźnika w tymże ujęciu musi być niższa niż w przypadku wartości brutto. Nie każda zmiana w zatrudnieniu lub sytuacji zawodowej musi być bowiem postrzegana jako bezpośredni wynik działań projektowych – respondenci mogą przypisywać te zmiany innym czynnikom, takim jak własna inicjatywa, dodatkowe szkolenia niezwiązane z projektem, czy sytuacja na rynku pracy. Można więc wnioskować, że wskaźnik netto w większym stopniu skupia się na aspekcie użyteczności wsparcia (dostrzeganego przez uczestników), aniżeli rzeczywistej skuteczności (do której w większym stopniu odnosi się wskaźnik w ujęciu brutto).

Jak wykazało przeprowadzone badanie, wskaźnik netto ogółem wyniósł 3,97%, przy czym (podobnie jak w przypadku wskaźnika brutto) stosunkowo najwyższą wartość przybrał w ramach PI 8iii (działanie 10.3), tj. ponad 40% oraz PI 9i (działanie 11.1), tj. 35,19%. Różnica względem wartości brutto wskaźnika jest (jak już zauważono powyżej) naturalne, jednocześnie pozostaje na poziomie zbliżonym do analogicznych różnic występujących w ramach pomiarów interwencji realizowanych w innych regionach kraju.

Tabela 6. Wartość netto wskaźnika Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu

Priorytet inwestycyjny	Działanie	Próba	Wartość wskaźnika		Populacja	Ekstrapolacja na populację
			Liczba	%		
08(i)	10.2	94	19	20,88%	20,21%	21
08(iii)	10.3	106	42	40,78%	39,62%	46
08(iv)	10.4	447	17	4,33%	3,80%	36
08(v)	Łącznie	910	22	2,72%	2,42%	93
	10.5	11	0	0,00%	0,00%	0
	10.6	899	22	2,76%	2,45%	93
08(vi)	10.7	864	1	0,14%	0,12%	4
09(i)	11.1	59	19	35,19%	32,20%	20
09(iv)	11.2	846	6	0,96%	0,71%	22
09(v)	11.3	36	2	6,45%	5,56%	2
10(i)	Łącznie	773	12	2,34%	1,55%	46
	2.1	57	4	11,43%	7,02%	16

Priorytet inwestycyjny	Działanie	Próba	Wartość wskaźnika		Populacja	Ekstrapolacja na populację
			Liczba	%		
	2.2.	716	8	1,67%	1,12%	31
10(iii)	2.3 (poddziałanie 2.3.1)	607	29	6,32%	4,78%	62
10(iv)	Łącznie	447	37	11,04%	8,28%	61
	2.3 (poddziałanie 2.3.2)	68	6	12,50%	8,82%	10
	2.4	379	31	10,80%	8,18%	51
RPO WiM (razem)		5 189	206	3,97%	16 275	646

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

1.1.8. Wartość netto wskaźnika w podziale na PI i płeć

W przeciwieństwie do wskaźnika brutto, stosunkowo wyższa wartość netto przypadła na mężczyzn (4,23%). Różnica względem kobiet wyniosła 0,46 p.p. Można więc wnioskować, że mimo lepszych efektów odnotowanych w przypadku kobiet (wartość brutto), w znacznej mierze uczestniczki projektów nie uważają, aby polepszenie sytuacji na rynku pracy było efektem uzyskanego wsparcia (wartość netto).

Tabela 7. Wartość netto wskaźnika „Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu” - podział wg płci uczestników projektów

Priorytet inwestycyjny	Kobieta					Mężczyzna				
	Próba	Wartość wskaźnika		Populacja	Ekstrapolacja na populację	Próba	Wartość wskaźnika		Populacja	Ekstrapolacja na populację
		Liczba	%				Liczba	%		
08(i)	48	11	22,92%	52	12	46	8	17,39%	50	9
08(iii)	48	18	37,50%	52	20	58	24	41,38%	64	26
08(iv)	349	17	4,87%	833	41	98	0	0,00%	117	0
08(v)	474	12	2,53%	2 263	57	436	10	2,29%	1 583	36
08(vi)	434	0	0,00%	1 561	0	430	1	0,23%	1 511	4
09(i)	39	11	28,21%	42	12	20	8	40,00%	20	8
09(iv)	462	1	0,22%	2 009	4	384	5	1,30%	1 063	14
09(v)	18	1	5,56%	19	1	18	1	5,56%	19	1
10(i)	481	7	1,46%	2 416	35	292	5	1,71%	568	10
10(iii)	352	15	4,26%	854	36	255	14	5,49%	444	24
10(iv)	264	19	7,20%	471	34	183	18	9,84%	264	26
RPO WiM (razem)	2969	112	3,77%	10572	399	2220	94	4,23%	5 703	241

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

1.1.9. Wartość netto wskaźnika w podziale na PI i poziomy wykształcenia

Stosunkowo najlepsze efekty (mierzone wartością wskaźnika netto) osiągnięto w przypadku uczestników projektów posiadających wykształcenie gimnazjalne (ISCED 2), wśród których wskaźnik ten osiągnął 5,38%. Należy jednak wziąć pod uwagę stosunkowo niską liczebność osób z takim wykształceniem w ogóle próby badawczej (zaledwie 93 osoby). Tym samym, już stosunkowo niewielkie efekty (tj. obserwowane wśród relatywnie niewielkiej grupy osób) determinują silny wzrost wskaźnika ogółem. Nieco niższa wartość wskaźnika netto przypadła na uczestników z wykształceniem ponadgimnazjalnym (ISCED 3), których liczebność w próbie była już zdecydowanie wyższa. Tym samym to właśnie wśród tej grupy upatrywać można najistotniejszych zmian.

Tabela 8. Wartość netto wskaźnika „Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu” – podział wg poziomu wykształcenia uczestników projektów

Priorytet inwestycyjny	ISCED 0			ISCED 1			ISCED 2			ISCED 3			ISCED 4			ISCED 5-8		
	Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika	
		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%
08(i)	0	-	-	10	1	10,00%	1	0	0,00%	59	10	16,95%	3	0	0,00%	21	8	38,10%
08(iii)	0	-	-	5	2	40,00%	2	1	50,00%	41	18	43,90%	18	6	33,33%	40	15	37,50%
08(iv)	0	-	-	2	0	0,00%	4	0	0,00%	68	2	2,94%	67	2	2,99%	306	13	4,25%
08(v)	0	-	-	17	0	0,00%	20	0	0,00%	376	11	2,93%	44	0	0,00%	453	11	2,43%
08(vi)	1	0	0,00%	43	0	0,00%	14	0	0,00%	309	0	0,00%	146	0	0,00%	351	1	0,28%
09(i)	0	-	-	6	2	33,33%	9	3	33,33%	24	8	33,33%	17	4	23,53%	3	2	66,67%
09(iv)	3	0	0,00%	84	0	0,00%	25	0	0,00%	363	4	1,10%	114	0	0,00%	257	2	0,78%
09(v)	0	-	-	1	0	0,00%	0	-	-	7	1	14,29%	4	0	0,00%	24	1	4,17%
10(i)	1	0	0,00%	14	0	0,00%	4	0	0,00%	106	1	0,94%	53	0	0,00%	595	11	1,85%
10(iii)	0	-	-	14	0	0,00%	14	1	7,14%	401	26	6,48%	25	0	0,00%	153	2	1,31%

Fundusze Europejskie
dla Warmii i Mazur

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Priorytet inwestycyjny	ISCED 0			ISCED 1			ISCED 2			ISCED 3			ISCED 4			ISCED 5-8		
	Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika	
		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%
10(iv)	0	-	-	1	0	0,00%	0	-	-	51	11	21,57%	11	2	18,18%	384	24	6,25%
RPO WiM (razem)	5	0	0,00%	197	5	2,54%	93	5	5,38%	1805	92	5,10%	502	14	2,79%	2587	90	3,48%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

1.1.10. Wartość netto wskaźnika w podziale na PI i grupy wiekowe

Biorąc pod uwagę podział ze względu na wiek, najwyższą wartość wskaźnika netto odnotowano wśród uczestników w wieku do 30 lat (7,01%). Młodsze osoby wydają się mieć większą elastyczność i zdolność do adaptacji, co może tłumaczyć stosunkowo wysoką wartość wskaźnika. Często są to osoby wkraczające na rynek pracy, które szybko odnajdują się w nowych sytuacjach zawodowych. Zdecydowanie niższe wartości wskaźników przypadły ponownie na starsze grupy wiekowe (zaledwie 0,73% dla osób w wieku powyżej 54 lat). Wartość ta może odzwierciedlać wyzwania, z jakimi mierzą się osoby w tej grupie wiekowej. Możliwe, że dotyczy to ograniczeń zdrowotnych, mniejszej elastyczności zawodowej lub uprzedzeń na rynku pracy wobec starszych pracowników.

Tabela 9. Wartość netto wskaźnika „Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu” – podział wg grup wiekowych

Priorytet inwestycyjny	poniżej 25 lat			od 25 do 49 lat			50 lat i więcej			do 30 lat			powyżej 54 lat		
	Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika	
		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%
08(i)	0	0	-	81	19	23,46%	13	0	0,00%	4	1	25,00%	4	0	0,00%
08(iii)	0	0	-	94	38	40,43%	12	4	33,33%	8	4	50,00%	5	1	20,00%
08(iv)	19	2	10,53%	427	15	3,51%	1	0	0,00%	108	9	8,33%	1	0	0,00%
08(v)	120	2	1,67%	686	20	2,92%	104	0	0,00%	239	3	1,26%	63	0	0,00%
08(vi)	13	0	0,00%	138	0	0,00%	713	1	0,14%	38	0	0,00%	586	1	0,17%
09(i)	12	4	33,33%	42	13	30,95%	5	2	40,00%	26	7	26,92%	2	1	50,00%
09(iv)	23	1	4,35%	618	4	0,65%	205	1	0,49%	118	2	1,69%	107	0	0,00%
09(v)	4	1	25,00%	27	1	3,70%	5	0	0,00%	7	1	14,29%	3	0	0,00%
10(i)	7	0	0,00%	579	10	1,73%	187	2	1,07%	47	5	10,64%	91	0	0,00%
10(iii)	60	3	5,00%	279	23	8,24%	268	3	1,12%	151	14	9,27%	146	1	0,68%
10(iv)	16	5	31,25%	319	25	7,84%	112	7	6,25%	53	10	18,87%	82	4	4,88%

Fundusze Europejskie
dla Warmii i Mazur

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Priorytet inwestycyjny	poniżej 25 lat			od 25 do 49 lat			50 lat i więcej			do 30 lat			powyżej 54 lat		
	Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika	
		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%
RPO WiM (razem)	274	18	6,57%	3290	168	5,11%	1625	20	1,23%	799	56	7,01%	1090	8	0,73%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

1.1.11. Wartość netto wskaźnika w podziale na PI i z uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami

Co istotne, ponownie nie odnotowano istotnej różnicy w wysokości wskaźnika netto biorąc pod uwagę wyszczególnienie osób z niepełnosprawnościami (wśród tejże grupy wartość ta wyniosła 4,21%, co oznacza wskaźnik nieco wyższy, niż w przypadku pozostałych osób (4,01%)).

Tabela 10. Wartość netto wskaźnika „Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu” – podział z uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami

Priorytet inwestycyjny	Osoby z niepełnosprawnościami			Pozostałe osoby		
	Próba	Wartość wskaźnika		Próba	Wartość wskaźnika	
		Liczba	%		Liczba	%
08(i)	3	0	0,00%	91	19	20,88%
08(iii)	3	2	66,67%	102	40	39,22%
08(iv)	22	0	0,00%	425	17	4,00%
08(v)	10	0	0,00%	900	22	2,44%
08(vi)	28	0	0,00%	836	1	0,12%
09(i)	9	2	22,22%	50	17	34,00%
09(iv)	76	1	1,32%	713	5	0,70%
09(v)	1	1	100,00%	34	1	2,94%
10(i)	7	0	0,00%	758	12	1,58%
10(iii)	27	2	7,41%	580	27	4,66%
10(iv)	4	0	0,00%	443	37	8,35%
RPO WiM (razem)	190	8	4,21%	4932¹⁰	198	4,01%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

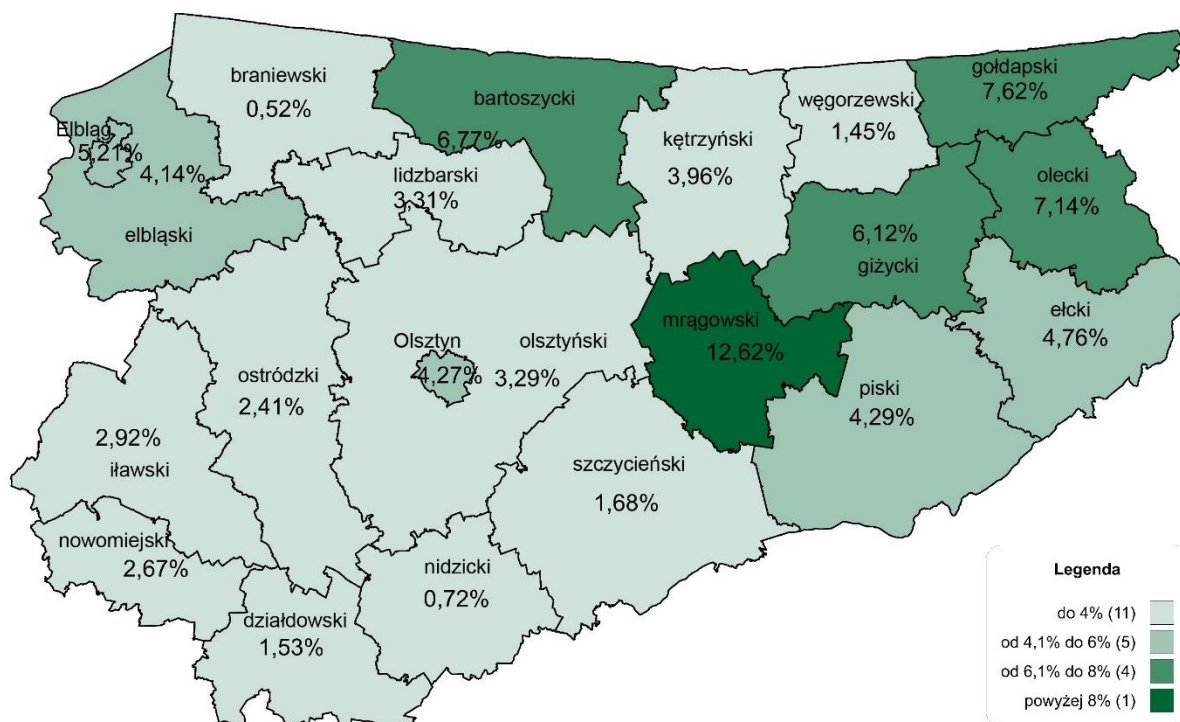
¹⁰ Suma osób w tabeli nie sumuje się do pełnej próby (5 189), ze względu na odmowę podania informacji o posiadaniu niepełnosprawności przez część z respondentów (67 osób), co uniemożliwiło przypisanie ich do poszczególnych kolumn zestawienia.

1.1.12. Wartość netto wskaźnika w podziale na miejsce zamieszkania

Wartość wskaźnika netto w podziale na powiaty (miejsce zamieszkania uczestników projektów) została zaprezentowana na poniższym rysunku. Najniższa wartość (0%) przypadła na powiat piski. Zdecydowanie najwyższą wartość odnotowano z kolei ponownie w powiecie mrągowskim (15,9%).

Rysunek 2. Wartość wskaźnika netto w podziale na powiaty (Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

1.2. Stopień, w którym udało się osiągnąć wartość docelową wskaźnika *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu*

W ramach RPO WiM 2014-2020 założono osiągnięcie wartości docelowej wskaźnika *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu* na poziomie aż 30%. Zaznaczyć należy, że założenie to znalazło się już w pierwszej wersji Programu, a poziom przyjętej wartości docelowej jest zdaniem ewaluatora zdecydowanie zbyt wysoki.

Jak wykazało obecnie przeprowadzone badanie, wartość brutto wskaźnika w ramach aktualnego pomiaru wyniosła 7,42%. Z jednej więc strony można mówić o istotnej rozbieżności względem założonej wartości docelowej. Z drugiej jednak strony, biorąc pod uwagę poprzedni pomiar (za okres 01.07.2018 r. - 31.12.2020 r.) wartość uległa stosunkowo istotnemu wzrostowi (tj. z poziomu 4,84%).

Tym samym brak osiągnięcia wartości docelowej, zdaniem ewaluatora wynika w głównej mierze z przeszacowania tejże wartości na etapie projektowania założeń programowych (poziom 30% wartości wskaźnika nie został dotychczas osiągnięty w żadnym regionie). Niewątpliwie istotne znaczenie dla stosunkowo niskiego poziomu potencjalnie możliwego do uzyskania wpływu interwencji ma sposób wyliczenia wskaźnika (zgodnie z Wytycznymi w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej wraz z załącznikami oraz wytycznymi Komisji Europejskiej). Objęcie badaniem szerokiego zakresu osób pracujących które uzyskały wsparcie w ramach EFS determinuje ujęcie w badaniach osób, które korzystały np. z programów zdrowotnych, których potencjalny wpływ na sytuację zawodową uznać należy jednak za niski.

Warto zaznaczyć, że w obecnie wdrażanym Programie (FEWiM 2021-2027) wartość docelową wskaźnika określono nominalnie, a przyjęte założenie (990 osób na 2029 r.) wydają się wartością realną do osiągnięcia (obecnie osiągnięta wartość ekstrapolowana na populację wyniosła bowiem 1 208 osób). Należy oczywiście mieć na uwadze odmienny charakter aktualnej interwencji, niemniej sama skala wartości docelowej zdaje się być bardziej realna do osiągnięcia, niż dotychczasowe założenie dotyczące zmian na poziomie 30%. Co więcej, na potrzeby pomiaru wskaźnika w aktualnie wdrażanej interwencji będą brane pod uwagę również osoby, względem których odnotowano podwyższenie wynagrodzenia powyżej rocznej stopy inflacji płac

w kraju, 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie, co zdecydowanie będzie miało wpływ na wzrost wartości wskaźnika.¹¹

1.3. Czynniki wpływające na ukształtowanie się oszacowanej wartości wskaźnika wraz z identyfikacją czynników, które wpłynęły na ukształtowanie się zidentyfikowanej struktury oraz trwałość interwencji RPO WiM 2014-2020¹²

Zakres czasowy badania w odniesieniu do pomiaru wskaźnika rezultatu długoterminowego *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu* objął okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2023 r.

Projekty realizowane w perspektywie 2014-2020, w tym w okresie objętym analizą, tj. w latach 2021-2023, natrafiały na znaczące trudności spowodowane przede wszystkim czynnikami zewnętrznymi względem Programu. Jedynym z nich była pandemia COVID-19. W marcu 2020 r. ogłoszono w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii w związku z rozprzestrzenianiem się koronawirusa. W nawiązaniu do oceny stanu sytuacji epidemicznej, wprowadzono szereg rozwiązań zapobiegających i przeciwdziałających rozprzestrzenianiu się wirusa. Działania te, jak również ich szeroko zakrojone konsekwencje, odnosiły się także do sfery gospodarczej. Wśród nich wymienić należy m.in.:

- czasowe zawieszenie/ograniczenie możliwości prowadzenia działalności gospodarczej;
- ograniczenie możliwości przemieszczania się;
- ograniczenia co do liczby osób mogących się znajdować w danym miejscu;
- wprowadzenie kwarantanny dla osób chorych/mających styczność z osobą chorą na koronawirusa.

Wspomniane zmiany miały wielorakie skutki dla przedsiębiorców, a co za tym idzie – również dla rynku pracy.

Kolejne lata nie były dla przedsiębiorców lepsze. W całym analizowanym okresie działalność polskich firm naznaczona była brakiem stabilizacji, wynikającym zarówno z zagrożeń z zewnątrz, jak i wewnętrznych regulacji. Począwszy od wybuchu pandemii, poprzez skomplikowane zmiany Polskiego Ładu i wynikające z tego tytułu

¹¹ *Lista Wskaźników Kluczowych 2021-2027 – EFS+*, s. 29.

¹² Ze względu na zbieżność analizowanych zagadnień, podrozdział łączy dwa pytania badawcze.

nowe, nierzadko niejasne przepisy, wojnę w Ukrainie, aż po związaną z nimi inflację, w tym ogromne podwyżki cen paliw i energii, a także inflacyjne żądania płacowe¹³. Czynniki te ograniczały możliwości rozwoju polskich przedsiębiorstw i zniechęcały do tworzenia kolejnych miejsc pracy. Można więc mówić o występowaniu tzw. czarnych łabędzi, czyli rzadkich, trudnych do przewidzenia zdarzeń, które mają ogromny wpływ na gospodarkę lub rynki finansowe. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę wieloletnie doświadczenie ewaluatora w pomiarach wskaźników długoterminowych, nawet w przypadku braku ich wystąpienia nie byłoby możliwe osiągnięcie zmian na poziomie określonym w wartości docelowej (30%).

Biorąc pod uwagę województwo warmińsko-mazurskie, w latach 2013-2023 liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON wzrosła o ponad 25 tys. firm, sięgając 147 272 podmiotów. Równocześnie w 2023 wyrejestrowano 7 429 podmiotów, o blisko 2 tys. podmiotów mniej niż w roku bazowym (2013). Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów ulegała stosunkowo niewielkim wahaniom (w ujęciu r/r) przez cały okres podany analizie. Rosnąca liczba aktywnych podmiotów (szczególnie w okresie objętym niniejszą ewaluacją) niewątpliwie wpływa na polepszenie sytuacji na rynku pracy, w tym generując warunki do rozwoju tzw. „ryнку pracownika”, determinującego np. możliwość negocjacji lepszych warunków zatrudnienia (co determinuje wyższy poziom wskaźnika brutto w stosunku do poprzedniego pomiaru).

Tabela 11. Podmioty wpisane do rejestru REGON w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2013-2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podmioty wpisane do rejestru REGON	122 226	123 361	123 876	124 287	125 377	127 120	131 908	136 403	140 765	143 949	147 272
Podmioty wyrejestrowane	9 394	10 051	9 828	9 769	9 566	10 235	6 733	5 678	6 470	7 185	7 429
Podmioty nowo zarejestrowane	11 851	11 432	10 623	10 380	10 791	12 338	11 952	10 484	11 120	10 712	11 032

Źródło: BDL GUS

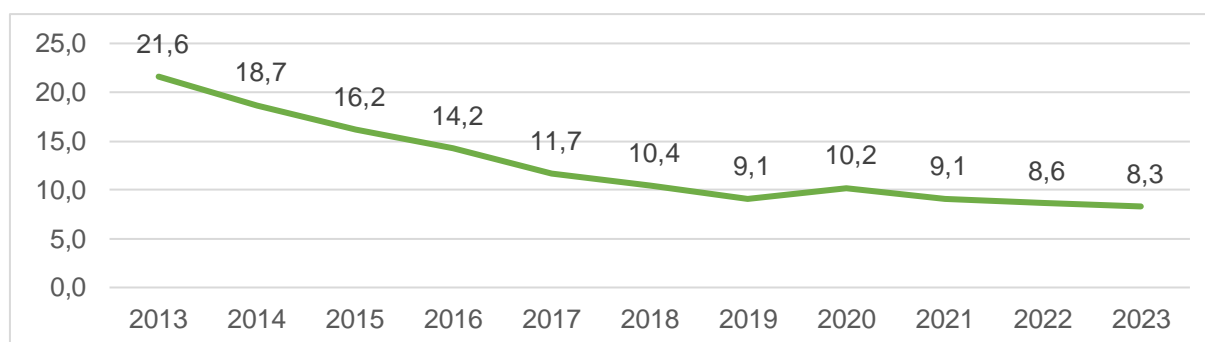
Zgodnie z danymi GUS BDL, w ostatnich 10 latach stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko-mazurskim systematycznie malała (prócz okresu 2019/2020 kiedy odnotowano jedyny (chwilowy) przyrost związany z redukcją etatów w okresie wybuchu pandemii COVID-19). W roku 2023 wartość wskaźnika sięgała

¹³ Aktualna sytuacja przedsiębiorstw w dobie przemian gospodarczych, <https://aleo.com/pl/blog/infografiki/aktualna-sytuacja-przedsiębiorstw-w-dobie-przemian-gospodarczych/> [dostęp na dzień: 24.06.2024].

8,3%, tj. najniższy poziom z całego analizowanego okresu. Warto zauważyć, że stopa bezrobocia utrzymywała się na zdecydowanie wyższym poziomie w okresie przypadającym na poprzedni pomiar wskaźnika długoterminowego. Stanowi to kolejny aspekt stanowiący o „rynku pracownika” obserwowanym w aktualnie badanym okresie, pozytywnie wpływającym na możliwość uzyskania wyższej wartości ww. wskaźnika.

Rysunek 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2013-2023

Źródło: GUS BDL

Zmiany na rynku pracy dotknęły w szczególności osoby młode, wśród których odnotowany największy wzrost udziału osób pracujących w liczbie osób aktywnych zawodowo. Z jednej strony wskazuje to na chęć pracodawców do zatrudniania osób młodych, a z drugiej potęguje zjawisko rynku pracownika i możliwości negocjacji warunków zatrudnienia. Dane te wpływają tym samym na odnotowany i wspomniany we wcześniejszej części opracowania szczególny wpływ wsparcia na polepszenie sytuacji wśród pracujących osób młodych.

Tabela 12. Udział osób pracujących w grupie osób aktywnych zawodowo, lata 2015-2023, województwo warmińsko-mazurskie

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
15-29 lat	82,5%	81,9%	84,9%	90,8%	93,1%	93,7%	91,0%	91,6%	94,8%
30-39 lat	91,7%	92,6%	93,8%	94,2%	96,8%	96,8%	97,5%	97,4%	97,3%
40-49 lat	93,0%	93,6%	95,8%	94,6%	97,4%	97,5%	96,4%	97,6%	98,2%
50 lat i powyżej	92,2%	94,5%	95,2%	96,3%	97,6%	98,3%	98,3%	98,4%	98,4%

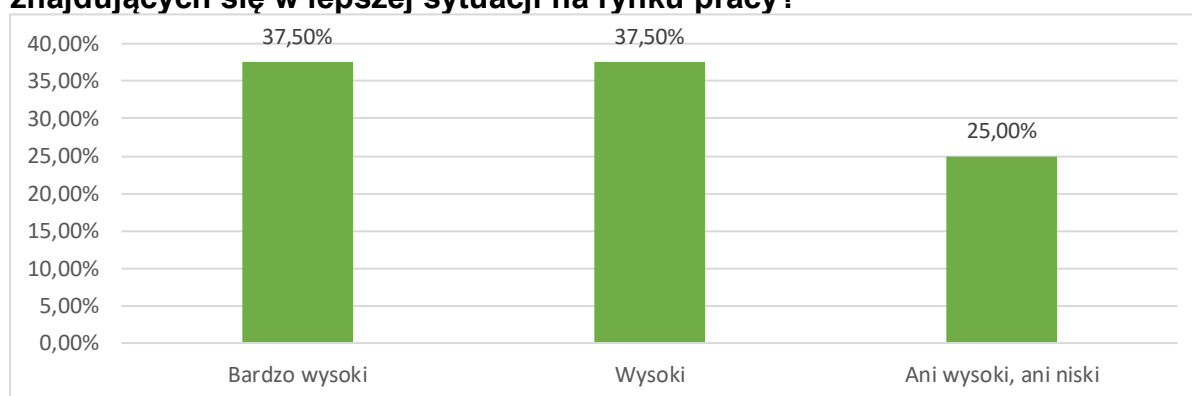
Źródło: GUS BDL

Biorąc pod uwagę wyniki badania TSSI z beneficjentami projektów, zaznaczyć warto, że 87,5% z nich było zadowolonych z przebiegu projektu, potwierdzając osiągnięcie założonych pierwotnie założeń. Pozostali badani negatywne oceny argumentowali restrykcjami związanymi z pandemią COVID-19 i związanymi z nią wzrostami cen, które utrudniały realizację zaplanowanych działań.

Beneficjentów poproszono również o ocenę wpływu realizowanych projektów na wzrost liczby osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy. Jak się okazuje, żaden z badanych nie wskazał oceny „niskiej”, co jest o tyle ciekawe, iż do badania TSSI zakwalifikowano zarówno beneficjentów, których projekty w szczególnie sposób wpłynęły na realizację wskaźnika, jak i te, które w najniższym stopniu się do tego przyczyniły. Wniosek ten stanowi więc trafne uzasadnienie dla realizacji badań z zakresu pomiarów wskaźników długoterminowych. Szeroko zakrojone badanie na próbie uczestników dostarczą bowiem precyzyjnych informacji o rzeczywistym wpływie wsparcia, eliminując ryzyko subiektywizmu oceny która zaobserwować można podczas badania samych beneficjentów.

Rysunek 4. Jak ocenia Pan/Pani wpływ projektu na wzrost liczby osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy?

Źródło: badanie TSSI z beneficjentami projektów dotyczących interwencji związanej z rynkiem pracy (obejmujących osoby pracujące)

Zdaniem respondentów badania TSSI grupy docelowe wsparcia nierzadko były „trudne” do aktywizacji, przy czym szczególnie trudnym do zwalczania zjawiskiem była wyuczona bezradność. Podjęte działania miały więc na celu przede wszystkim odpowiednie zmotywowanie do polepszenia swojej sytuacji na rynku pracy i zmiany utartych w świadomości wzorców postępowania, niemniej jak zauważyli badani, ostatecznie o sukcesie wsparcia decydują jednak osobiste preferencje i chęć do zmiany swojej dotychczasowej sytuacji.

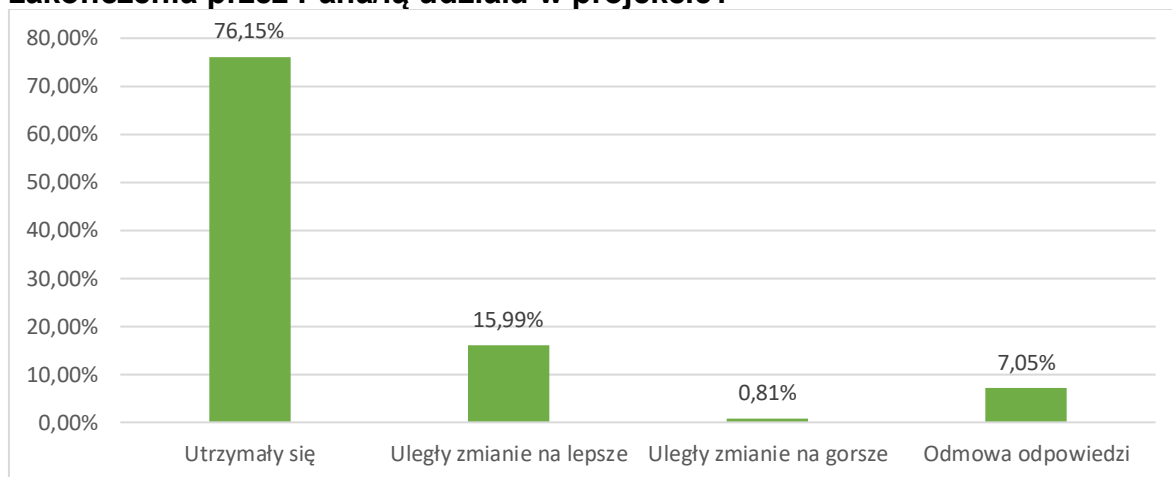
Warto również zwrócić uwagę na kwestię trwałości interwencji. W tym celu wyfiltrowano odpowiedzi przypadające na osoby (uczestników projektów), w przypadku których potwierdzono polepszenie sytuacji na rynku pracy (w ramach wskaźnika brutto) i jednocześnie minęło już co najmniej 12 miesięcy od zakończenia udziału w projekcie.

Co ciekawe, w przypadku zdecydowanej większości badanych efekty wsparcia utrzymały się (ponad 76%), a ponadto wśród kolejnych blisko 16% uległy zmianie na

lepsze. Biorąc pod uwagę fakt, że 7% respondentów odmówiło udzielenia odpowiedzi na to pytanie, jedynie wśród 0,81% efekty wsparcia nie utrzymały się i uległy zmianie na gorsze.

Rysunek 5. Czy efekty wsparcia w postaci zmiany Pana/i sytuacji zawodowej utrzymały się, czy też uległy zmianie po 12 miesiącach lub więcej od zakończenia przez Pana/ią udziału w projekcie?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych

Warto dodać, że zdaniem respondentów badania TSSI na trwałość udzielonego wsparcia wpływa jednocześnie korzystna koniunktura gospodarcza (ułatwiająca znalezienie zatrudnienia bądź utrzymanie założone niedawno działalności), trwałość pozyskanych kompetencji zawodowych, dopasowanie oferty do indywidualnych potrzeb (wykorzystując umiejętności poszczególnych uczestników projektów) czy po prostu silna motywacja osób, którym udało się polepszyć swoją sytuację zawodową (posiłkowana obawą przed powrotem do sytuacji z przeszłości).

Cennych wniosków dostarcza również badanie case study. Do czynników warunkujących poprawę sytuacji uczestników na rynku pracy zaliczyć należy zindywidualizowane podejście do uczestników projektu – zdaniem badanego beneficjenta ma to kluczowe znaczenie dla wykorzystania predyspozycji danej osoby i sprawienia, że będzie ona chciała w przyszłości wykorzystać nabyte kompetencje i umiejętności. Z drugiej strony, zaznaczono jednocześnie, że wsparcie (już na etapie jego projektowania) musi być ściśle osadzone w realiach gospodarczych danego obszaru. Nabycie kompetencji których uczestnicy nie będą mogli wykorzystać w pracy w zakładach zlokalizowanych w najbliższym otoczeniu wpłynie bowiem prawdopodobnie na brak chęci ich wykorzystania (chęć podejmowania zatrudnienia bądź zmiany miejsca zatrudnienia ściśle zdeterminowana jest bliskością docelowego miejsca pracy). Nie bez znaczenia jest więc współpraca beneficjentów z lokalnymi pracodawcami i dostosowanie działań projektowych pod bezpośrednie, rzeczywiste

wymogi rynku pracy. Jednocześnie, podobnie jak w przypadku badania TSSI, wskazano na korzystny wpływ obecnej sytuacji gospodarczej na możliwość polepszenia sytuacji uczestników projektów.

1.4. Struktura zmian w sytuacji uczestników projektów po 6 miesiącach od opuszczenia programu

1.4.1. Przejście z niepewnego do stabilnego zatrudnienia

Niepewne zatrudnienie należy rozumieć jako zatrudnienie tymczasowe, czyli oparte na umowie o pracę na czas określony, w tym na zastępstwo, umowie na okres próbny, umowie cywilnoprawnej lub pomoc w gospodarstwie rolnym w charakterze domownika. Stabilne zatrudnienie należy rozumieć jako zatrudnienie oparte na umowie o pracę na czas nieokreślony lub samozatrudnienie.

Ogółem przejście z niepewnego do stabilnego zatrudnienia potwierdzono u 3,08% badanych uczestników, przy czym nieco wyższy poziom odnotowano wśród kobiet (3,64%). Analizując poszczególne PI, najwyższy poziom zmian w tym obszarze odnotowano wśród uczestników projektów realizowanych w ramach PI 9i (ponad 25%).

Tabela 13. Odsetek uczestników projektów EFS, którzy przeszli z niepewnego do stabilnego zatrudnienia

PI	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
08(i)	6,38%	10,42%	2,17%
08(iii)	6,60%	6,25%	6,90%
08(iv)	3,36%	4,01%	1,02%
08(v)	2,53%	3,38%	1,61%
08(vi)	0,81%	0,69%	0,93%
09(i)	25,42%	23,08%	30,00%
09(iv)	2,13%	3,03%	1,04%
09(v)	11,11%	5,56%	16,67%
10(i)	2,59%	2,91%	2,05%
10(iii)	4,45%	4,55%	4,31%
10(iv)	4,03%	4,92%	2,73%
RPO WiM (razem)	3,08%	3,64%	2,34%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

1.4.2. Przejście z niepełnego do pełnego zatrudnienia

Niepełne zatrudnienie rozumiane jest jako niedobrowolne zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy. Taka sytuacja ma miejsce wówczas, gdy dana osoba pracuje w niepełnym wymiarze czasu, ponieważ nie może znaleźć pracy na pełen etat.

Sytuacja, w której uczestnicy projektów przechodzili z niepełnego do pełnego zatrudnienia nie była zjawiskiem częstym. Wskaźnik w tym zakresie przyjął wartość zaledwie 0,94%, jednak w podziale na poszczególne priorytety inwestycyjne największy wpływ na jego wartość miał PI 9i (w ramach tego priorytetu ponad 27% uczestników projektów przeszło na pełne zatrudnienie).

Tabela 14. Odsetek uczestników projektów EFS, którzy przeszli z niepełnego do pełnego zatrudnienia

PI	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
08(i)	2,13%	4,17%	0,00%
08(iii)	2,83%	2,08%	3,45%
08(iv)	0,89%	1,15%	0,00%
08(v)	0,77%	0,84%	0,69%
08(vi)	0,46%	0,92%	0,00%
09(i)	27,12%	23,08%	35,00%
09(iv)	0,35%	0,65%	0,00%
09(v)	8,33%	11,11%	5,56%
10(i)	0,26%	0,42%	0,00%
10(iii)	0,33%	0,57%	0,00%
10(iv)	0,67%	1,14%	0,00%
RPO WiM (razem)	0,94%	1,21%	0,59%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

1.4.3. Awans lub zmiana pracy na inną, wymagającą wyższych kompetencji/umiejętności/kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością

Awans lub zmiana pracy na inną, wymagającą wyższych kompetencji/umiejętności/kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością przypadły na 4,86% badanych. Nie odnotowano istotnych różnic na poziomie płci, natomiast wyniki różnią się w znaczący sposób w ramach poszczególnych PI. Stosunkowo najwyższą wartość w tym zakresie zidentyfikowano w ramach PI 8iii (blisko 39%), najniższą zaś w przypadku PI 8vi (jedynie 1,39%).

Tabela 15. Odsetek uczestników projektów EFS, którzy awansowali lub zmienili pracę na inną, wymagającą wyższych kompetencji/umiejętności/kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością

PI	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
08(i)	23,40%	29,17%	17,39%
08(iii)	38,68%	35,42%	41,38%
08(iv)	6,04%	7,16%	2,04%
08(v)	2,97%	3,16%	2,75%
08(vi)	1,39%	0,69%	2,09%
09(i)	28,81%	25,64%	35,00%
09(iv)	1,77%	1,52%	2,08%

PI	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
09(v)	2,78%	5,56%	0,00%
10(i)	1,68%	1,66%	1,71%
10(iii)	5,77%	5,68%	5,88%
10(iv)	9,40%	8,71%	10,38%
RPO WiM (razem)	4,86%	4,82%	4,91%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

1.4.4. Dostrzeganie innych korzystnych zmian, np. w zakresie poprawy sytuacji finansowej

W zakres korzystnych zmian w sytuacji na rynku pracy zaliczyć należy również wzrost oceny wysokości otrzymywanego wynagrodzenia. Jak się okazuje, było to stosunkowo często identyfikowane zjawisko – wzrost w tym obszarze odnotowano bowiem aż wśród 28,04% badanych uczestników projektów (nieco wyższy udział przypadł na mężczyzn, lecz różnica względem kobiet była niewielka (2 p.p.). Szczególnie wysoki udział (ponad 80%) odnotowano w przypadku uczestników działania 10.2 (PI 8iii) - dotyczącego rozwoju samozatrudnienia. Wiele osób podejmujących działalność gospodarczą, szczególnie w branżach usługowych lub specjalistycznych, może osiągnąć wyższe dochody niż na wcześniejszych stanowiskach pracowniczych. Samozatrudnienie daje jednocześnie większą elastyczność w ustalaniu cen i godzin pracy, co często skutkuje wyższymi zarobkami.

Tabela 16. Odsetek uczestników projektów EFS, którzy w wyniku uczestnictwa w projekcie osiągnęli inne korzystne zmiany (wzrost oceny wysokości wynagrodzenia)

PI	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
08(i)	43,62%	43,75%	43,48%
08(iii)	80,19%	77,08%	82,76%
08(iv)	25,95%	25,79%	26,53%
08(v)	56,92%	57,81%	55,96%
08(vi)	17,94%	13,59%	22,33%
09(i)	55,93%	46,15%	75,00%
09(iv)	16,43%	17,53%	15,10%
09(v)	55,56%	44,44%	66,67%
10(i)	14,36%	14,55%	14,04%
10(iii)	19,60%	23,01%	14,90%
10(iv)	26,40%	25,38%	27,87%
RPO WiM (razem)	28,04%	27,15%	29,23%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

1.4.5. Nietostrzeżenie zmian

Ponad połowa uczestników projektów uczestniczących w badaniu ankietowym nie dostrzegła żadnych zmian związanych ze swoją sytuacją zawodową (58,30%). Natomiast analizując zmiany ze względu na priorytet inwestycyjny, wskazać należy, iż brak zmian odnotowywany był szczególnie często w przypadku uczestników projektów realizowanych w ramach PI 10i (niemal 77%).

Tabela 17. Odsetek uczestników projektów EFS, którzy mimo uczestnictwa w projekcie nie odnotowali żadnych zmian w zakresie swojej sytuacji na rynku pracy

PI	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
08(i)	32,98%	37,50%	28,26%
08(iii)	10,38%	14,58%	6,90%
08(iv)	63,53%	62,75%	66,33%
08(v)	36,37%	35,65%	37,16%
08(vi)	66,55%	60,83%	72,33%
09(i)	25,42%	25,64%	25,00%
09(iv)	71,04%	70,35%	71,88%
09(v)	33,33%	50,00%	16,67%
10(i)	76,97%	75,05%	80,14%
10(iii)	46,79%	50,57%	41,57%
10(iv)	63,98%	64,02%	63,93%
RPO WiM (razem)	58,30%	58,24%	58,38%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

1.4.6. Dostrzeżenie zmian niekorzystnych

Analizie poddano również sytuacje, w których uczestnik, mimo udziału w projekcie, 6 miesięcy po opuszczeniu programu znalazł się w gorszej sytuacji na rynku pracy (przejście ze stabilnego do niepewnego zatrudnienia, przejście z pełnego do niepełnego zatrudnienia (przy jednoczesnej chęci podjęcia pracy w pełnym wymiarze) oraz/lub niekorzystna zmiana o charakterze finansowym).

Sytuacja tego typu wystąpiła wśród 11,76% uczestników projektów (nieco częściej wśród kobiet). Stosunkowo najwyższą wartość odnotowano wśród uczestników projektów realizowanych w ramach PI 10iii (zaznaczyć jednak należy, że podziałanie 2.3.1. opierało się na wsparciu grupy znajdującej się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osób powyżej 50 roku życia posiadających niskie kwalifikacje).

Tabela 18. Odsetek uczestników projektów EFS, którzy mimo uczestnictwa w projekcie odnotowali niekorzystne zmiany w swojej sytuacji na rynku pracy

PI	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
08(i)	22,34%	16,67%	28,26%
08(iii)	7,55%	6,25%	8,62%
08(iv)	7,16%	7,16%	7,14%
08(v)	5,82%	5,27%	6,42%
08(vi)	14,24%	23,96%	4,42%
09(i)	11,86%	17,95%	0,00%
09(iv)	10,87%	10,17%	11,72%
09(v)	8,33%	5,56%	11,11%
10(i)	7,24%	9,15%	4,11%
10(iii)	30,48%	23,86%	39,61%
10(iv)	6,71%	7,58%	5,46%
RPO WiM (razem)	11,76%	12,39%	10,90%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

1.5. Poprawa sytuacji na rynku pracy wśród osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy województwa warmińsko-mazurskiego

Biorąc pod uwagę dane dotyczące pracujących, w latach 2021-2023¹⁴ nastąpiły wahania w zakresie liczby osób pracujących w pełnym wymiarze czasu, ostatecznie odnotowano jednak wzrost o 2 tys. osób. Wzrósł również udział kobiet pracujących na pełen etat, z 43,4% do 44,3%. Co istotne, w analizowanym okresie spadł odsetek kobiet pracujących na część etatu (spadek z 61,9% do 55,6%). Dane BDL/GUS nie zawierają niestety analogicznych danych sprzed 2021 r., niemniej już w tej perspektywie czasowej zauważyć można poprawę sytuacji na regionalnym rynku pracy.

Tabela 19. Pracujący według wymiaru czasu pracy i płci w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2021-2023 [w tys. os.]

		2021	2022	2023
Pełny	Ogółem	553	549	555
	Kobiety	43,4%	43,2%	44,3%
Niepełny	Ogółem	21	23	27
	Kobiety	61,9%	65,2%	55,6%

Źródło: GUS BDL

¹⁴ Jw.

Biorąc pod uwagę aktywność zawodową osób w wieku produkcyjnym w latach 2019-2023¹⁵ współczynnik aktywności zawodowej sięgał ogółem 77,5%, natomiast w przypadku kobiet – 73,4%. W obu przypadkach odnotowywano systematyczny wzrost wartości przez cały okres analizy. Szczególny wzrost w tym obszarze odnotowano w przypadku osób w wieku do 30 lat (co zostało już wskazane w jednym z poprzednich podrozdziałów). Tego typu zmiany determinują powstawanie warunków dla tzw. rynku pracownika, umożliwiającego polepszenie sytuacji osób pracujących.

Tabela 20. Współczynnik aktywności zawodowej wśród osób w wieku produkcyjnym w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2019-2023 (w %)

	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem	71,3	71,7	76,8	76,9	77,5
Kobiety	66,1	66,5	72,1	71,5	73,4

Źródło: GUS BDL

Co istotne, przeciętny poziom miesięcznych wynagrodzeń brutto wzrósł w latach objętych aktualnym pomiarem o około 1/4, przewyższając jednocześnie wzrost odnotowany w trakcie poprzedniego pomiaru.

Tabela 21. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto, lata 2015-2023, województwo warmińsko-mazurskie

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem	3 595	3 729	3 896	4 129	4 411	4 763	5 231	5 699	6 527

Źródło: GUS BDL

Analizując przedstawione już w poprzednich rozdziałach wyniki badania ankietowego, można wskazać, że interwencja po części pozwoliła poprawić sytuację osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Wartość odnotowanego wskaźnika brutto była bowiem szczególnie wysoka wśród osób posiadających wykształcenie ponadgimnazjalne (9,03%). Cieszyć może stosunkowo wysoka wartość wskaźnika (8,60%) przypadająca na osoby z wykształceniem gimnazjalnym. Można bowiem mówić o istotnym wpływie interwencji na poprawę sytuacji osób o niskich kwalifikacjach.

Warto również zwrócić uwagę na sytuację osób w wieku 50 lat i więcej. Wartość brutto analizowanego wskaźnika wyniosła w tym przypadku zaledwie 3,88%, stanowiąc jednocześnie zdecydowanie najniższą wartość spośród poszczególnych

¹⁵ Jw.

Fundusze Europejskie
dla Warmii i Mazur

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

grup wiekowych. Należy mieć na uwadze, że grupa ta najczęściej boryka się z ograniczeniami zdrowotnymi i uprzedzeniami na rynku pracy, cechując się jednocześnie mniejszą elastycznością zawodową.

Również poziom przejścia z niepewnego do pewnego zatrudnienia (w tym z umów cywilno-prawnych) był stosunkowo niewielki (3,08%). Cieszyć może natomiast zbliżony poziom efektów uzyskanych wśród osób z niepełnosprawnościami (niemal 7% w ramach wskaźnika brutto) względem ogółu uczestników projektów.

Ponadto, jak wskazują wyniki badania TSSI, udzielone wsparcie przyczyniło się do wzrostu zatrudnienia w usługach rynkowych (w tym m.in. gastronomii, edukacji, usługach ogrodniczych), determinując jednocześnie wzrost liczby założonych działalności gospodarczych.

Jednocześnie jak wynika z badania case study, na rzeczywistą poprawę sytuacji na rynku pracy wpływ ma nie tyle samo podniesienie kompetencji, co odpowiednie zmotywowanie uczestników projektów. Wśród grupy docelowej wsparcia często znajdują się osoby o biernym nastawieniu do sytuacji zawodowej, wobec których szczególnie trudno uzyskać wymierne efekty.

2. Pomiar wskaźnika: *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS*

2.1. Wartość wskaźnika rezultatu *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS*

Wskaźnik rezultatu *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS* realizowany był w ramach Działania 10.4 *Pomoc w powrocie lub wejściu na rynek pracy osobom sprawującym opiekę nad dziećmi do lat 3* OP 10 *Regionalny rynek pracy* RPO WiM 2014-2020 (PI 8iv).

Wskaźnik *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS* zdefiniowany został w następujący sposób:

Liczba utworzonych miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych, u dziennych opiekunów, które po uzyskaniu dofinansowania Europejskiego Funduszu Społecznego na utworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, funkcjonują co najmniej pełne 2 lata po zakończeniu finansowania działań.

Trwałość funkcjonowania nowych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 utworzonych dzięki EFS należy rozumieć jako gotowość do świadczenia opieki nad dziećmi w ramach utworzonych miejsc¹⁶.

Wskaźnik ten został wyliczony poprzez zsumowanie liczby miejsc opieki dla dzieci w wieku do 3 lat utworzonych w ramach projektów oraz porównanie jej do liczby miejsc funkcjonujących 2 lata po zakończeniu finansowania funkcjonowania tych miejsc ze środków EFS (na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego z instytucjami wspartymi w ramach analizowanej interwencji).

¹⁶ Załącznik nr 2. Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych 2014-2020 – EFS. Załącznik do Wytucznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, s. 16.

W obliczeniach uwzględniono tylko te podmioty, w których zakończono finansowanie funkcjonowania nowopowstałych w projekcie miejsc opieki nad dziećmi w okresie od 1 lipca 2019 r. do 30 czerwca 2022 r.

Jak można zauważyć, niemal **wszystkie (97,4%) spośród 809 utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 utrzymały swoją trwałość w okresie 2 lat od zakończenia finansowania**. Co więcej, biorąc pod uwagę moment przeprowadzenia badania, wciąż istniało 730 spośród tychże miejsc (90,2%). Respondenci argumentowali zlikwidowanie części z ww. miejsc w odpowiedzi na malejące zapotrzebowanie, spowodowane zarówno niższym demograficznym, jak i postępującą konkurencją ze strony innych placówek opieki. Niekiedy na konieczność zlikwidowania części z miejsc wpływ mają również problemy lokalowe podmiotów prowadzących tego rodzaju działalność.

Tabela 22. Dane dotyczące wskaźnika *Liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, które funkcjonują 2 lata po zakończeniu finansowania ze środków EFS*

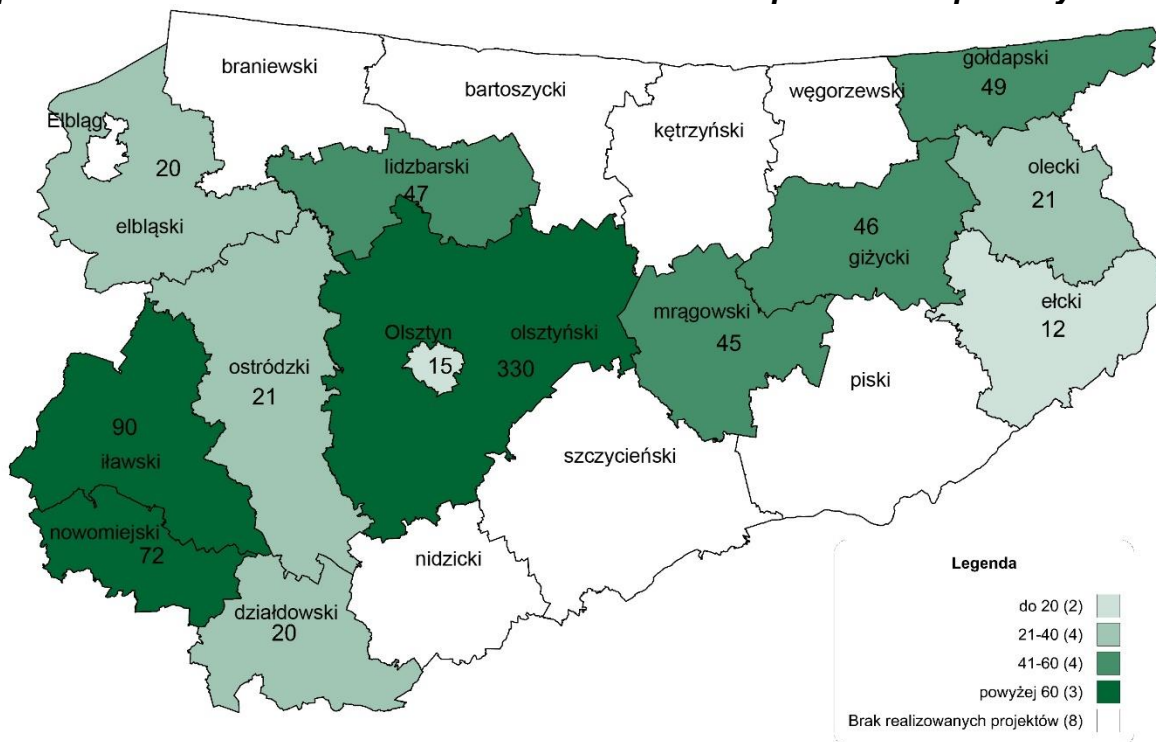
Kategoria	Wartość
Liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, które zostały utworzone w ramach wsparcia ze środków EFS (na podstawie wyników badania)	809
Liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, które funkcjonują 2 lata po zakończeniu finansowania	788
Odsetek miejsc istniejących co najmniej 2 lata	97,4%
Liczba miejsc, które funkcjonowały w momencie badania ankietowego	730

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami opieki nad dziećmi, n=35

W podziale na powiaty zdecydowanie najwyższą liczbą utworzonych i funkcjonujących po 2 latach miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 przypadła na powiat olsztyński (aż 330 miejsc). Warto zwrócić uwagę na brak utworzonych miejsc w znacznej części powiatów zlokalizowanych w północnej i południowej części województwa.

Rysunek 6. Liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, które funkcjonują 2 lata po zakończeniu finansowania ze środków EFS – w podziale na powiaty

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami opieki nad dziećmi, n=35

2.2. Stopień, w którym udało się osiągnąć wartość docelową wskaźnika *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS*

Zgodnie z przyjętymi założeniami, oczekiwano, że wartość wskaźnika sięgać będzie 37%¹⁷. Jak więc można zauważyć, przewidywania w tym obszarze okazały się być niedoszacowane a ostatecznie udało się uzyskać wskaźnik wynoszący aż 97,4% (zaznaczyć należy, że podczas poprzedniego pomiaru wskaźnika osiągnął on wartość 100%¹⁸). Niewątpliwie świadczy to o wysokim zapotrzebowaniu na tworzenie

¹⁷ Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Olsztyn 2023, s. 190.

¹⁸ Ewaluacja wsparcia opieki nad dziećmi do lat 3 oraz wychowania przedszkolnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, lipiec 2022 r., s. 93.

tego typu miejsc opieki (tj. w momencie wdrażania niniejszej interwencji), a aktualna liczba wciąż działających miejsc opieki świadczy o wysokim poziomie trwałości udzielonego wsparcia. Niemniej, obecnie zaobserwować można już pierwsze symptomy świadczące o malejącym zapotrzebowaniu na tego typu miejsca (spowodowane m.in. niżem demograficznym), wobec czego można prognozować niższe niż obecnie zapotrzebowanie na tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Powyższy wniosek odnosi się do ograniczonej potrzeby tworzenia nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, przy czym należy mieć na uwadze występowanie tzw. białych plam, tj. gmin w których dotychczas nie utworzono miejsc opieki instytucjonalnej. Tego rodzaju działania, mimo spadającej liczby urodzeń w regionie, wciąż będą zasadne, a ich realizacja wiązałaby się z wyrównywaniem szans i zapewnieniem spójności wewnętrznej województwa.

2.3. Czynniki wpływające na ukształtowanie się oszacowanej wartości wskaźnika wraz z identyfikacją czynników, które wpłynęły pozytywnie lub negatywnie na zmiany w funkcjonowaniu miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 od momentu zakończenia realizacji projektu¹⁹

Na wstępie niniejszego podrozdziału warto przedstawić kilka faktów wynikających ze statystyki publicznej. Funkcjonowanie miejsc opieki nad dziećmi jest zależne m.in. od kwestii demograficznych. Wzrost czy spadek liczby urodzeń skutkować będzie większym lub mniejszym zapotrzebowaniem na zapewnienie dodatkowych miejsc opieki. Zgodnie z danymi z ostatnich lat, w latach 2019-2023 w województwie warmińsko-mazurskim systematycznie malała liczba dzieci w wieku 0-2 lat, sięgając ostatecznie 28 703 dzieci (spadek w analizowanym okresie sięgnął tym samym poziomu blisko 30%).

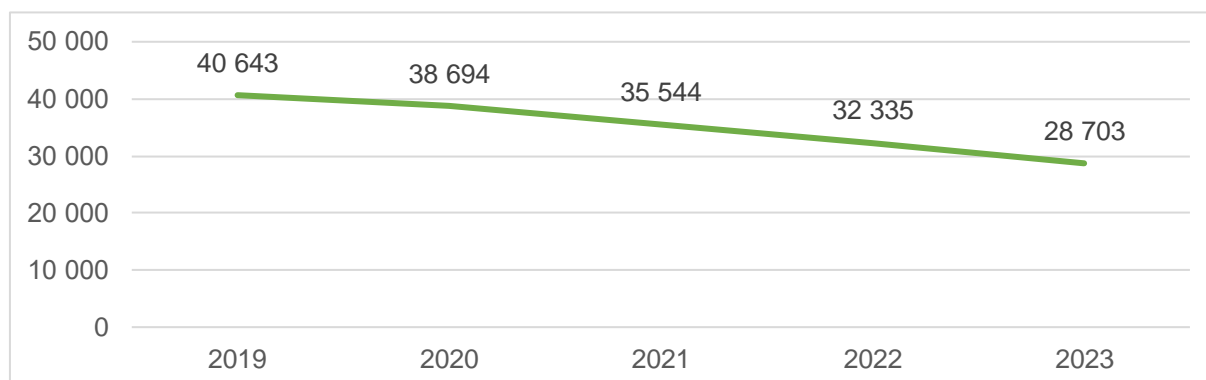
Bardzo wysoki poziom zapotrzebowania na miejsca opieki z okresu przed wdrożeniem interwencji sprawił, że w okresie 2 lat od uzyskania dofinansowania udało się uzyskać niemal pełny poziom utrzymania utworzonych miejsc opieki. Niemniej biorąc pod uwagę wyniki badania ankietowego (które potwierdzają rozpoczęcie procesu likwidowania miejsc w obliczu niżu demograficznego) oraz ewidentny, postępujący z roku na rok spadek liczby dzieci nie będzie możliwe utrzymanie utworzonych miejsc w kolejnych latach.

¹⁹ Ze względu na zbieżność analizowanych zagadnień, podrozdział łączy dwa pytania badawcze.

Należy jednak zaznaczyć, że jest to wynik uwarunkowań demograficznych, a nie nietrafionych założeń interwencji – wręcz przeciwnie, zapotrzebowanie na pomoc zarówno w okresie jej planowania, jak i udzielania było bardzo wysokie i utrzymało się w całym okresie trwałości.

Rysunek 7. Liczba dzieci w wieku 0-2 lat w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2019-2023

Źródło: GUS BDL

Co istotne, w ramach przeprowadzonego badania ankietowego przedstawiciele wspartych instytucji mieli za zadanie ocenić dostępność miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie, w której funkcjonuje ich placówka. Średnia ocen dla okresu sprzed udziału w projekcie wyniosła zaledwie 4,86, a po zakończeniu udziału w nim aż 8,13 (wzrost oceny o 67%).

Jednocześnie, blisko 83% badanych placówek potwierdziło, że w ich funkcjonowaniu zaszły jeszcze jakieś inne, pozytywne zmiany. Najczęściej wskazywano na zwiększenie atrakcyjności oferty placówki (blisko 83%) oraz wzrost zainteresowania daną placówką (ponad 72%). Stosunkowo często wskazywano również na możliwość zatrudnienia nowej kadry (blisko 52%). Zaznaczyć również należy, że wszyscy respondenci byli jednocześnie zdania, że w wyniku projektu nie zaszły żadne zmiany o charakterze negatywnym.

Rysunek 8. Jakie pozytywne zmiany zaszły w funkcjonowaniu P. placówki po zakończeniu udziału we wsparciu?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami opieki nad dziećmi, n=35

Biorąc pod uwagę wyniki badania TSSI z beneficjentami projektów, zaznaczyć warto, że wszyscy z nich byli zadowoleni z przebiegu projektu, potwierdzając osiągnięcie założonych pierwotnie założeń. Każdorazowo respondenci ocenili wysoko bądź bardzo wysoko wpływ realizowanych projektów na wzrost liczby miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania (co znalazło potwierdzenie w przedstawionych uprzednio wynikach ankietyzacji wspartych placówek). Kluczowym czynnikiem w tym przypadku było zdaniem beneficjentów kwestia finansowa – dofinansowanie miejsc opieki stanowiło główną determinantę dla możliwości powstania tychże miejsc i możliwości ich wykorzystania. Jak podkreślano, instytucjonalne miejsca opieki stanowią zdecydowanie bardziej atrakcyjny ekonomicznie wariant (szczególnie w przypadku uzyskania dofinansowania), aniżeli zapewnienie opieki np. niani.

Należy wspomnieć również o wynikach badania case study. Zdaniem beneficjenta, z którym przeprowadzony został wywiad pogłębiony, na możliwość osiągnięcia zakładanych rezultatów wpłynęła przede wszystkim trafność założeń projektowych, tzn. ściśle ukierunkowanie wsparcia do potrzeb lokalnych. Każdy obszar cechuje się bowiem indywidualnym poziomem zapotrzebowania na miejsca opieki nad dziećmi, wobec czego na skuteczność wsparcia i możliwość wykorzystania jego efektów (w

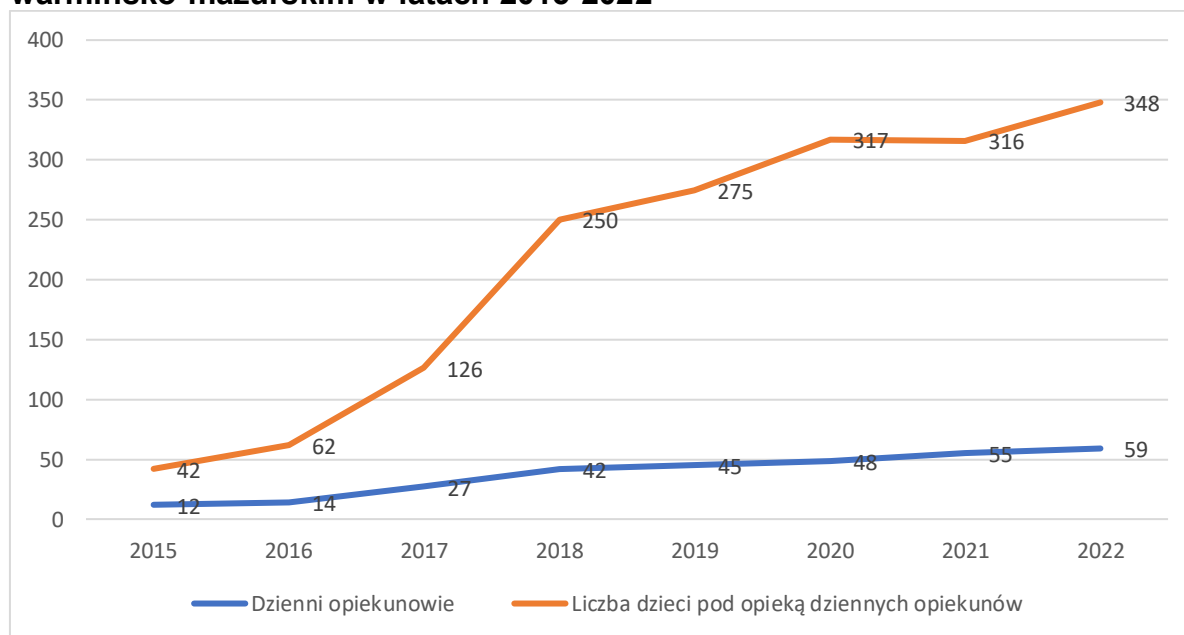

tym przypadku utrzymania miejsc opieki we wskazanym okresie) wpływa precyzyjnie przeprowadzona diagnoza potrzeb. Istotnym czynnikiem jest również jakość tworzonych miejsc, w tym poziom wyszkolenia personelu i idąca za tym „renoma” placówki, która budzić powinna zaufanie samych rodziców.

2.4. Struktura podmiotów, w których funkcjonują miejsca opieki nad dziećmi w wieku do lat 3

W Polsce opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 może być organizowana w formie żłobka lub klubu dziecięcego, a także sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię²⁰. Zgodnie z dostępnymi danymi, w latach 2015-2022 w województwie warmińsko-mazurskim systematycznie wzrastała liczba dziennych opiekunów (o 47 opiekunów, do 59) i dzieci będących pod ich opieką (o 306 dzieci, do 348).

Rysunek 9. Dzienni opiekunowie i dzieci pod ich opieką w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2022

Źródło: GUS BDL

Pozytywne zmiany zaszły również w dostępie do opieki żłobkowej. W latach 2015-2022 liczba żłobków działających w województwie warmińsko-mazurskim wzrosła z 48 do 105 placówek (wzrost o 57 placówek), oferując dodatkowe 2 602 miejsca. Biorąc pod uwagę okres 2019-2022 liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych

²⁰ Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, Dz. U. 2011 Nr 45 poz. 235, s. 1.

wzrosła o 871 miejsc. Spośród tej wartości 809 miejsc (93%) powstało w ramach analizowanej interwencji (przy czym pomiar ankietowy dotyczył okresu od lipca 2019 r.) .

Tabela 23. Żłobki oraz kluby dziecięce w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2022

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Żłobki	48	57	61	77	92	89	93	105
Kluby dziecięce	9	13	13	14	18	19	22	21
Miejsca w żłobkach	1 645	1 940	2 085	2 893	3 468	3 585	3 952	4 247
Miejsca w klubach dziecięcych	163	222	213	237	306	341	396	398
Dzieci przebywające w ciągu roku w żłobkach	2 493	2 778	3 195	3 856	4 928	4 733	5 247	5 702
Dzieci przebywające w ciągu roku w klubach dziecięcych	195	247	330	379	435	468	605	540

Źródło: GUS BDL

Na skutek zmian w dostępie od opieki nad dziećmi do lat 3, w latach 2015-2022 w województwie warmińsko-mazurskim liczba dzieci w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych na każde 1 000 dzieci w wieku do lat 3 wzrosła z 42 do 127 (wzrost o 85). Z kolei liczba miejsc w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych liczona na każde 1 000 dzieci w wieku do lat 3 wzrosła z 46 do 144 (wzrost o 98). Mając na uwadze spadek liczby urodzeń, wzrost w ww. obszarach wynika w znacznej mierze z rosnącej aktywności zawodowej mieszkańców i związanej z tym chęcią korzystania z oferty opieki instytucjonalnej.

Tabela 24. Dzieci w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych oraz miejsca w tych placówkach na 1 000 dzieci w wieku do lat 3 w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2022

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dzieci w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci w wieku do lat 3	42	53	57	69	86	91	106	127*
Miejsca w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci w wieku do lat 3	46	55	58	76	93	101	122	144*

* bez oddziałów w żłobkach.

Źródło: GUS BDL

Mimo dotychczasowego wsparcia i wzrostu w zakresie odsetka dzieci w wieku 0-3 lata objętych różnymi formami opieki instytucjonalne (wzrost o 218% dla lat 2015-2022), województwo warmińsko-mazurskie wciąż pozostaje znacznie poniżej średniej

krajowej. Wg danych na koniec 2022 r. różnica ta wynosiła aż 5,9 p.p., a obserwując zmiany w tym zakresie na przestrzeni lat można zauważyć, że od 2016 r. systematycznie różnica ta się powiększała. Istotne w tym zakresie wydaje się być dalsze wspieranie tworzenia miejsc opieki na obszarach gmin, w których takich form brakuje (tzw. białe plamy).

Tabela 25. Odsetek dzieci w wieku 0-3 lata objętych różnymi formami opieki instytucjonalnej, lata 2015-2022

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
POLSKA	8,3	9,3	10,4	13,0	15,4	17,5	19,9	23,1
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	5,4	6,9	7,6	9,1	10,8	12,0	14,0	17,2

Źródło: GUS BDL

Zakres czasowy badania w odniesieniu do pomiaru wskaźnika rezultatu długoterminowego *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS* badanie objęło okres od 1 lipca 2019 r. do 30 czerwca 2022 r. W tym okresie w ramach Działania 10.4 realizowano 36 projektów o łącznej wartości 33 847 456,26 zł, z czego w ramach 35 projektów powstały miejsca opieki nad dziećmi w wieku do lat 3

O wsparcie w ramach Działania 10.4 mogły ubiegać się wszystkie podmioty, z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)²¹. Zgodnie z informacjami nt. projektów realizowanych w analizowanym okresie, wśród beneficjentów Działania 10.4 dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (łącznie 47,3% ogółu realizatorów projektów). Stosunkowo duży udział realizatorów stanowiły ponadto wspólnoty samorządowe (13,9%).

²¹ Szczegółowy opis osi priorytetowej Regionalny rynek pracy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Olsztyn 2023, s. 31.

Rysunek 10. Forma prawna beneficjentów Działania 10.4 realizujących projekty w analizowanym okresie

Źródło: informacje na temat realizowanych projektów

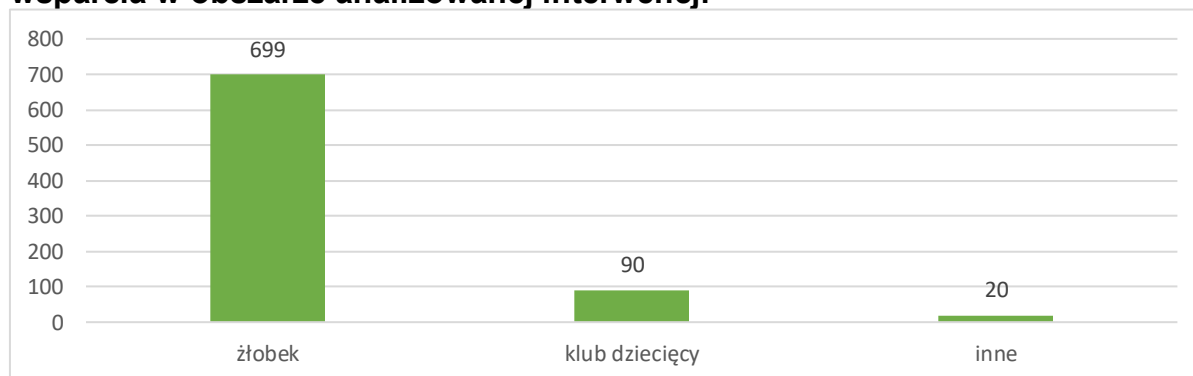

Wsparcie wdrażane w ramach projektów kierowano do:

- osób bezrobotnych lub osób biernych zawodowo pozostających poza rynkiem pracy ze względu na obowiązek opieki nad dziećmi do lat 3, w tym osób, które przerwały karierę zawodową ze względu na urodzenie dziecka lub przebywające na urlopie wychowawczym w rozumieniu ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy;
- osób pracujących, sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3²².

Biorąc pod uwagę powyższe dane oraz liczbę utworzonych miejsc opieki w ramach projektów, można wnioskować, że wdrożona interwencja miała kluczowe znaczenie dla zapewnienia odpowiedniej liczby miejsc opieki. Jak bowiem wskazują wyniki ankietyzacji, analizowana interwencja pozwoliła na utworzenie aż 699 miejsc opieki w żłobkach oraz 90 miejsc w klubach dziecięcych. Pozostałe 20 miejsc przypadło na punkty opieki organizowane przez dwa stowarzyszenia.

Rysunek 11. Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w podziale na rodzaj placówki, dotyczy miejsc utworzonych w wyniku otrzymanego wsparcia w obszarze analizowanej interwencji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami opieki nad dziećmi, n=35

2.5. Stopień wykorzystania miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3

Analizując stopień wykorzystania miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 warto przytoczyć wspomniane już wcześniej informacje o wpływie interwencji na wzrost liczby tego typu miejsc. Biorąc pod uwagę okres 2019-2022 liczba miejsc w żłobkach i klubach

²² Szczegółowy opis osi priorytetowej Regionalny rynek pracy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Olsztyn 2023, s. 31.

dziecięcych wzrosła o 871 miejsc. Spośród tej wartości aż 809 miejsc (93%) powstało w ramach analizowanej interwencji. Co istotne, w dwuletnim okresie od uzyskania dofinansowania utrzymano 97,4% z tychże miejsc, co świadczy o bardzo wysokim poziomie ich wykorzystania.

Jak już zaznaczono w dotychczasowej analizie, w ostatnich latach w regionie obserwowany był znaczący wzrost odsetka dzieci w wieku 0-3 lata objętych różnymi formami opieki instytucjonalnej. Niewątpliwie ma to pozytywny wpływ na możliwość podejmowania aktywności zawodowej przez rodziców. Wciąż jednak analizowane województwo pozostaje znacznie poniżej średniej ogólnokrajowej i z roku na rok dystans ten się zwiększa. Można więc z jednej strony wnioskować o potrzebie wspierania tworzenia miejsc opieki na obszarach będących tzw. białymi plamami (szczególnie w gminach gdzie z przyczyn ekonomicznych do tej pory było to niemożliwe do zrealizowania). Z drugiej strony dane te wskazywać mogą na potrzebę dalszego wspierania działań o charakterze aktywizacyjnym, prowadzonych wśród osób niepodjemujących zatrudnienia.

Tabela 26. Odsetek dzieci w wieku 0-3 lata objętych różnymi formami opieki instytucjonalnej, lata 2015-2022

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
POLSKA	8,3	9,3	10,4	13,0	15,4	17,5	19,9	23,1
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	5,4	6,9	7,6	9,1	10,8	12,0	14,0	17,2

Źródło: GUS BDL

W latach 2015-2023 odsetek dzieci objętych wyłącznie opieką żłobkową wzrósł z 4,2% do 14%. Pozytywne zmiany obserwowano zarówno w miastach (wzrost z 7% do 19,5% w 2022 r.), jak i na wsiach (wzrost z zaledwie 0,8% do 3,6% w 2022 r.). Należy jednak podkreślić, że odsetek dzieci z obszarów wiejskich objętych opieką żłobkową nadal pozostaje na bardzo niskim poziomie.

Tabela 27. Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015-2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem	4,2%	5,3%	5,7%	6,95	8,6%	9,1%	10,6%	12,7%	14%
W miastach	7,0%	8,7%	8,9%	10,6%	12,6%	14,4%	16,2%	19,5%	Brak danych
Na wsi	0,8%	1,0%	1,3%	1,6%	2,5%	2,3%	3,4%	3,6%	Brak danych

Źródło: GUS BDL.

Warto również zwrócić uwagę na ocenę stopnia aktualnego wykorzystania utworzonych w ramach projektów miejsc opieki. Jak wskazują wyniki badania

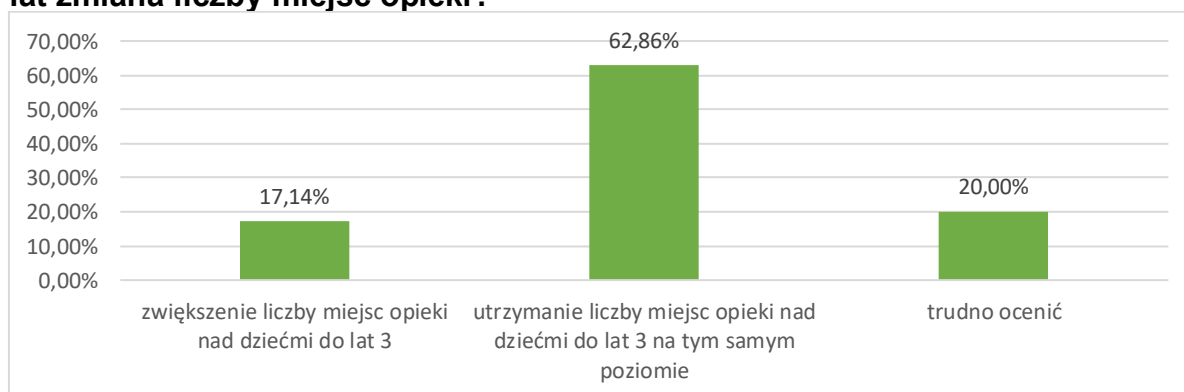

ankietowego z przedstawicielami wspartych instytucji, średnia ocen w tym obszarze była bardzo wysoka i wyniosła 8,49 (w skali 10 – stopniowej).

Wyniki ankietyzacji wskazują jednocześnie, że w ciągu najbliższych 3 lat większość placówek planuje utrzymać bądź nawet zwiększyć liczbę miejsc opieki. Oczywiście placówki w głównej mierze opierają się na aktualnie zgłaszanym zapotrzebowaniu i dostosowują na bieżąco liczbę miejsc opieki, wobec czego zdaniem ewaluatora z dystansem podchodzić należy do wyników prognoz wynikających z badania ankietowego. Również wyniki badania case study wskazują na identyfikowane już przez placówki spadki zainteresowania ofertą (w stosunku do lat ubiegłych) i konieczność rywalizowania z innymi placówkami (coraz istotniejszy staje się tym samym czynnik jakościowy udzielanej opieki, w tym pozytywne opinie rodziców, którzy skorzystali już z oferty danej placówki).

Pewnego rodzaju szansą dla utrzymania dotychczasowej liczby miejsc będą jednakże działania z zakresu aktywizacji zawodowej, przewidziane w ramach aktualnie wdrażanej interwencji. Jak wynika z poprzednio przedstawionych danych, od lat systematycznie rośnie (mimo spadającej liczby urodzeń) odsetek dzieci objętych opieką żłobkową. Poziom ten wciąż odstaje jednak od średniej ogólnokrajowej - niewątpliwie realizowanie kolejnych działań aktywizacyjnych będzie miało wpływ na rosnące wykorzystanie miejsc opieki, co może stanowić istotną zmienną dla formułowania ewentualnych prognoz zapotrzebowania na miejsca opieki w przyszłości. Zaznaczyć należy, że prócz placówek objętych badaniem istotne jest również zadbanie o równomierny dostęp do opieki instytucjonalnej na obszarze regionu, niwelując zjawisko występowania tzw. białych plam.

Rysunek 12. Czy w Państwa placówce planowana jest w ciągu najbliższych 3 lat zmiana liczby miejsc opieki?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami opieki nad dziećmi, n=35

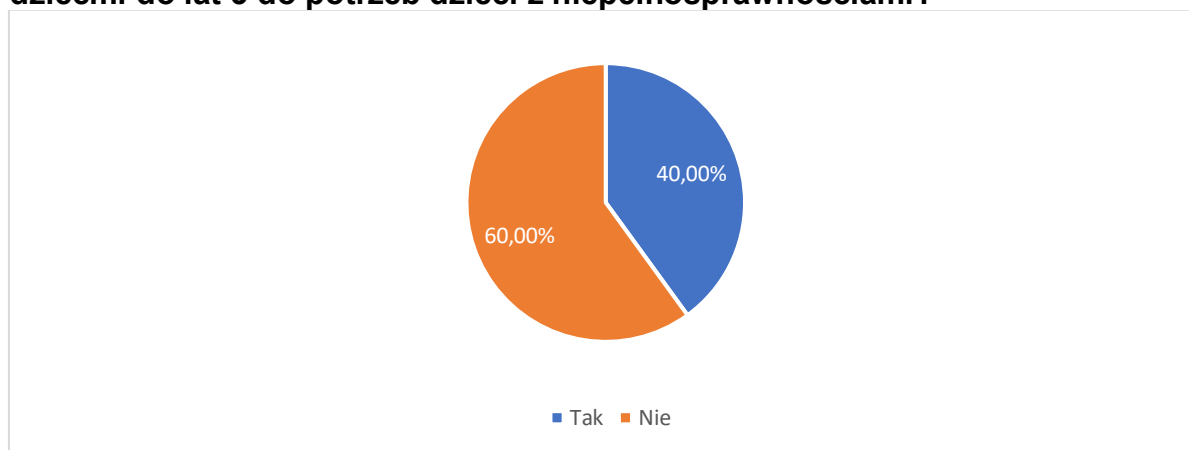

2.6. Dostosowanie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, aż 40% placówek wspartych w ramach analizowanej interwencji dostosowała w ramach projektu miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Co istotne jednak, zwykle dostosowano na poziomie projektu 1-3 miejsca, zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem, a część respondentów nie potrafiła wskazać dokładnej liczby ze względu na to, że w ramach utworzonych miejsc są oni co prawda przygotowani na przyjęcia dzieci z niepełnosprawnościami, lecz dotychczas (ze względu na zapotrzebowanie) nie wyniknęła konieczność rzeczywistego stworzenia takiego miejsca. Warto jednak zaznaczyć, że placówki które potwierdziły utworzenie konkretnej liczby miejsc wskazały jednocześnie, że wszystkie z tych miejsc funkcjonowało również 2 lata po zakończeniu finansowania w ramach projektu.

Respondentów zapytano również o stan na moment przeprowadzania badania – odnotowano likwidację jednego z miejsc dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, które to spowodowane było trudnościami w rekrutacji dzieci wymagających tego typu dostosowań.

Rysunek 13. Czy w ramach projektu dostosowali Państwo miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami?

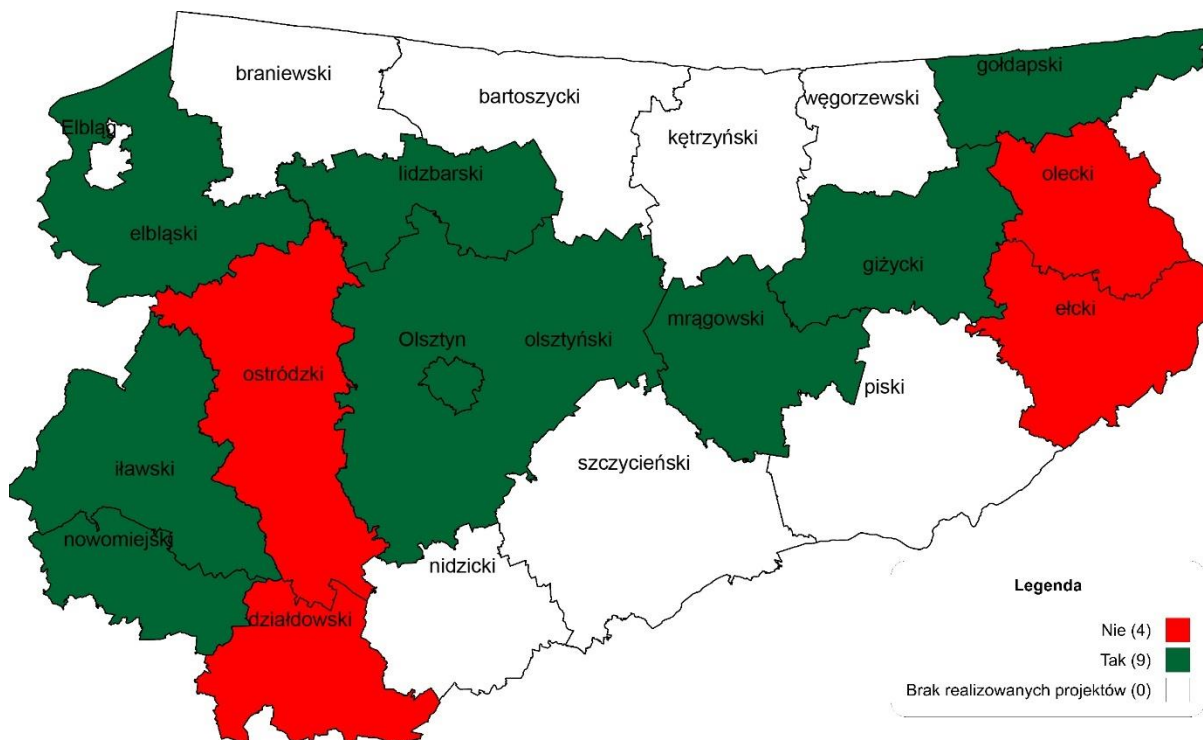

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami opieki nad dziećmi, n=35

Jak wykazała metoda kartograficzna, nie we wszystkich powiatach objętych projektami utworzone zostały miejsca dostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

Rysunek 14. Powiaty, w których potwierdzono dostosowanie w ramach projektów miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami opieki nad dziećmi, n=35

Podobnie podzielone były zdania uczestników badania TSSI – z jednej strony bowiem potwierdzano konieczność dostosowywania miejsc dla dzieci z niepełnosprawnościami, z drugiej jednak zauważano, że zapotrzebowanie tego typu jest stosunkowo niewielkie (niekiedy nie występuje potrzeba tworzenia tego typu miejsca podczas naborów organizowanych w poszczególnych latach).

3. Pomiar wskaźnika: *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS*

3.1. Wartość wskaźnika rezultatu *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS*

Wskaźnik rezultatu *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS* realizowany był w ramach Działania 2.1 *Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej* OP 2 *Kadry dla gospodarki* RPO WiM 2014-2020 (PI 10i).

Celem wspomnianego Działania była poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej w województwie warmińsko-mazurskim. W jego ramach możliwe było uzyskanie wsparcia na realizację następujących typów projektów:

1. Tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym:
 - tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, w istniejących lub nowoutworzonych ośrodkach wychowania przedszkolnego (również specjalnych i integracyjnych);
 - rozszerzenie oferty ośrodka wychowania przedszkolnego o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów (w tym deficytów wynikających z niepełnosprawności);
 - wydłużenie godzin pracy ośrodków wychowania przedszkolnego;
 - doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym w szczególności z dziećmi ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz w zakresie współpracy nauczycieli z rodzicami, w tym radzenia sobie w sytuacjach trudnych.
2. Dofinansowanie udziału dzieci w edukacji przedszkolnej, w tym:
 - wsparcie funkcjonujących ośrodków wychowania przedszkolnego w zakresie wykorzystania wolnych miejsc wychowania przedszkolnego (również specjalnych i integracyjnych);
 - dostosowanie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami lub realizacja dodatkowej oferty edukacyjnej i specjalistycznej umożliwiającej dziecku z niepełnosprawnością udział w

- wychowaniu przedszkolnym poprzez wyrównywanie deficytu wynikającego z niepełnosprawności;
- rozszerzenie oferty ośrodka wychowania przedszkolnego o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów;
 - wydłużenie godzin pracy ośrodków wychowania przedszkolnego;
 - doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz w zakresie współpracy nauczycieli z rodzicami, w tym radzenia sobie w sytuacjach trudnych.
3. Wspieranie kompetencji kluczowych dzieci w zakresie porozumiewania się w językach obcych oraz kompetencji społecznych, inicjatywności, przedsiębiorczości, kreatywności, w tym:
- kształtowanie i rozwijanie u dzieci w wieku przedszkolnym kompetencji kluczowych;
 - doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli w zakresie stosowania metod i form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u dzieci w wieku przedszkolnym kompetencji kluczowych²³.

Wskaźnik *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS* zdefiniowany został w następujący sposób:

Liczba miejsc wychowania przedszkolnego utworzonych w ramach projektu dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, które funkcjonują co najmniej pełne 2 lata po zakończeniu finansowania działań. Podana liczba miejsc odpowiada liczbie zadeklarowanych miejsc w arkuszu organizacyjnym placówki.

Trwałość funkcjonowania nowych miejsc przedszkolnych utworzonych dzięki EFS w przedszkolach należy rozumieć jako instytucjonalną gotowość placówki do świadczenia usług przedszkolnych w ramach utworzonych w projekcie miejsc wychowania przedszkolnego²⁴.

Wskaźnik ten został wyliczony poprzez zsumowanie liczby miejsc wychowania przedszkolnego utworzonych w ramach projektu oraz porównanie jej do liczby miejsc

²³ Szczegółowy opis osi priorytetowej Kadry dla gospodarki Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Olsztyn 2023, s. 12-14.

²⁴ Załącznik nr 2. Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych 2014-2020 – EFS. Załącznik do Wytucznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, s. 25.

funkcjonujących 2 lata po zakończeniu finansowania funkcjonowania tych miejsc ze środków EFS (na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego z instytucjami wspartymi w ramach analizowanej interwencji).

W obliczeniach uwzględniono tylko te podmioty, w których zakończono finansowanie funkcjonowania nowopowstałych w projekcie miejsc wychowania przedszkolnego w okresie od 1 lipca 2019 r. do 30 czerwca 2022 r.

Jak można zauważyć, **wszystkie (100%) spośród 886 utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego utrzymały swoją trwałość w okresie 2 lat od zakończenia finansowania**. Co więcej, biorąc pod uwagę moment przeprowadzenia badania, wciąż istniało 823 spośród tychże miejsc (92,9%). Respondenci argumentowali zlikwidowanie części z ww. miejsc w odpowiedzi na malejące zapotrzebowanie, spowodowane niższym demograficznym, jak i czynniki zewnętrzne, tj. wypowiedzenie umowy najmu lokalu w którym działała placówka (sytuacja dotyczyła jednego przypadku, jednak odpowiadał on za likwidację aż 25 miejsc). Generalnie mówić można o stosunkowo niższym odzwierciedleniu wpływu niżu demograficznego na liczbę utrzymanych miejsc (w stosunku do poprzednio analizowanych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3).

Tabela 28. Dane dotyczące wskaźnika *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS*

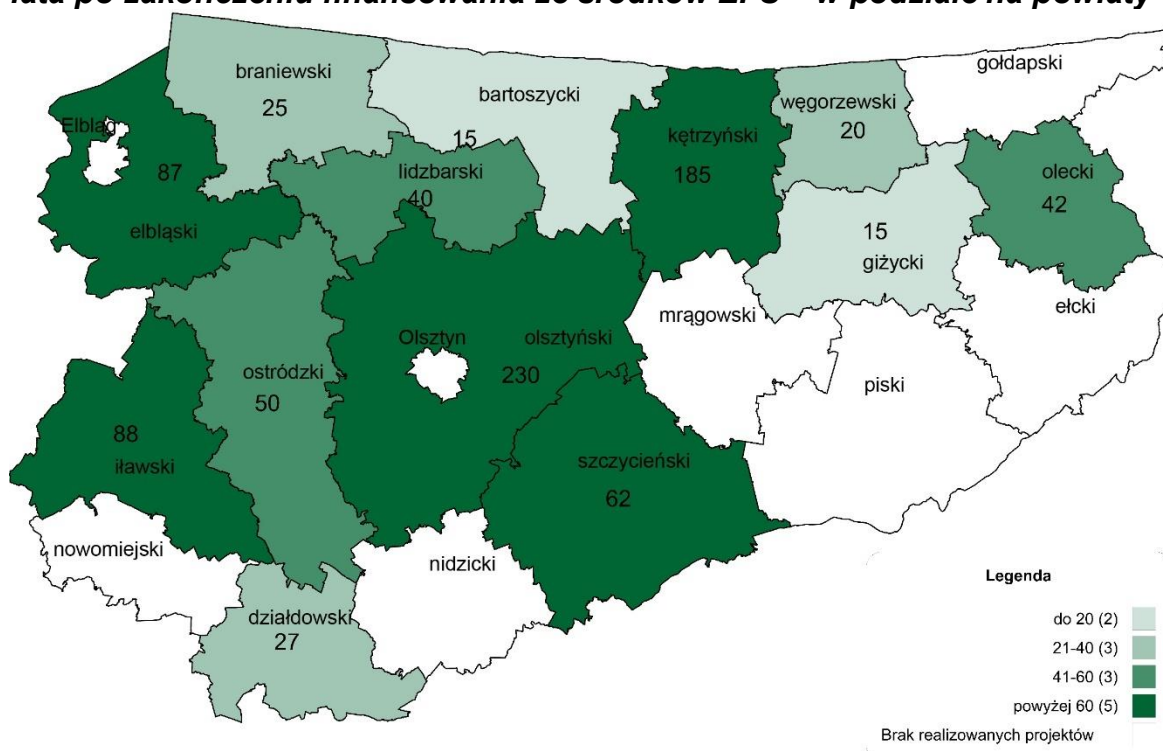
Kategoria	Wartość
Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które zostały utworzone w ramach wsparcia ze środków EFS (na podstawie wyników badania)	886
Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS	886
Odsetek miejsc istniejących co najmniej 2 lata	100%
Liczba miejsc, które funkcjonowały w momencie badania (na podstawie wyników badania)	823

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami wychowania przedszkolnego, n=40

W podziale na powiaty zdecydowanie najwyższa liczba utworzonych i funkcjonujących po 2 latach miejsc wychowania przedszkolnego przypadła na powiat olsztyński (aż 230 miejsc). Warto zwrócić uwagę na brak utworzonych miejsc w powiatach zlokalizowanych we wschodniej i południowej części województwa.

Rysunek 15. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po zakończeniu finansowania ze środków EFS – w podziale na powiaty

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami wychowania przedszkolnego, n=40

3.2. Stopień, w którym udało się osiągnąć wartość docelową wskaźnika *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS*

Zgodnie z przyjętymi założeniami, wartość docelowa wskaźnika miała sięgać 57%²⁵. Jak więc można zauważyć, przewidywania w tym obszarze okazały się być ponownie niedoszacowane a ostatecznie udało się uzyskać wskaźnik wynoszący 100% (zaznaczyć należy, że podczas poprzedniego pomiaru wskaźnika również osiągnął on wartość 100%²⁶). Niewątpliwie świadczy to o wysokim zapotrzebowaniu na

²⁵ Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Olsztyn 2023, s. 74.

²⁶ Ewaluacja wsparcia opieki nad dziećmi do lat 3 oraz wychowania przedszkolnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, lipiec 2022 r., s. 93.

tworzenie tego typu miejsc wychowania przedszkolnego (tj. w momencie wdrażania niniejszej interwencji), a aktualna liczba wciąż działających miejsc świadczy o wysokim poziomie trwałości udzielonego wsparcia. Niemniej, obecnie zaobserwować można już pierwsze symptomy świadczące o malejącym zapotrzebowaniu na tego typu miejsca (spowodowane m.in. niżem demograficznym), jednak oddziaływanie to jest stosunkowo słabsze niż w przypadku poprzednio analizowanych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3.

3.3. Czynniki wpływające na ukształtowanie się oszacowanej wartości wskaźnika wraz z identyfikacją czynników, które wpłynęły pozytywnie lub negatywnie na zmiany w funkcjonowaniu miejsc wychowania przedszkolnego od momentu zakończenia realizacji projektu

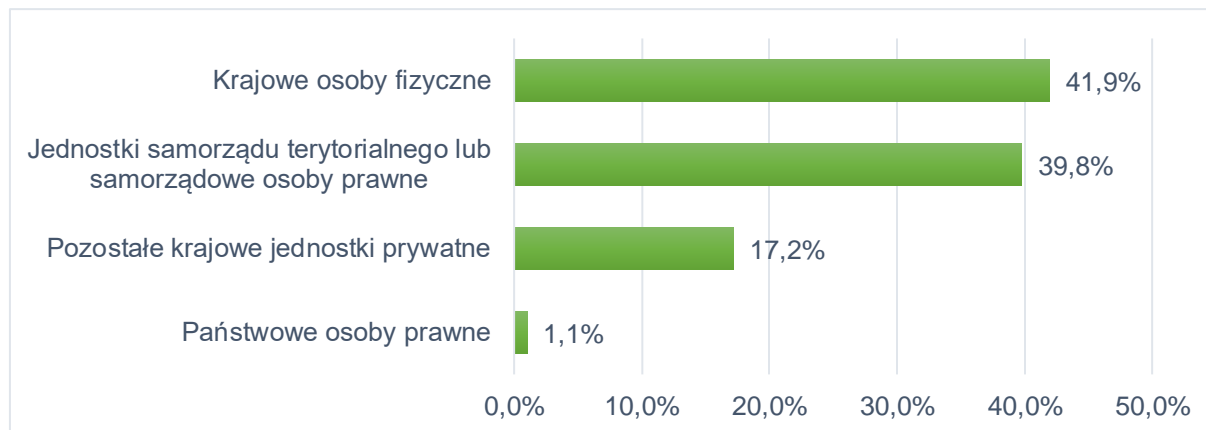
Zakres czasowy badania w odniesieniu do pomiaru wskaźnika rezultatu długoterminowego *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS* objął okres od 1 lipca 2019 r. do 30 czerwca 2022 r. W tym czasie w ramach Działania 2.1 realizowano 93 projekty o łącznej wartości 51 713 897,62 zł, z czego 43 779 465,68 zł stanowiło dofinansowanie z Programu.

O wsparcie w ramach Działania mogły ubiegać się wszystkie podmioty, z wyłączeniem osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej lub oświatowej na podstawie przepisów odrębnych²⁷. Zgodnie z informacjami dotyczącymi realizowanych projektów, wśród realizatorów projektów dominowały krajowe osoby fizyczne (41,9%) oraz JST lub samorządowe osoby prawne (39,8%). 17,2% ogółu beneficjentów korzystających ze wsparcia w analizowanym okresie stanowiły pozostałe krajowe jednostki prywatne, a 1,1% – państwowe osoby prawne.

²⁷ Szczegółowy opis osi priorytetowej Kadry dla gospodarki Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Olsztyn 2023, s. 14.

Rysunek 16. Forma własności beneficjentów Działania 2.1 realizujących projekty w analizowanym czasie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dotyczących realizowanych projektów

Wsparcie oferowane w ramach projektów kierowano do:

- dzieci w wieku przedszkolnym;
- nauczycieli i kadry wspierającej i organizującej proces nauczania przedszkoli i funkcjonujących innych form wychowania przedszkolnego;
- rodziców i opiekunów dzieci wspieranych przedszkoli i placówek;
- ośrodków wychowania przedszkolnego²⁸.

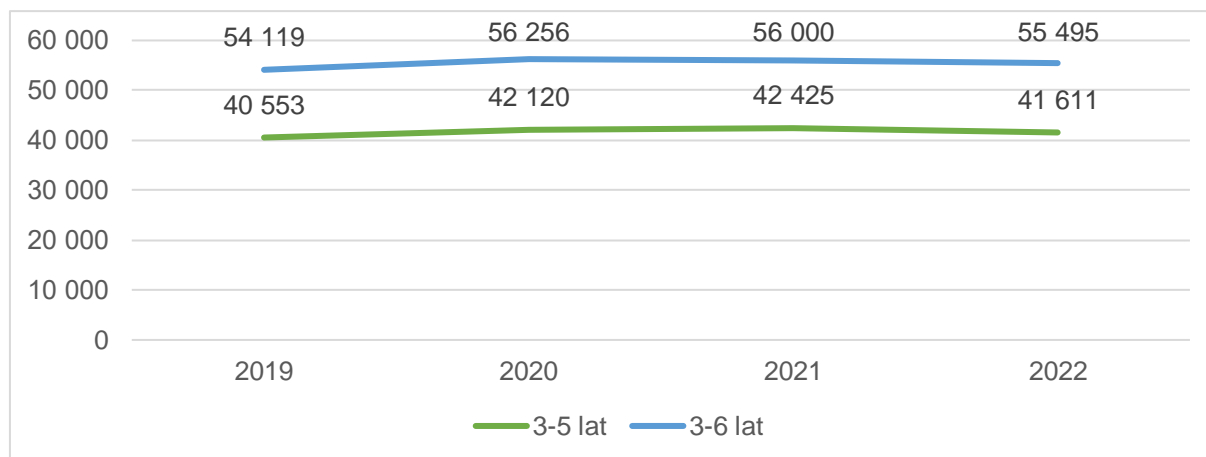
Jednym z istotnych czynników mających wpływ na zmiany w funkcjonowaniu miejsc wychowania przedszkolnego są kwestie demograficzne, a dokładnie – wzrost lub spadek liczby dzieci w wieku przedszkolnym w poszczególnych latach, przekładający się na większe bądź mniejsze zapotrzebowanie na opiekę przedszkolną. W latach 2019-2022 liczba dzieci w wieku 3-5 lat wzrosła o 1 058 osób, sięgając 41 611 dzieci. Biorąc pod uwagę ogół dzieci w wieku 3-6 lat, wartość wskaźnika wzrosła o 1 376 osób, sięgając 55 295 dzieci.

Na ten moment nie zauważa się tym samym negatywnego wpływu niżu demograficznego, niemniej biorąc pod uwagę znacznie malejącą liczbę dzieci w wieku do 2 lat (co zaprezentowano w poprzednim rozdziale) niewątpliwie w przyszłości również i w tych grupach wiekowych odnotuje się istotne spadki, determinując niższe zapotrzebowanie na miejsca przedszkolne.

²⁸ Szczegółowy opis osi priorytetowej Kadry dla gospodarki Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Olsztyn 2023, s. 14.

Rysunek 17. Liczba dzieci w wieku 3-5 i 3-6 lat w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2019-2022

Źródło: GUS BDL

Co istotne, w ramach przeprowadzonego badania ankietowego przedstawiciele wspartych instytucji mieli za zadanie ocenić dostępność miejsc wychowania przedszkolnego w gminie, w której funkcjonuje ich placówka. Średnia ocen dla okresu sprzed udziału w projekcie wyniosła zaledwie 5,63, a po zakończeniu udziału w nim aż 9,18 (wzrost oceny o 63%).

Jednocześnie wszystkie badane placówki potwierdziły, że w ich funkcjonowaniu zaszły jeszcze jakieś inne, pozytywne zmiany. Najczęściej wskazywano na zwiększenie atrakcyjności oferty placówki (blisko 98%) oraz wzrost zainteresowania daną placówką (95%). Stosunkowo często wskazywano również na zwiększenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji opiekunów (55%). Zaznaczyć również należy, że wszyscy respondenci byli jednocześnie zdania, że w wyniku projektu nie zaszły żadne zmiany o charakterze negatywnym.

Rysunek 18. Jakie pozytywne zmiany zaszły w funkcjonowaniu P. placówki po zakończeniu udziału we wsparciu?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami wychowania przedszkolnego, n=40

Biorąc pod uwagę wyniki badania TSSI z beneficjentami projektów, zaznaczyć warto, że wszyscy z nich byli zadowoleni z przebiegu projektu, potwierdzając osiągnięcie założonych pierwotnie założeń. Każdorazowo respondenci ocenili bardzo wysoko wpływ realizowanych projektów na wzrost liczby miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania (co również znalazło potwierdzenie w przedstawionych uprzednio wynikach ankietyzacji wspartych placówek). Kluczowym czynnikiem w tym przypadku była możliwość utworzenia nowych grup przedszkolnych, co spotykało się z realnym zapotrzebowaniem.

Warto również przeanalizować w tym obszarze wyniki badania case study. Zdaniem badanego beneficjenta, czynniki wpływające na kształtowanie się analizowanego wskaźnika w znacznej mierze podobne są do tych, które wskazywano w przypadku miejsc opieki nad dziećmi. Istotna jest więc odpowiednia analiza potrzeb społeczności lokalnej, tj. zbadanie rzeczywistego zapotrzebowania na utworzenie tego typu miejsc (i możliwości utrzymania ich w najbliższym okresie), jak i utrzymanie wysokiej renomy placówki. W przypadku miejsc wychowania przedszkolnego stosunkowo większe znaczenie ma również dostosowanie miejsc do potrzeb dzieci, w tym zarówno dzieci z niepełnosprawnościami, jak i tymi, które posiadają inne, specjalne wymagania. Zdaniem beneficjenta istotna jest również promocja

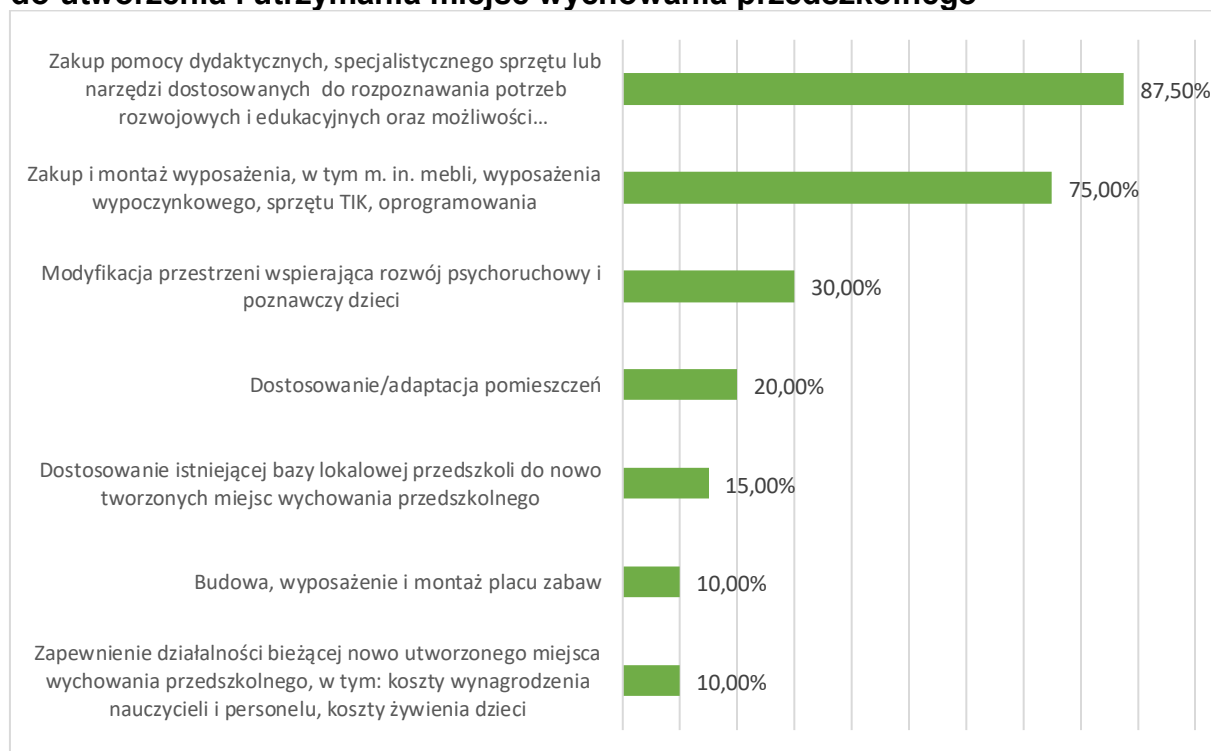

wychowania przedszkolnego jako aspektu determinującego możliwość podejmowania aktywności zawodowej przez rodziców (w dalszej części analizy przedstawiono dane wskazujące na rosnący odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, co niewątpliwie wpływa na zwiększenie możliwości utrzymania tego typu miejsc w okresie niżu demograficznego).

3.4. Identyfikacja form wsparcia, które miały największy wpływ na poziom wartości wskaźnika

Respondenci badania ankietowego (wsparte placówki) poproszone zostały o wskazanie elementów projektu, które w największym stopniu przyczyniły się do utworzenia i utrzymania miejsc wychowania przedszkolnego. Zdecydowanie najczęściej wskazywano w tym obszarze zakup pomocy dydaktycznych, specjalistycznego sprzętu lub narzędzi dostosowanych do rozpoznawania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci (wariant wybrany przez 87,50% ogółu respondentów). Na drugiej pozycji w poniższym zestawieniu uplasował się zakup i montaż wyposażenia, w tym m. in. mebli, wyposażenia wypoczynkowego, sprzętu TIK, oprogramowania (75%).

Rysunek 19. Elementy projektu, które w największym stopniu przyczyniły się do utworzenia i utrzymania miejsc wychowania przedszkolnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami wychowania przedszkolnego, n=40

3.5. Stopień wykorzystania miejsc wychowania przedszkolnego

Ogółem, w roku 2023 w regionie funkcjonowało 775 placówek wychowania przedszkolnego – o 4 więcej niż w roku 2013. Przez cały okres analizy liczba ta ulegała znacznym wahaniom, lecz ostatecznie osiągnęła poziom zbliżony do roku bazowego. Systematycznie rosła natomiast liczba dzieci objętych opieką w ww. placówkach – z 44 603 dzieci w roku 2013 do 50 039 dzieci w roku 2023 (wzrost o 5 436 dzieci). Należy jednak zauważyć, że w okresie 2022/2023 odnotowano pierwszy od wielu lat spadek, mogący świadczyć o zbliżającym się wpływie niżu demograficznego, który znajdzie odzwierciedlenie w statystykach za kolejne lata.

Warto zwrócić uwagę na wzrost liczby dzieci objętych opieką w latach 2019-2022. W okresie tym liczba ta uległa wzrostowi o 4 302 dzieci, z czego 886 (blisko 21%) stanowi efekt wdrożonej interwencji²⁹.

Tabela 29. Placówki wychowania przedszkolnego w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2013-2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Placówki ogółem	771	791	765	776	789	784	779	784	784	781	775
Dzieci objęte opieką	44 603	41 976	37 870	42 924	45 582	46 633	46 703	47 536	49 022	50 838	50 039

Źródło: GUS BDL

W roku 2023 na każde 1 000 dzieci w wieku 3-5 lat przypadało 876 dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego (wzrost o 229 dzieci względem roku bazowego). Warto zauważyć, że wartość wskaźnika uległa spadkowi w 2020 roku, co najprawdopodobniej związane było z początkiem pandemii koronawirusa, ograniczonym funkcjonowaniem placówek opieki nad dziećmi i obawami rodziców związanymi z ewentualną chorobą dziecka.

Tabela 30. Dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3-5 lat, lata 2013-2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
647	697	748	707	746	786	811	785	820	857	876	

Źródło: GUS BDL

²⁹ Bardziej precyzyjne byłoby wykorzystanie danych dotyczących liczby miejsc wychowania przedszkolnego, jednak dane statystyki publicznej (BDL/GUS) nie obejmują okresu po 2018 r.

Biorąc pod uwagę dane dla miast i wsi, zauważyć można, że placówki wychowania przedszkolnego zlokalizowane w miastach ściągają również dzieci z okolicznych wsi. Zgodnie z dostępnymi danymi, w przypadku dzieci w wieku 3-5 lat, w roku 2023 opieką przedszkolną w miastach objętych było 115,2% dzieci, na wsiach natomiast – zaledwie 53,7%.

Ciekawie przedstawia się porównanie wartości przypadających na analizowany region i średnią ogólnokrajową. Wciąż bowiem (wg stanu na 2023 r.) województwo warmińsko-mazurskie pozostaje poniżej średniej krajowej, lecz zauważyć należy, że dystans do ww. średniej uległ od 2013 r. zmniejszeniu o blisko 3 p.p.

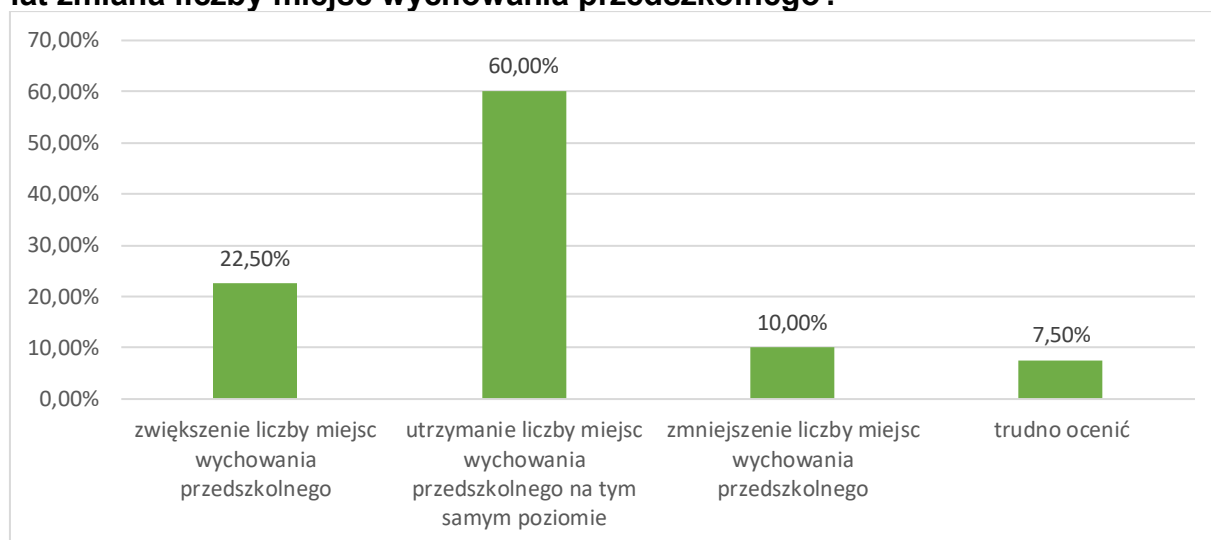
Tabela 31. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2013-2023 (w %)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem	64,7	69,7	74,8	70,7	74,6	78,6	81,1	78,5	82,0	85,7	87,6
W miastach	83,5	89,3	95,8	92,1	97,3	102,0	104,7	103,5	106,7	112,7	115,2
Na wsi	40,7	44,3	47,7	43,7	46,0	48,9	50,1	46,7	50,5	52,2	53,7
Ogółem - Polska	74,1	79,4	84,2	81,1	84,7	87,3	88,5	85,2	88,3	92,7	94,2

Źródło: GUS BDL

Warto również zwrócić uwagę na ocenę stopnia aktualnego wykorzystania utworzonych w ramach projektów miejsc opieki. Jak wskazują wyniki badania ankietowego z przedstawicielami wspartych instytucji, średnia ocen w tym obszarze była bardzo wysoka i wyniosła 9,18 (w skali 10 – stopniowej).

Wyniki ankietyzacji wskazują jednocześnie, że w ciągu najbliższych 3 lat większość placówek planuje utrzymać bądź nawet zwiększyć liczbę miejsc wychowania przedszkolnego. Jednocześnie co dziesiąta badana placówka planuje zmniejszyć tę liczbę.

Rysunek 20. Czy w Państwa placówce planowana jest w ciągu najbliższych 3 lat zmiana liczby miejsc wychowania przedszkolnego?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami wychowania przedszkolnego, n=40

Warto zauważyć, że badanie case study zostało przeprowadzone z beneficjentem wsparcia, będącym jednocześnie przedstawicielem JST. Jak zauważył respondent, w kontekście przyszłego wsparcia wciąż istotne pozostaje tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, lecz kluczowe (w kontekście możliwości ich wykorzystania i utrzymania w kolejnych latach) jest dostosowanie wsparcia do rzeczywistego zapotrzebowania. W kontekście postępującego niżu demograficznego kluczowe znaczenie mają więc precyzyjne prognozy zapotrzebowania lokalnego na tego typu miejsca.

3.6. Dostosowanie miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami

Zgodnie z dostępnymi informacjami, w latach 2013-2023 liczba przedszkoli specjalnych działających w województwie warmińsko-mazurskim uległa wzrostowi, tj. z 12 do 18 placówek. Dla analizowanego okresu brakuje jednak danych dotyczących liczby miejsc w ww. podmiotach.

Tabela 32. Przedszkola specjalne w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2013-2023

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
12	13	14	15	17	17	18	18	18	18	18

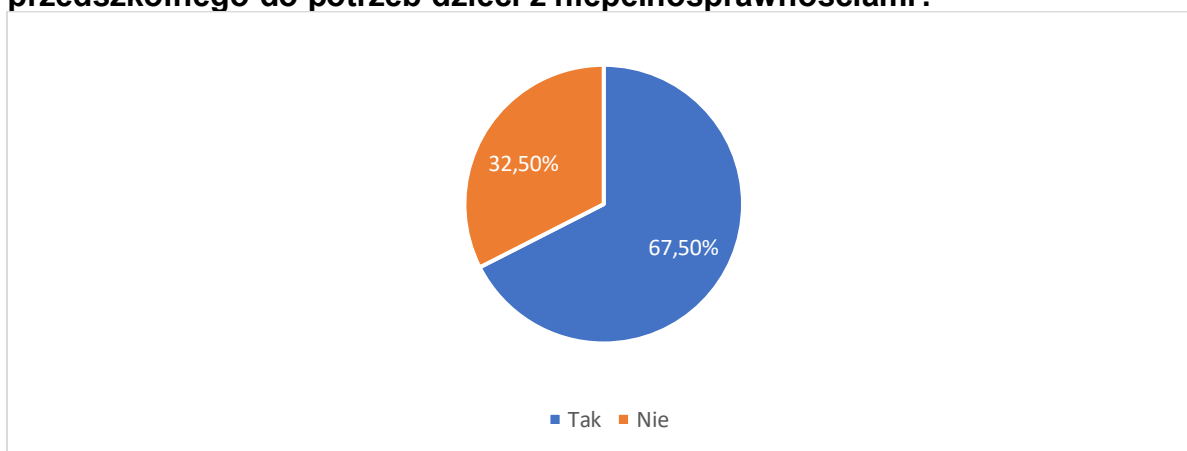
Źródło: GUS BDL

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, aż 67,50% placówek wspartych w ramach analizowanej interwencji dostosowała w ramach projektu miejsca wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Co istotne jednak, zwykle dostosowano na poziomie projektu 1-3 miejsca (choć zdarzały się jednostkowe sytuacje w których dostosowano nawet kilkanaście/kilkadziesiąt miejsc), zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem, a część respondentów nie potrafiła wskazać dokładnej liczby ze względu na to, że w ramach utworzonych miejsc są oni co prawda przygotowani na przyjęcia dzieci z niepełnosprawnościami, lecz dotychczas (ze względu na zapotrzebowanie) nie wyniknęła konieczność rzeczywistego stworzenia takiego miejsca. Warto jednak zaznaczyć, że placówki które potwierdziły utworzenie konkretnej liczby miejsc wskazały jednocześnie, że wszystkie z tych miejsc funkcjonowały również 2 lata po zakończeniu finansowania w ramach projektu.

Respondentów zapytano również o stan na moment przeprowadzania badania – odnotowano likwidację 5 z miejsc dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

Rysunek 21. Czy w ramach projektu dostosowali Państwo miejsca wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami?

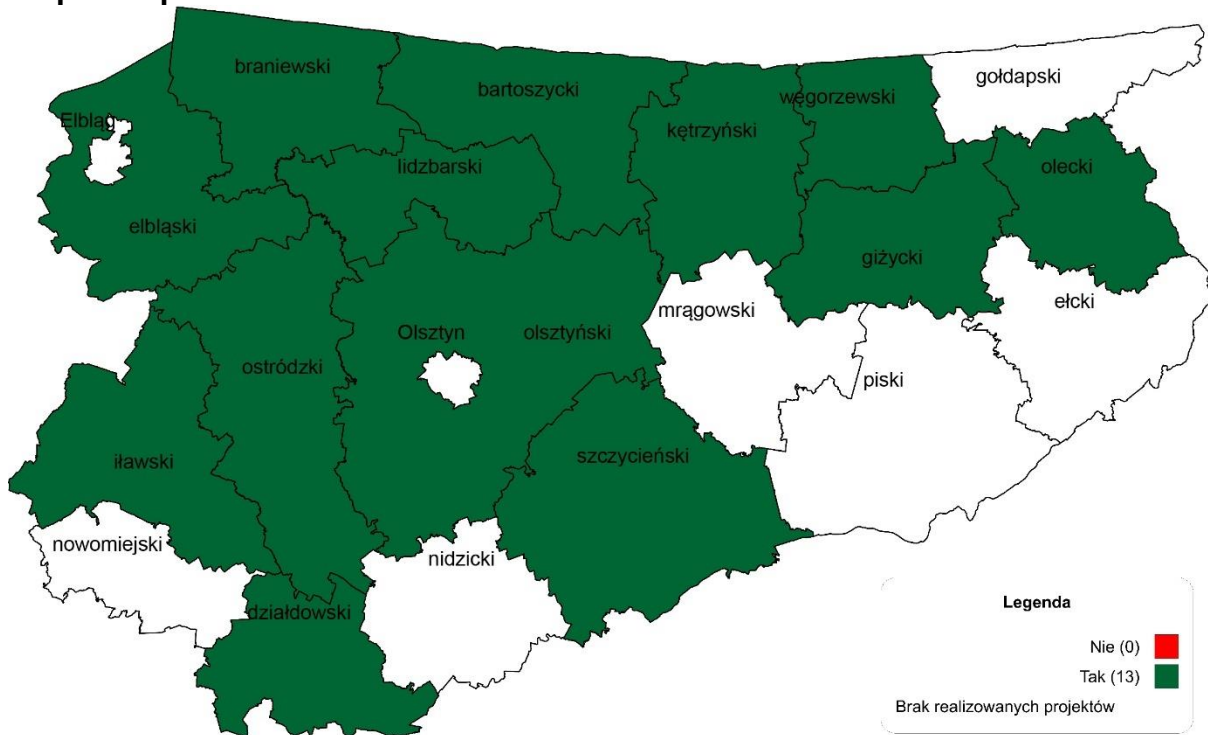

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami wychowania przedszkolnego, n=40

Jak wykazała metoda kartograficzna, wszystkich powiatach objętych projektami utworzone zostały miejsca dostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

Rysunek 22. Powiaty, w których potwierdzono dostosowanie w ramach projektów miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami wychowania przedszkolnego, n=40

Warto również zaznaczyć, że zdaniem beneficjentów badanych w ramach metody TSSI dostosowywanie miejsc do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami jest zdecydowanie istotne, biorąc pod uwagę uwarunkowania lokalne gmin, w których placówki te prowadzą działalność. Podkreślano jednocześnie, że w ramach realizowanych projektów możliwe było udzielenie indywidualnego wsparcia specjalistycznego, w tym psychologiczno-pedagogicznego.

4. Ocena wpływu osiągniętych wartości wskaźników rezultatu długoterminowego EFS na budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych w województwie warmińsko-mazurskim

4.1. Ocena wpływu funkcjonowania utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w ramach RPO WiM 2014-2020 na preferowane obszary strategicznej interwencji

W momencie tworzenia założeń RPO WiM 2014-2020, w województwie warmińsko-mazurskim, pomimo upowszechniania wczesnej edukacji wciąż występowały tereny, na których brakowało ośrodków zapewniających opiekę instytucjonalną. Ponadto, jednym z utrudnień w powrocie na rynek pracy było sprawowanie opieki nad dziećmi do 3 roku życia. Dotyczyło to przede wszystkim kobiet, których aktywność zawodowa była mniejsza i które po urodzeniu dziecka nie podejmowały zatrudnienia. Jedną z ważnych przyczyn była luka w sferze usług opieki nad dzieckiem pomiędzy końcem urlopu macierzyńskiego a wiekiem, w którym może być ono umieszczone w odpowiedniej placówce. Dlatego, w realizacji RPO WiM 2014-2020 Samorząd Województwa zdecydował się na terytorialne podejście oraz ideę koncentracji interwencji na określonych zagadnieniach w ściśle zdiagnozowanej przestrzeni.

Preferencjami w ramach Działania 10.4 objęto projekty realizowane na obszarach strategicznej interwencji:

- OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;
- OSI – Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej;
- OSI – Obszary przygraniczne³⁰.

Biorąc pod uwagę gminy wchodzące w skład ww. obszarów liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 wyniosła 282, z czego w 2 lata po zakończeniu finansowania wciąż funkcjonowało 261 z nich, tj. 92,55%. Wartość procentowa wskaźnika była tym samym nieco niższa od wartości odnotowanej na poziomie całego województwa warmińsko-mazurskiego (97,4%).

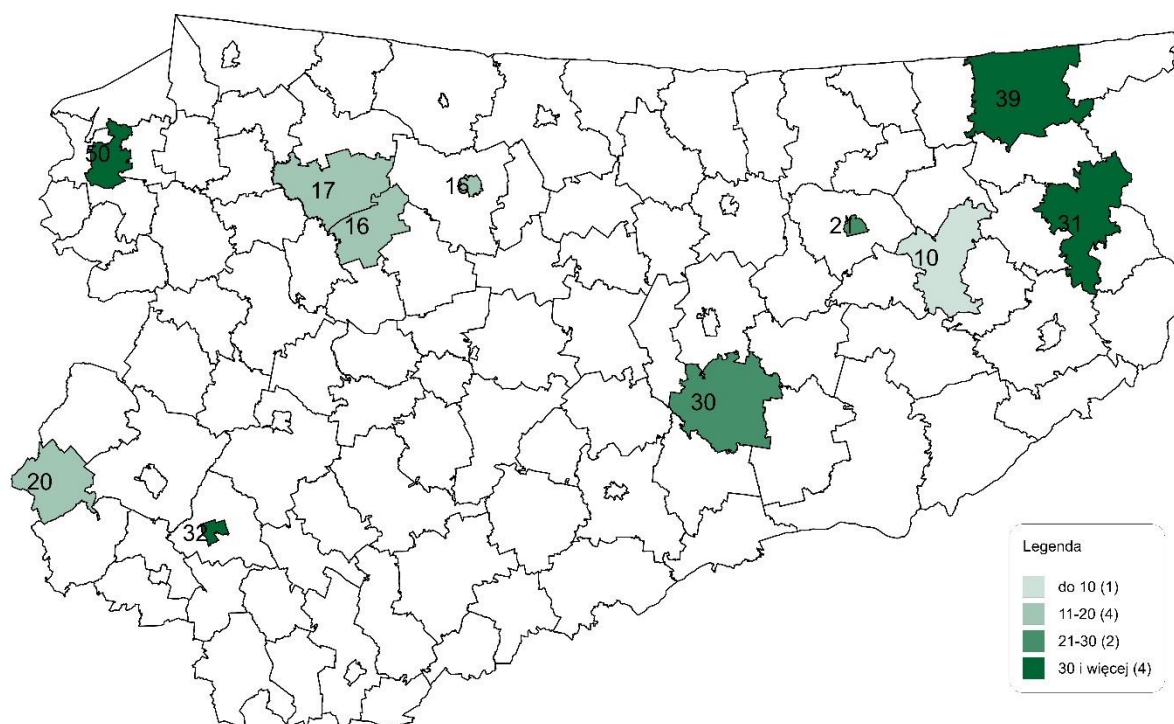
Warto jednocześnie zauważyć, że liczba miejsc opieki utworzona na obszarze OSI

³⁰ Szczegółowy opis osi priorytetowej Regionalny rynek pracy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Olsztyn 2023, s. 31.

była stosunkowo niewielka w porównaniu do ogółu tejże liczby (przypadającej na obszar całego województwa (34,86% ogółu)). Wynika to z faktu realizacji projektów na obszarze stosunkowo niewielkiej liczby gmin wchodzących w skład OSI (11 gmin). Większy wpływ na gminy wchodzące w skład OSI odnotowano w przypadku miejsc wychowania przedszkolnego (szczegóły przedstawia kolejny podrozdział).

Rysunek 23. Liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 utworzonych na terenie gmin wchodzących w skład OSI, województwo warmińsko-mazurskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami opieki nad dziećmi, $n=35$

Jednocześnie jednak trudno formułować rekomendacje względem zwiększenia nacisku na ukierunkowanie wsparcia w ramach właściwych OSI³¹. Z jednej strony bowiem interwencja w tym obszarze powinna być przede wszystkim skoncentrowana na obszarach w których identyfikuje się szczególne zapotrzebowanie na tego typu miejsca. Z drugiej natomiast biorąc pod uwagę przeanalizowane w niniejszym dokumencie trendy demograficzne trudno mówić o konieczności prowadzenia dalszej, szeroko zakrojonej interwencji w ramach tworzenia nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Wydaje się, że kolejne inwestycje tworzenie miejsc opieki powinno skupiać się na białych plamach, tj. gminach gdzie dotychczas nie utworzono tego

³¹ Obszary o słabym dostępie do usług publicznych, peryferyzacji społeczno-gospodarczej oraz obszary przygraniczne.

Fundusze Europejskie
dla Warmii i Mazur

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

typu miejsc (same OSI zaś obejmują bardzo szeroki zakres gmin, wobec czego nie jest wymagane kierunkowanie interwencji w tymże (szerokim) kierunku).

4.2. Ocena wpływu funkcjonowania utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego w ramach RPO WiM 2014-2020 na preferowane obszary strategicznej interwencji

Preferencjami w ramach Działania 2.1 objęto projekty realizowane na obszarach strategicznej interwencji:

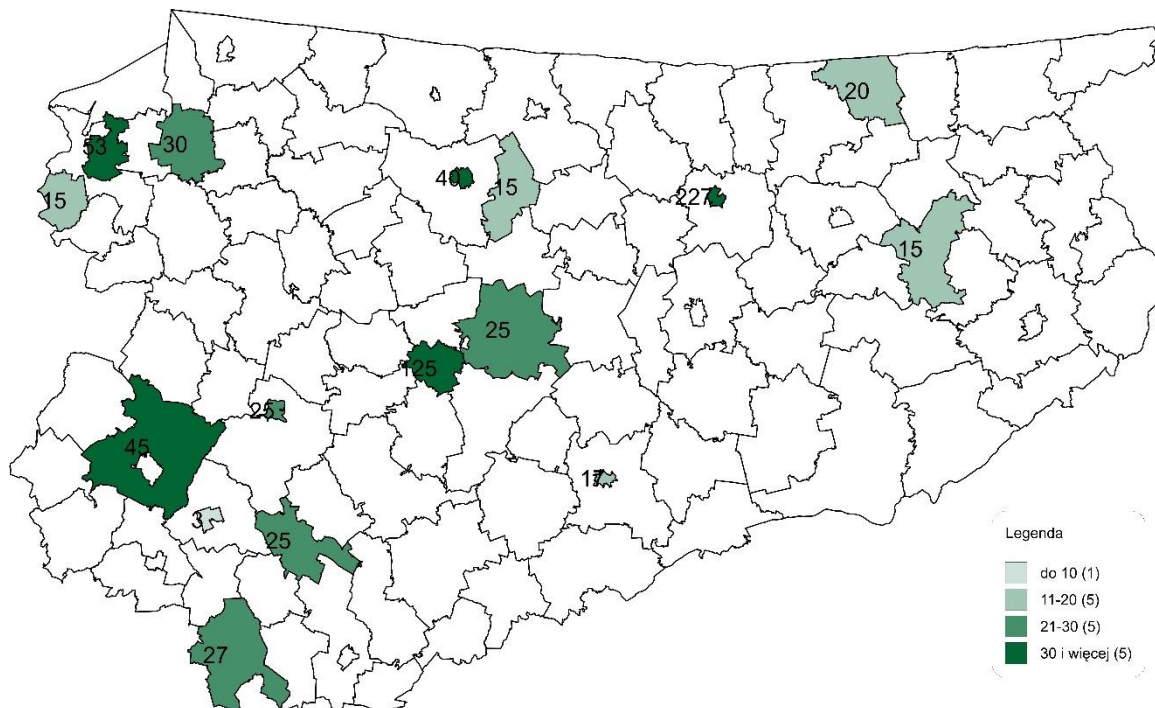
- OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;
- OSI – Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej;
- OSI – Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji³².

Biorąc pod uwagę gminy wchodzące w skład ww. obszarów liczba utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego wyniosła 707, z czego w 2 lata po zakończeniu finansowania wciąż funkcjonowało 100% z nich. Wartość procentowa wskaźnika była tym samym identyczna jak wartość odnotowana na poziomie całego województwa warmińsko-mazurskiego, a wysoka liczba utworzonych miejsc w stosunku do ogólnej liczby przypadającej na całe województwo świadczy o szczególnym nacisku zrealizowanej interwencji na obszary OSI. Warto jednocześnie zauważyć, że liczba miejsc wychowania przedszkolnego utworzona na obszarze OSI objęła aż 81,08% ogółu utworzonych miejsc w województwie. Zaznaczyć należy, że wpływ na to ma w dużej mierze odmienny zakres OSI – w tym przypadku uwzględniono bowiem obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji, grupujące w znacznej mierze większe ośrodki miejskie.

³² Szczegółowy opis osi priorytetowej Regionalny rynek pracy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Olsztyn 2023, s. 14.

Rysunek 24. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego utworzonych na terenie gmin wchodzących w skład OSI, województwo warmińsko-mazurskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych z instytucjami wychowania przedszkolnego, n=40

4.3. Ocena wpływu poprawy sytuacji na rynku pracy w wyniku realizacji RPO WiM 2014-2020 na preferowane obszary strategicznej interwencji

Przeprowadzone badanie ankietowe pozwoliło zidentyfikować, że podjęta interwencja wpłynęła na poprawę sytuacji na rynku pracy wśród uczestników projektów zamieszkujących gminy wchodzące w skład obszarów strategicznej interwencji³³. Wartość wskaźnika brutto w ramach *Liczb osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu* była bowiem nieco wyższa (7,72%) do ogólnej wartości wyliczonej dla całego obszaru województwa (7,42%).

³³ Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej, przygraniczne oraz o słabym dostępie do usług publicznych.

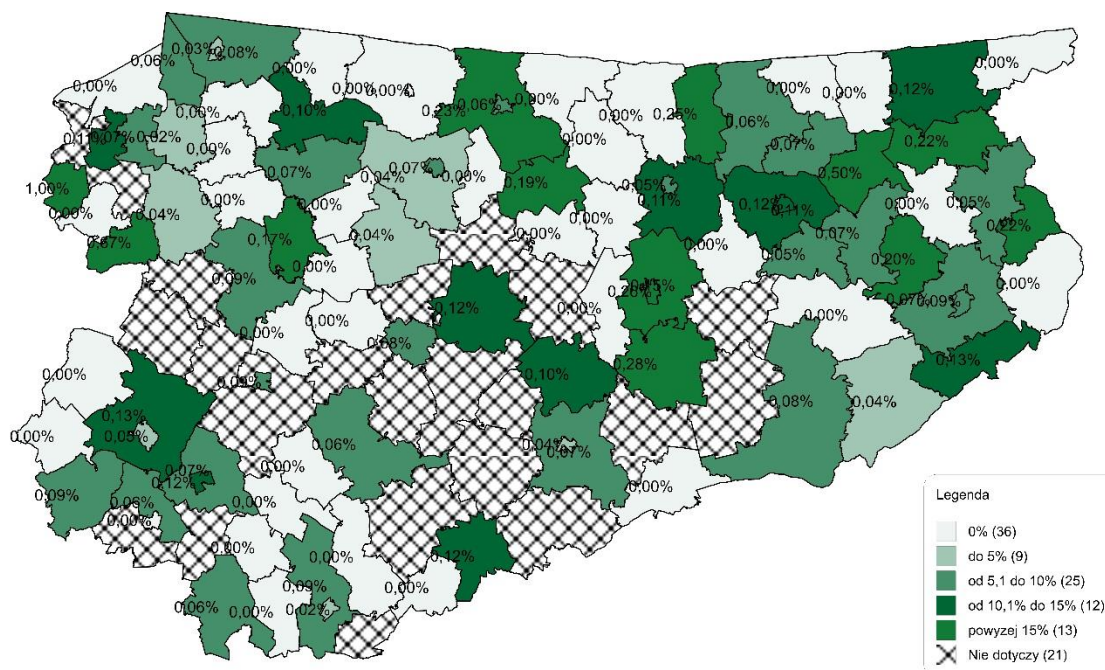
Tabela 33. Poziom poprawy sytuacji na rynku pracy (mierzony wskaźnikiem brutto) względem obszarów strategicznej interwencji

Obszar	Wartość wskaźnika brutto
Województwo warmińsko-mazurskie	7,42%
Obszary strategicznej interwencji	7,72%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

Analizując poziom wskaźnika obliczany osobno dla każdej z gmin wchodzących w skład OSI (na obszarze gmin zamieszkiwanych przez uczestników projektów) dostrzec można oczywiście wysoki poziom zróżnicowania tejże wartości.

Odnotowano zarówno gminy na terenie których wartość wskaźnika przybrała wartość zerową, jak i takie, w których był on bardzo wysoki (nawet 100% na obszarze Gronowa Elbląskiego). Wartości szczególnie wysokie wynikają jednak z bardzo niskiej liczby uczestników z terenu danej gminy.

Rysunek 25. Wartość wskaźnika brutto na obszarze gmin wchodzących w skład OSI, w których realizowane były projekty

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ilościowych n=5 189

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA

5. Wnioski z badania

Poprzedni pomiar wskaźnika brutto (liczba osób w lepszej sytuacji na rynku pracy) wykazał poprawę sytuacji na rynku pracy wśród 4,84% badanych. Obecnie przeprowadzone badanie (za okres 01.01.2021 r. – 31.12.2023 r.) pozwala zaobserwować istotnie wyższą wartość analizowanego wskaźnika, która to wyniosła 7,42%. Przeprowadzona ekstrapolacja uzyskanych wyników umożliwiła wskazanie, że wsparcie udzielone w analizowanym okresie umożliwiło poprawę sytuacji na rynku pracy dla ok. 1 208 osób.

Biorąc pod uwagę podział ze względu na wiek, najwyższą wartość wskaźnika brutto odnotowano wśród uczestników w wieku do 30 lat (12,89%). Młodsze osoby wydają się mieć większą elastyczność i zdolność do adaptacji, co może tłumaczyć stosunkowo wysoką wartość wskaźnika. Często są to osoby wkraczające na rynek pracy, które szybko odnajdują się w nowych sytuacjach zawodowych. Należy mieć również na uwadze, że w przypadku tejże grupy stosunkowo „łatwo” uzyskać rzeczywistą poprawę, ze względu na stosunkowo gorszą sytuację zawodową (wynikającą z mniejszego doświadczenia i piastowania najniższych szczeblom stanowisk) w porównaniu do starszych i bardziej doświadczonych pracowników. Zdecydowanie niższe wartości wskaźników przypadły ponownie na starsze grupy wiekowe (zaledwie 3,49% dla osób w wieku powyżej 54 lat). Wartość ta może odzwierciedlać wyzwania, z jakimi mierzą się osoby w tej grupie wiekowej. Możliwe, że dotyczy to ograniczeń zdrowotnych, mniejszej elastyczności zawodowej, uprzedzeń na rynku pracy wobec starszych pracowników bądź stosunkowo lepszej sytuacji wyjściowej względem młodych pracowników (co determinuje trudność w polepszeniu swojej sytuacji zawodowej).

Jak wykazały badania przeprowadzone wśród instytucji opieki nad dziećmi do lat 3, niemal wszystkie (97,4%) spośród 809 utworzonych miejsc opieki utrzymało swoją trwałość w okresie 2 lat od zakończenia finansowania. Jednakże biorąc pod uwagę moment przeprowadzenia badania, wciąż istniało 730 spośród tychże miejsc (90,2%). Respondenci argumentowali zlikwidowanie części z ww. miejsc w odpowiedzi na malejące zapotrzebowanie, spowodowane zarówno niżem demograficznym, jak i postępującą konkurencją ze strony innych placówek opieki. Jednocześnie zgodnie z danymi z ostatnich lat, w latach 2019-2023 w województwie warmińsko-mazurskim systematycznie malała liczba dzieci w wieku 0-2 lat (spadek w analizowanym okresie sięgnął poziomu blisko 30%). Spadek ten po części kompensowany jest wzrostem udziału dzieci korzystających z opieki (co jest związane z rosnącą aktywizacją zawodową mieszkańców regionu (możliwą dzięki

m.in. realizowanym programom społecznym) oraz większą dostępnością placówek w regionie). Niemniej w obliczu tak istotnie posuniętych zmian demograficznych prognozować można niższe niż obecnie zapotrzebowanie na tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, przy czym należy mieć na uwadze występowanie tzw. białych plam, tj. gmin w których dotychczas nie utworzono miejsc opieki instytucjonalnej. Wsparcie tworzenia miejsc na tego typu obszarach, mimo spadającej liczby urodzeń w regionie, wciąż będzie zasadne, a ich wsparcie wiązałoby się z wyrównywaniem szans i zapewnieniem spójności wewnętrznej województwa.

Jednocześnie jak wykazała analiza wyników badań przeprowadzonych wśród przedszkoli, wszystkie (100%) spośród 886 utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego utrzymały swoją trwałość w okresie 2 lat od zakończenia finansowania. Co więcej, biorąc pod uwagę moment przeprowadzenia badania, wciąż istniało 823 spośród tychże miejsc (92,9%). Respondenci argumentowali zlikwidowanie części z ww. miejsc w odpowiedzi na malejące zapotrzebowanie, spowodowane niższym demograficznym, jak i czynniki zewnętrzne, tj. wypowiedzenie umowy najmu lokalu w którym działała placówka (sytuacja dotyczyła jednego przypadku, jednak odpowiadał on za likwidację aż 25 miejsc). Generalnie mówić można jednak o stosunkowo niższym odzwierciedleniu wpływu niżu demograficznego na liczbę utrzymanych miejsc (w stosunku do poprzednio analizowanych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3).

Przeprowadzona analiza umożliwiła również porównanie efektów interwencji (ogółem) do tej uzyskanej na terenie gmin wchodzących w skład OSI (właściwych dla danego wskaźnika). Na obszarze tym liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 wyniosła 282, z czego w 2 lata po zakończeniu finansowania wciąż funkcjonowało 261 z nich, tj. 92,55%³⁴. Wartość procentowa wskaźnika była tym samym nieco niższa od wartości odnotowanej na poziomie całego województwa warmińsko-mazurskiego (97,4%).

Warto jednocześnie zauważyć, że liczba miejsc opieki utworzona na obszarze OSI³⁵ była stosunkowo niewielka w porównaniu do ogółu tejże liczby (przypadającej na obszar całego województwa (34,86% ogółu)). Wynika to z faktu realizacji projektów na obszarze stosunkowo niewielkiej liczby gmin wchodzących w skład OSI (11 gmin).

³⁴ Obszary o słabym dostępie do usług publicznych, peryferyzacji społeczno-gospodarczej oraz obszary przygraniczne.

³⁵ Obszary o słabym dostępie do usług publicznych, peryferyzacji społeczno-gospodarczej oraz wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji.

Fundusze Europejskie
dla Warmii i Mazur

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Większy wpływ na gminy wchodzące w skład OSI odnotowano w przypadku miejsc wychowania przedszkolnego.

Liczba utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego wyniosła bowiem na tym obszarze 707, z czego w 2 lata po zakończeniu finansowania wciąż funkcjonowało 100% z nich. Wartość procentowa wskaźnika była tym samym identyczna jak wartość odnotowana na poziomie całego województwa warmińsko-mazurskiego, a wysoka liczba utworzonych miejsc w stosunku do ogólnej liczby przypadającej na całe województwo świadczy o szczególnym nacisku zrealizowanej interwencji na obszary ww. OSI. Warto jednocześnie zauważyć, że liczba miejsc wychowania przedszkolnego utworzona na obszarze OSI objęła aż 81,08% ogółu utworzonych miejsc w województwie. Zaznaczyć należy, że wpływ na to ma w dużej mierze odmienny zakres OSI – w tym przypadku uwzględniono bowiem obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji, grupujące w znacznej mierze większe ośrodki miejskie.

Przeprowadzone badania pozwoliły ponadto zidentyfikować, że podjęta interwencja w istotny sposób wpłynęła na poprawę sytuacji na rynku pracy wśród uczestników projektów zamieszkujących gminy wchodzące w skład obszarów strategicznej interwencji³⁶. Wartość wskaźnika brutto w ramach Liczby osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu była bowiem nieco wyższa (7,72%) do ogólnej wartości wyliczonej dla całego obszaru województwa (7,42%).

³⁶ Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej, przygraniczne oraz o słabym dostępie do usług publicznych.

III. Załącznik

Tabela 34. Działania i Poddziałania, w ramach których realizowany był wskaźnik rezultatu długoterminowego *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu*

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
OP II Kadry dla gospodarki		
Działanie 2.1 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej	Zwiększenie dostępności i jakości edukacji przedszkolnej w województwie warmińsko-mazurskim	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, w istniejących lub nowoutworzonych ośrodkach wychowania przedszkolnego (również specjalnych i integracyjnych); • rozszerzenie oferty ośrodka wychowania przedszkolnego o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów (w tym deficytów wynikających z niepełnosprawności); • wydłużenie godzin pracy ośrodków wychowania przedszkolnego; • doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym w szczególności z dziećmi ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz w zakresie współpracy nauczycieli z rodzicami, w tym radzenia sobie w sytuacjach trudnych. 2. Dofinansowanie udziału dzieci w edukacji przedszkolnej, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie funkcjonujących ośrodków wychowania przedszkolnego w zakresie wykorzystania wolnych miejsc wychowania przedszkolnego (również specjalnych i integracyjnych); • dostosowanie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami lub realizacja dodatkowej oferty edukacyjnej i specjalistycznej umożliwiającej dziecku z niepełnosprawnością udział w wychowaniu przedszkolnym poprzez wyrównywanie deficytu wynikającego z niepełnosprawności;

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<ul style="list-style-type: none"> • rozszerzenie oferty ośrodka wychowania przedszkolnego o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów; • wydłużenie godzin pracy ośrodków wychowania przedszkolnego; • doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz w zakresie współpracy nauczycieli z rodzicami, w tym radzenia sobie w sytuacjach trudnych. <p>3. Wspieranie kompetencji kluczowych dzieci w zakresie porozumiewania się w językach obcych oraz kompetencji społecznych, inicjatywności, przedsiębiorczości, kreatywności, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie i rozwijanie u dzieci w wieku przedszkolnym kompetencji kluczowych; • doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli w zakresie stosowania metod i form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u dzieci w wieku przedszkolnym kompetencji kluczowych.
<p>Poddziałanie 2.2.1 Podniesienie jakości oferty edukacyjnej ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów – projekty konkursowe</p> <p>Poddziałanie 2.2.2 Podniesienie jakości oferty edukacyjnej</p>	<p>Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy oraz rozwój zindywidualizowanego podejścia do ucznia ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi</p>	<p>1. Kształcenie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy, a także zapewnienie zindywidualizowanego podejścia do uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, w ramach następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u uczniów kompetencji kluczowych oraz umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy; • kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych, umiejętności uniwersalnych oraz transferowalnych, w tym pobudzających innowacyjność, przedsiębiorczość, krytyczne i kreatywne myślenie, adaptacyjność do zmian oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy; • indywidualizacja pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, w tym wsparcie ucznia młodszego poprzez realizację kompleksowych programów wspierających szkołę/placówkę systemu oświaty. <p>2. Tworzenie warunków dla nauczania opartego na metodzie eksperymentu, w ramach następujących działań:</p>

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów – projekty ZIT bis Elbląg		<ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie szkolnych pracowni w narzędzia do nauczania kompetencji matematyczno-przyrodniczych; • doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji zawodowych nauczycieli, w tym nauczycieli przedmiotów przyrodniczych lub matematyki, niezbędnych do prowadzenia procesu nauczania opartego na metodzie eksperymentu; • kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji matematyczno-przyrodniczych. <p>3. Korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz rozwijanie kompetencji informatycznych, w ramach następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz narzędzia TIK niezbędne do realizacji programów nauczania w szkołach lub placówkach systemu oświaty, w tym zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sieciowo-usługowej; • podnoszenie kompetencji cyfrowych nauczycieli wszystkich przedmiotów, w tym w zakresie korzystania z narzędzi TIK zakupionych do szkół lub placówek systemu oświaty oraz włączania narzędzi TIK do nauczania; • kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji cyfrowych, w tym z uwzględnieniem bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni i wynikających z tego tytułu zagrożeń.
Poddziałanie 2.3.1 Rozwój kompetencji i umiejętności osób dorosłych z grup defaworyzowanych	Podniesienie poziomu kompetencji i umiejętności osób dorosłych z grup defaworyzowanych w zakresie języków obcych, ICT oraz zarządzania projektem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kompleksowe wsparcie osób w podnoszeniu poziomu kompetencji i kwalifikacji: językowych, ICT, zarządzania projektem (planowania i osiągnięcia celów). 2. Kompleksowe wsparcie osób w zakresie potwierdzania posiadanych kompetencji i kwalifikacji: językowych, ICT, zarządzania projektem (planowania i osiągnięcia celów).
Poddziałanie 2.3.2 Rozwój	Dostosowanie kompetencji i	Kompleksowe wsparcie osób dorosłych zainteresowanych z własnej inicjatywy podnoszeniem poziomu kompetencji i umiejętności zawodowych, z wyłączeniem wsparcia realizowanego w ramach Poddziałania

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
kompetencji i umiejętności zawodowych osób dorosłych	umiejętności zawodowych osób dorosłych do potrzeb rynku pracy	2.3.1 (w zakresie języków obcych, ICT oraz zarządzania projektem), w tym poprzez realizację pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego (kursów i szkoleń).
Poddziałanie 2.4.1 Rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego – projekty konkursowe	Zwiększenie zatrudnialności uczniów szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, w szczególności poprzez poprawę jakości kształcenia zawodowego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Programy współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno-gospodarczym (pracodawcami/ organizacjami pracodawców, przedsiębiorcami/ organizacjami przedsiębiorców, instytucjami rynku pracy, szkołami wyższymi), w tym poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • organizację kształcenia praktycznego (staże uczniowskie) dla uczniów i słuchaczy w rzeczywistych warunkach pracy; • wyposażenie uczniów i słuchaczy w dodatkowe umiejętności, kompetencje i kwalifikacje zawodowe, w tym kompetencje miękkie pożądane na rynku pracy; • tworzenie klas patronackich w szkołach; • organizowanie kursów przygotowawczych (dla uczniów/słuchaczy) na studia we współpracy ze szkołami wyższymi; • unowocześnienie/dostosowanie oferty kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy; • tworzenie nowych zawodów na użytek specyficznych zdiagnozowanych potrzeb firm z regionu (szczególnie w obszarach inteligentnych specjalizacji); • doposażenie/wyposażenie bazy dydaktycznej szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe; • doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, w tym nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu. 2. Tworzenie i/lub rozwój ukierunkowanych branżowo/zawodowo centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego lub innych zespołów realizujących zadania CKZiU, w tym poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe do pełnienia funkcji CKZiU lub innego zespołu realizującego zadania CKZiU dla określonej branży/zawodu;

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie realizacji zadań dla określonych branż/zawodów przez CKZiU lub inne zespoły realizujące zadania CKZiU. 3. Przygotowanie i realizacja wysokiej jakości usług poradnictwa edukacyjno-zawodowego w szkołach i placówkach prowadzących kształcenie zawodowe, w tym poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • uzyskiwanie kwalifikacji doradców edukacyjno-zawodowych przez osoby realizujące zadania z zakresu doradztwa edukacyjno- zawodowego w szkołach i placówkach, które nie posiadają kwalifikacji z tego zakresu oraz podnoszenie kwalifikacji doradców edukacyjno-zawodowych, realizujących zadania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego w szkołach; • tworzenie Szkolnych Punktów Informacji i Kariery (SPInKa); • zewnętrzne wsparcie szkół w obszarze doradztwa edukacyjno-zawodowego. 4. Kształtowanie u uczniów i słuchaczy szkół prowadzących kształcenie zawodowe kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (wsparcie uzupełniające).
<p>Poddziałanie 2.4.2 Rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego – projekty ZIT bis Elbląg</p>	<p>Zwiększenie zatrudnialności uczniów szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, w szczególności poprzez poprawę jakości kształcenia zawodowego</p>	<p>2. Programy współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno-gospodarczym (pracodawcami/ organizacjami pracodawców, przedsiębiorcami/ organizacjami przedsiębiorców, instytucjami rynku pracy, szkołami wyższymi), w tym poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizację kształcenia praktycznego (staże uczniowskie) dla uczniów i słuchaczy w rzeczywistych warunkach pracy; • wyposażenie uczniów i słuchaczy w dodatkowe umiejętności, kompetencje i kwalifikacje zawodowe, w tym kompetencje miękkie pożądane na rynku pracy; • tworzenie klas patronackich w szkołach; • organizowanie kursów przygotowawczych (dla uczniów/słuchaczy) na studia we współpracy ze szkołami wyższymi; • unowocześnienie/dostosowanie oferty kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy; • tworzenie nowych zawodów na użytek specyficznych zdiagnozowanych potrzeb firm z regionu (szczególnie w obszarach inteligentnych specjalizacji);

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<ul style="list-style-type: none"> • doposażenie/wyposażenie bazy dydaktycznej szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe; • doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, w tym nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu. <p>2. Kształtowanie u uczniów i słuchaczy szkół prowadzących kształcenie zawodowe kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (wsparcie uzupełniające).</p>
OP X Regionalny rynek pracy		
<p>Działanie 10.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia</p>	<p>Zwiększenie zatrudnienia głównie wśród osób bezrobotnych i biernych zawodowo (zwłaszcza osób długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, osób w wieku 50 lat i więcej, osób o niskich kwalifikacjach i kobiet) oraz poprawa sytuacji zawodowej osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.</p>	<p>1. Kompleksowe programy na rzecz aktywizacji zawodowej głównie osób pozostających bez zatrudnienia uwzględniające instrumenty i usługi rynku pracy wskazane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy lub inne działania zatrudnieniowe i usługi rynku pracy (z wyłączeniem zatrudnienia subsydiowanego), które przyczyniają się do aktywizacji zawodowej i/lub poprawy sytuacji danej osoby na rynku pracy. Projekty w zakresie aktywizacji zawodowej obejmują wszystkie niezbędne dla danego uczestnika formy pomocy mające na celu poprawę jego sytuacji na rynku pracy lub uzyskanie zatrudnienia, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) wsparcie polegające na określeniu drogi rozwoju zawodowego, tj. identyfikacja potrzeb uczestnika projektu (w tym m.in. poprzez diagnozowanie potrzeb szkoleniowych, możliwości doskonalenia zawodowego) oraz opracowaniem lub aktualizacją dla każdego uczestnika projektu Indywidualnego Planu Działania (lub innego dokumentu pełniącego analogiczną funkcję) doradztwo i poradnictwo zawodowe, adekwatnie do zidentyfikowanych potrzeb, lub pomoc w znalezieniu pracy, czyli pośrednictwo pracy, b) wsparcie umiejętności miękkich w formie szkoleń z zakresu aktywnego poszukiwania pracy oraz nabywania kompetencji kluczowych, wsparcie psychologiczno-doradcze, mające na celu zlikwidowanie barier uniemożliwiających wejście na rynek pracy, c) wsparcie ukierunkowane na podniesienie lub zdobycie nowych umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji lub zdobycie nowego doświadczenia zawodowego, w tym staże i praktyki zawodowe, szkolenia.

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<p>Wsparcie w ramach projektu nie może zostać ograniczone jedynie do wsparcia w zakresie określenia drogi rozwoju zawodowego, określonego w punkcie a) lub wsparcia umiejętności miękkich, określonego w punkcie b).</p> <p>Wsparcie udzielane w ramach projektów jest dostosowane do indywidualnych potrzeb uczestników projektów, wynikających z ich aktualnego stanu wiedzy, doświadczenia, zdolności i przeciwwskazań do wykonywania danego zawodu.</p> <p>Wsparcie w postaci staży realizowane w ramach projektów jest zgodne z zaleceniem Rady z dnia 10 marca 2014 r. w sprawie ram jakości staży oraz z Polskimi Ramami Jakości Praktyk i Staży oraz spełnia podstawowe wymogi zapewniające wysoki standard stażu.</p> <p>W przypadku zdiagnozowania potrzeb osoby z niepełnosprawnościami zapewniane jest wsparcie trenera pracy realizującego działania w zakresie zatrudnienia wspomaganego.</p> <p>Preferowane będą projekty stanowiące element zintegrowanego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego oraz przedsięwzięcia zawarte w Programie rewitalizacji sieci miast Cittaslow.</p> <p>2.</p>
Działanie 10.3 Rozwój samozatrudnienia	Wzrost liczby przedsiębiorstw zdolnych do funkcjonowania na rynku.	<p>1. Projekty ukierunkowane na utworzenie oraz zapewnienie trwałości nowoutworzonych mikroprzedsiębiorstw, realizowane w postaci kompleksowego wsparcia związanego z rozpoczęciem działalności gospodarczej.</p> <p>W ramach projektów zapewnione zostanie bezzwrotne wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej obejmujące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie w postaci usług szkoleniowych (indywidualnych i grupowych) udzielanych na etapie poprzedzającym rozpoczęcie działalności gospodarczej (przygotowanie do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej). 2. Wsparcie bezzwrotne, które udzielane jest jako stawka jednostkowa (stawka jednostkowa na samozatrudnienie). 3. Finansowe wsparcie pomostowe wypłacane miesięcznie w kwocie nie większej niż równowartość minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego na dzień

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<p>przyznania wsparcia bezzwrotnego przez okres od 6 do 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej.</p> <p>W zakresie planowanej interwencji premiowani będą uczestnicy, którzy w ramach utworzonej działalności gospodarczej stworzą dodatkowe miejsce/miejsca pracy.</p>
<p>Działanie 10.4 Pomoc w powrocie lub wejściu na rynek pracy osobom sprawującym opiekę nad dziećmi do lat 3</p>	<p>Wzrost liczby wejść i powrotów na rynek pracy wśród osób pełniących funkcje opiekuńcze</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia (np. w żłobkach, klubach dziecięcych, u dziennych opiekunów lub niań). 2. Wspieranie aktywizacji zawodowej osób wchodzących bądź powracających na rynek pracy po urloпах macierzyńskich, rodzicielskich oraz wychowawczych. <p>Zakres wsparcia w ramach obu ww. typów projektów mógł obejmować działania takie, jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami w istniejących lub nowo tworzonych instytucjonalnych formach opieki przewidzianych ustawą o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, tj. w żłobkach, klubach dziecięcych oraz w ramach instytucji dziennego opiekuna; • dostosowanie istniejących miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami w instytucjonalnych formach opieki przewidzianych ustawą o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3; • finansowanie kosztów usług bieżącej opieki nad dziećmi poprzez pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna ponoszonych przez opiekunów dzieci lub pokrycie kosztów wynagrodzenia niani ponoszonych przez opiekunów dzieci do lat 3; •
<p>Działanie 10.5 Wsparcie pracowników i osób zwolnionych poprzez działania outplacementowe</p>	<p>Niwelowanie skutków negatywnych zmian gospodarczych poprzez działania outplacementowe</p>	<p>Wsparcie outplacementowe, w tym poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doradztwo zawodowe połączone z przygotowaniem Indywidualnego Planu Działania jako obowiązkowy element wsparcia; • poradnictwo psychologiczne; • pośrednictwo pracy; • szkolenia, kursy, studia podyplomowe;

Fundusze Europejskie
dla Warmii i Mazur

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<ul style="list-style-type: none"> • staże, praktyki zawodowe; • subsydiowanie zatrudnienia; • dodatek relokacyjny; • wsparcie finansowe na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, w formie zwrotnej lub bezzwrotnej, połączone ze wsparciem pomostowym o charakterze doradczo-szkoleniowym oraz w postaci finansowej.
Działanie 10.6 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorstw MŚP i ich pracowników świadczone w oparciu o podejście popytowe	Wzmocnienie kompetencji pracowników i pracodawców z sektora MŚP	Usługi rozwojowe dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw i ich pracowników świadczone w oparciu o podejście popytowe.
Działanie 10.7 Aktywne i zdrowe starzenie się	Zmniejszenie poziomu dezaktywacji zawodowej ze względu na chorobę lub niepełnosprawność	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja programów profilaktycznych opracowanych na szczeblu krajowym pod nadzorem Ministerstwa Zdrowia w zakresie raka szyjki macicy, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne. 2. Realizacja programów profilaktycznych opracowanych na szczeblu krajowym pod nadzorem Ministerstwa Zdrowia w zakresie raka piersi, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne. 3. Realizacja programów profilaktycznych opracowanych na szczeblu krajowym pod nadzorem Ministerstwa Zdrowia w zakresie raka jelita grubego, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne. 4. Realizacja programów zdrowotnych dotyczących chorób układu krążenia, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne.

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<ol style="list-style-type: none"> 5. Realizacja programów zdrowotnych dotyczących chorób układu oddechowego, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne. 6. Realizacja programów zdrowotnych dotyczących chorób i zaburzeń psychicznych, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne. 7. Realizacja programów zdrowotnych dotyczących chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu w zakresie zakaźnych chorób odkleszczowych (borelioza i kleszczowe zapalenie mózgu), w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne. 8. Realizacja programów zdrowotnych dotyczących chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu w zakresie nowotworu gruczołu krokowego, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne. 9. Opracowanie i wdrożenie programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy (w tym działania szkoleniowe). 10. Opracowanie i/lub wdrożenie programów zdrowotnych z uwzględnieniem rehabilitacji medycznej.
OP XI Włączenie społeczne RPO WiM 2014-2020		
Poddziałanie 11.1.1 Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym – projekty konkursowe	Aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich sytuacji społeczno- zawodowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie dla osób, rodzin lub otoczenia osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji o charakterze: <ul style="list-style-type: none"> • społecznym; • zawodowym; • edukacyjnym; • zdrowotnym. 2. Wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez finansowanie funkcjonowania podmiotów integracji społecznej, jak centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej oraz podmioty działające na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza).

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
Poddziałanie 11.1.2 Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym – projekt ZIT Olsztyn	Aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich sytuacji społeczno-zawodowej	Wsparcie dla osób, rodzin lub otoczenia osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji o charakterze: <ul style="list-style-type: none"> • społecznym; • zawodowym; • edukacyjnym; • zdrowotnym.
Poddziałanie 11.1.3 Usługi skierowane do osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym świadczone przez podmioty integracji społecznej – projekt ZIT Ełk	Aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich sytuacji społeczno-zawodowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie dla osób, rodzin lub otoczenia osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji o charakterze: <ul style="list-style-type: none"> • społecznym; • zawodowym; • edukacyjnym; • zdrowotnym. 2. Wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez finansowanie funkcjonowania podmiotów integracji społecznej, jak centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej oraz podmioty działające na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza).
Poddziałanie 11.2.1 Ułatwienie dostępu do usług zdrowotnych –	Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i wdrożenie programów wczesnego wykrywania (wraz z sanacją) wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych. 2. Opracowywanie i wdrożenie programów zapobiegania rozwojowi próchnicy w zakresie komplementarnym do interwencji krajowej.

Fundusze Europejskie
dla Warmii i Mazur

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
projekty konkursowe		3. Wdrożenie profilaktyki raka szyjki macicy (w zakresie szczepienia dziewcząt w wieku ok. 11/14 lat celem uzupełnianie interwencji krajowej).
Poddziałanie 11.2.2 Ułatwienie dostępu do usług zdrowotnych – projekt ZIT Olsztyn	Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych	Wdrożenie profilaktyki raka szyjki macicy (w zakresie szczepienia dziewcząt w wieku ok. 11/14 lat celem uzupełnianie interwencji krajowej).
Poddziałanie 11.2.3 Ułatwienie dostępu do usług społecznych, w tym integracja ze środowiskiem lokalnym – projekty konkursowe	Zwiększenie dostępności usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	<p>1. Realizacja zintegrowanych usług społecznych skierowanych do osób lub rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z zastosowaniem co najmniej trzech różnych form wsparcia (na podstawie indywidualnej diagnozy), w tym przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poradnictwo specjalistyczne dla osób lub rodzin, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych; • wsparcie w rozwiązywaniu problemów rodzinnych za pomocą metod bazujących na wykorzystaniu potencjału i zasobów tkwiących w rodzinie m.in. poprzez zastosowanie KGR, TSR, mediacji; • wsparcie rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, zmierzające do świadomego i odpowiedzialnego podejmowania i realizacji funkcji wynikających z rodzicielstwa; • wzmacnianie środowiskowych form wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (m.in. asystent rodziny, konsultant rodziny, rodziny wspierające, lokalne grupy wsparcia rodziny, mediator, itp.); • organizacja i wsparcie grup samopomocowych, grup wsparcia i klubów dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym koszty związane z zatrudnieniem osoby prowadzącej klub lub grupę; • wspieranie funkcjonujących rodzinnych form pieczy zastępczej oraz usamodzielniania się osób objętych pieczą zastępczą, z uwzględnieniem sytuacji problemowej, jak również podejmowanie

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<p>działań na rzecz zapobiegania umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej oraz umożliwienia dzieciom będących w pieczy zastępczej powrotu do rodzin biologicznych, (m.in. koordynator rodzinnej pieczy zastępczej);</p> <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie ofiar przemocy domowej i/lub programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy m.in. poradnictwo specjalistyczne; • usługi wspierające prawidłowe funkcjonowanie rodziny i przyczyniające się do podniesienia jakości codziennego życia; • usługi wspierające rodziny, w których są osoby z niepełnosprawnością, w tym z zaburzeniami psychicznymi / osoby starsze; • asystentura i/lub wsparcie coacha dla osób opuszczających zakłady karne, osób bezdomnych powracających do rodziny; • finansowanie pobytu w mieszkaniach treningowych na okres procesu usamodzielniania; • finansowanie pobytu w mieszkaniach wspieranych dla osób z niepełnosprawnościami/osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w przypadku potrzeby opieki w zastępstwie za opiekunów faktycznych (wyłącznie jako element wsparcia i pod warunkiem zagwarantowania kompleksowości usługi asystenckiej); • wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych – np. teleopieki, systemów przywoławczych (wyłącznie jako element wsparcia i pod warunkiem zagwarantowania kompleksowości usługi opiekuńczej); • wsparcie umiejętności społecznych rodzin wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym m.in. poprzez udział w treningach psychospołecznych, warsztatach z asertywności, autoprezentacji; • usługi, mające na celu wzmocnienie więzi rodzinnych przy jednoczesnym rozwoju wiedzy lub kształtowaniu postaw, służących polepszeniu funkcjonowania rodziny; • wspieranie organizacji pomocy sąsiedzkiej, usług wolontariackich dla rodzin wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym;

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<ul style="list-style-type: none"> • usługi, mające na celu propagowanie i kształtowanie właściwych postaw członków rodzin wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności dotkniętych problemami uzależnienia, problemami adaptacyjnymi po opuszczeniu zakładu karnego, bezdomności, polegające na organizacji spotkań z osobami, którym udało się przezwyciężyć te problemy; • usługi wolontariackie przez lub na rzecz rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. • usługi opiekuńcze/asystenckie dla osób starszych/osób z niepełnosprawnościami, m.in. opiekun dzienny, asystent osoby potrzebującej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wolontariat opiekuńczy, punkty opieki dziennej, ułatwienie dostępu do sprzętu pielęgnacyjnego i rehabilitacyjnego poprzez możliwość wypożyczenia go; • usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnościami mające na celu wspieranie osób z niepełnosprawnościami w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, niezbędnych do aktywnego funkcjonowania społecznego (np. wsparcie w przemieszczaniu się m.in. do lekarza, do punktów usługowych i innych miejsc publicznych oraz asysta w tych miejscach); • usługi opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży (m.in. świetlice, świetlice środowiskowe, w tym z programem socjoterapeutycznym, kluby środowiskowe, grupy zabawowe) wraz z zapewnieniem organizacji czasu, możliwości rozwoju osobistego oraz rozwijania zainteresowań); • usługi wzmacniające więzi społeczne i przeciwdziałające społecznej izolacji np. terapia małżeńska i rodzinna, wczesne wsparcie w przypadku stanów depresyjnych i naruszenia równowagi psychicznej). <ol style="list-style-type: none"> 2. Realizacja usług wspierających integrację rodzin ze środowiskiem lokalnym, prowadzących do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i podejmowania działań na jej rzecz (wsparcie uzupełniające). 3. Realizacja usług wspierających osoby przebywające w instytucjach zajmujących się opieką nad osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz personel tych instytucji

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<p>oraz osoby, które w związku z epidemią COVID-19 wymagają świadczenia usług w miejscu zamieszkania lub usług w ośrodkach wsparcia, jak również podmioty świadczące usługi i pomoc w celu powstrzymania rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2 oraz zwalczania skutków wystąpienia COVID-19, w tym poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zatrudnianie nowego personelu do świadczenia usług w instytucjach i środowisku np. pielęgniarek/rzy, opiekunek/ów, rehabilitantów, opiekuna medycznego, pokojowej (w tym personelu z innych placówek, które nie pracuje z powodu ich zamknięcia, opiekunów, którzy powrócili z zagranicy); • wypłata dodatkowego wynagrodzenia (dodatki) dla pracowników już zatrudnionych w celu zatrzymania ich odpływu (w tym zwolnienia, urlopy itp.); • zmniejszanie liczby osób w instytucjach np. poprzez zapewnienie tym osobom miejsc w mieszkaniach o charakterze chronionym lub wspomaganym, a także przygotowanie miejsc tymczasowego pobytu, w szczególności dla osób przebywających w największych instytucjach w celu rozgęszczenia mieszkańców i minimalizacji ryzyka zarażenia; • przygotowanie miejsc do ewakuacji instytucji (np. szkoły, ŚDS, WTZ, domy studenta, hotele i inne) jak najbliżej miejsca placówki ewakuowanej oraz finansowanie funkcjonowania takich miejsc (w tym wynagrodzenia, koszty wyżywienia, koszty środków ochrony osobistej oraz materiałów jednorazowego użytku); • przygotowanie miejsc odbywania kwarantanny lub miejsc noclegowych i wyżywienia dla osób realizujących usługi, które chcąc chronić własne rodziny, nie mogą lub nie chcą wrócić do własnego domu; • pomoc psychologiczna i terapeutyczna dla osób tego potrzebujących, a w szczególności dla szeroko rozumianych pracowników podmiotów świadczących usługi (zwłaszcza on-line lub telefoniczna); • rekrutowanie i edukowanie wolontariuszy, zwłaszcza do świadczenia usług w społeczności lokalnej, a także do pomocy w instytucjach (jeśli to możliwe i uzasadnione); • rekrutowanie, edukowanie i nagradzanie sąsiadów za realizację sąsiedzkich usług opiekuńczych;

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<ul style="list-style-type: none"> • dostarczanie gotowych posiłków lub zakupów do domów osób potrzebujących, jak również do instytucji świadczących usługi; • zakup wyposażenia stanowisk pracy w pomiotach świadczących usługi w środki ochrony indywidualnej i sprzęt niezbędny do walki z epidemią, w tym. m.in. zakup: maseczek, gogli, przyłbic, rękawiczek jednorazowych, fartuchów ochronnych, kombinezonów, płynów do dezynfekcji ciała i powierzchni; • zakup i przeprowadzenie testów na obecność COVID-19 dla podmiotów świadczących usługi zarówno w formach instytucjonalnych, jak i w społeczności lokalnej (w przypadku realizacji powyższej formy wsparcia wnioskodawca zobowiązany jest do prowadzenia bazy danych osób, celem niedublowania testów); • zakup środków opatrunkowych, w tym szczególnie: gazików, bandaży, chust, termometrów bezdotykowych, sprzętu do dekontaminacji (np. lampy, maty itd.), innych sprzętów i materiałów niezbędnych do przeciwdziałania epidemii COVID-19.
Poddziałanie 11.2.4 Ułatwienie dostępu do usług społecznych – projekt ZIT Olsztyn	Zwiększenie dostępności usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.	1. Realizacja zintegrowanych usług społecznych skierowanych do osób lub rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z zastosowaniem co najmniej trzech różnych form wsparcia (na podstawie indywidualnej diagnozy), w tym przez:
Poddziałanie 11.2.5 Lokalne działania integracyjne społeczności – projekt ZIT Ełk		<ul style="list-style-type: none"> • poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne dla osób lub rodzin, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych; • wsparcie w rozwiązywaniu problemów rodzinnych za pomocą metod bazujących na wykorzystaniu potencjału i zasobów tkwiących w rodzinie m.in. poprzez zastosowanie KGR, TSR, mediacji; • wsparcie rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, zmierzające do świadomego i odpowiedzialnego podejmowania i realizacji funkcji wynikających z rodzicielstwa (udział w zajęciach edukacyjnych/warsztatach/ poradnictwie, m.in. szkoła dla rodziców, zajęcia z wychowania bez przemocy, poradnictwo w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych,

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<p>edukacja w zakresie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu tj. starszymi czy niepełnosprawnymi, edukacja przyszłych rodziców);</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzmacnianie środowiskowych form wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (m.in. asystent rodziny, konsultant rodziny, rodziny wspierające, lokalne grupy wsparcia rodziny, mediator, itp.); • organizacja i wsparcie grup samopomocowych, grup wsparcia i klubów dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym koszty związane z zatrudnieniem osoby prowadzącej klub lub grupę; • wspieranie funkcjonujących rodzinnych form pieczy zastępczej oraz usamodzielniania się osób objętych pieczą zastępczą, z uwzględnieniem sytuacji problemowej, jak również podejmowanie działań na rzecz zapobiegania umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej oraz umożliwienia dzieciom będących w pieczy zastępczej powrotu do rodzin biologicznych, (m.in. koordynator rodzinnej pieczy zastępczej); • wsparcie ofiar przemocy domowej i/lub programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy m.in. poradnictwo specjalistyczne; • usługi wspierające prawidłowe funkcjonowanie rodziny i przyczyniające się do podniesienia jakości codziennego życia; • usługi wspierające rodziny, w których są osoby z niepełnosprawnością, w tym z zaburzeniami psychicznymi / osoby starsze; • asystentura i/lub wsparcie coacha dla osób opuszczających zakłady karne, osób bezdomnych powracających do rodziny; • finansowanie pobytu w mieszkaniach treningowych na okres procesu usamodzielniania (w szczególności w rodzinach z problemem przemocy, uzależnień, dla osób z niepełnosprawnością, opuszczających zakłady karne i placówki opiekuńczo-wychowawcze, zagrożonych eksmisją, eksmitowanych); • finansowanie pobytu w mieszkaniach wspieranych dla osób z niepełnosprawnościami/osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w przypadku potrzeby opieki w

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<p>zastępstwie za opiekunów faktycznych (wyłącznie jako element wsparcia i pod warunkiem zagwarantowania kompleksowości usługi asystenckiej);</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych – np. teleopieki, systemów przywoławczych (wyłącznie jako element wsparcia i pod warunkiem zagwarantowania kompleksowości usługi opiekuńczej); • wsparcie umiejętności społecznych rodzin wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym m.in. poprzez udział w treningach psychospołecznych, warsztatach z asertywności, autoprezentacji; • usługi, mające na celu wzmocnienie więzi rodzinnych przy jednoczesnym rozwoju wiedzy lub kształtowaniu postaw, służących polepszeniu funkcjonowania rodziny; • wspieranie organizacji pomocy sąsiedzkiej, usług wolontariackich dla rodzin wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym; • usługi, mające na celu propagowanie i kształtowanie właściwych postaw członków rodzin wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności dotkniętych problemami uzależnienia, problemami adaptacyjnymi po opuszczeniu zakładu karnego, bezdomności, polegające na organizacji spotkań z osobami, którym udało się przezwyciężyć te problemy. • usługi wolontariackie przez lub na rzecz rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. • usługi opiekuńcze/asystenckie dla osób starszych/osób z niepełnosprawnościami, m.in. opiekun dzienny, asystent osoby potrzebującej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wolontariat opiekuńczy, punkty opieki dziennej, ułatwienie dostępu do sprzętu pielęgnacyjnego i rehabilitacyjnego poprzez możliwość wypożyczenia go; • usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnościami mające na celu wspieranie osób z niepełnosprawnościami w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, niezbędnych do aktywnego funkcjonowania społecznego; • usługi opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży;

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<ul style="list-style-type: none"> • usługi wzmacniające więzi społeczne i przeciwdziałające społecznej izolacji np. terapia małżeńska i rodzinna, wczesne wsparcie w przypadku stanów depresyjnych i naruszenia równowagi psychicznej. 2. Realizacja usług wspierających integrację rodzin ze środowiskiem lokalnym, prowadzących do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i podejmowania działań na jej rzecz (wsparcie uzupełniające).
Poddziałanie 11.3.1 Wsparcie przedsiębiorczości społecznej	Wzrost zatrudnienia poprzez rozwój ekonomii społecznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Świadczenie usług animacyjnych, inkubacyjnych i biznesowych służących zakładaniu nowych lub wspieraniu istniejących przedsiębiorstw społecznych w tym poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • wspieranie tworzenia grup inicjatywnych, zainteresowanych utworzeniem podmiotów ekonomii społecznej i udzielania im niezbędnego wsparcia doradczego; • czasowe udostępnianie sprzętów i pomieszczeń dla tworzonych przedsiębiorstw społecznych w ramach działalności inkubatorów przedsiębiorczości społecznej; • szkolenia ogólne umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i/lub prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej; • doradztwo, w tym w zakresie pozyskiwania przez podmioty ekonomii społecznej zewnętrznych źródeł finansowania np. w postaci pożyczek; • dostęp do usług prawnych, księgowych, marketingowych; • wsparcie szkoleniowe i doradztwo umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i/lub prowadzenia i/lub przystąpienia i/lub pracy w przedsiębiorstwach społecznych, w tym szkolenia zawodowe potrzebne do pracy w przedsiębiorstwach społecznych i pomoc w tworzeniu biznesplanu; • prowadzenie badań nisz rynkowych; • wspieranie tworzenia powiatowych zespołów ds. ekonomii społecznej i paktów na rzecz ekonomii społecznej. 2. Wsparcie finansowe i wsparcie pomostowe na zakładanie przedsiębiorstw społecznych, prowadzące do zatrudnienia, w tym poprzez:

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<ul style="list-style-type: none"> • specjalistyczne wsparcie szkoleniowe i doradztwo (indywidualne i grupowe) umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do prowadzenia wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu osobistą pracę jego członków; • wsparcie doradcze, świadczone przez opiekuna przedsiębiorstwa społecznego, obejmujące doradztwo i pomoc w efektywnym wykorzystaniu przyznanych środków; • wsparcie psychologiczne, zwiększające zdolność do wspólnego, efektywnego działania członków grupy założycielskiej przedsiębiorstwa społecznego; • przyznanie środków finansowych dla przedsiębiorstw społecznych na założenie; • przyznanie środków finansowych dla przedsiębiorstw społecznych na wsparcie pomostowe. <p>3. Wsparcie finansowe i wsparcie pomostowe na tworzenie miejsc pracy w funkcjonujących przedsiębiorstwach społecznych, w tym poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • specjalistyczne wsparcie szkoleniowe i doradztwo umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do pracy w podmiocie ekonomii społecznej, a w przypadku osób przystępujących do istniejących przedsiębiorstw społecznych, dodatkowo wiedzy i umiejętności potrzebnych do prowadzenia wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu osobistą pracę jego członków; • wsparcie doradcze, świadczone przez opiekuna podmiotu ekonomii społecznej, obejmujące doradztwo i pomoc w efektywnym wykorzystaniu przyznanych środków; • przyznanie środków finansowych dla podmiotów ekonomii społecznej na przystąpienie lub zatrudnienie; • przyznanie środków finansowych dla podmiotów ekonomii społecznej na wsparcie pomostowe.
<p>Poddziałanie 11.3.2 Koordynacja ekonomii społecznej w regionie</p>	<p>Wzrost zatrudnienia poprzez rozwój ekonomii społecznej</p>	<p>Koordynacja ekonomii społecznej w regionie, w tym poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie regionalnych sieci współpracy OWES działających w regionie; • tworzenie, wspieranie lub dofinansowanie wspólnych przedsięwzięć regionalnych sieci podmiotów ekonomii społecznej (klastry, franczyzy) oraz włączanie podmiotów ekonomii społecznej w istniejące na poziomie regionalnym organizacje branżowe (sieci, klastry);

Fundusze Europejskie
dla Warmii i Mazur

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie regionalnych sieci kooperacji podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym, mających umożliwić wzajemne uczenie się i wymianę informacji oraz wsparcie tych podmiotów w osiągnięciu standardów usług; • inicjowanie współpracy jednostek systemu pomocy społecznej, podmiotów ekonomii społecznej, w tym o charakterze reintegracyjnym, OWES dla zwiększenia synergii działań podejmowanych przez te podmioty w procesie aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i wzrostu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej, a także współpracy ww. podmiotów z innymi podmiotami takimi jak szkoły, uczelnie wyższe, instytucje rynku pracy, przedsiębiorstwa, klastry przedsiębiorstw; • budowanie powiązań pomiędzy systemem edukacji, nauką, biznesem i ekonomią społeczną na poziomie regionalnym, w celu nawiązania stałej współpracy; • organizacja przedsięwzięć służących zwiększaniu widoczności PES jako dostawców produktów i usług oraz wspieranie sprzedaży produktów i usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej na poziomie regionalnym; • współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami lokalnymi, w szczególności PES, w zakresie tworzenia lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej lub lokalnych planów udziału PES w rozwoju usług społecznych, uwzględniania aspektów społecznych/ w zamówieniach publicznych, zlecania zadań podmiotom ekonomii społecznej; • wspieranie realizacji przez podmioty ekonomii społecznej usług użyteczności publicznej i współpraca z OWES w tym zakresie; • zapewnienie funkcjonowania Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, o którym mowa w KPRES, i organizowanie jego prac oraz tworzenie możliwości współpracy kluczowych interesariuszy w zakresie kreowania rozwoju ekonomii społecznej w regionie; • wyznaczanie kierunków rozwoju ekonomii społecznej, aktualizacja lub opracowanie nowego regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej; • reprezentowanie interesów sektora ekonomii społecznej na poziomie regionalnym oraz włączenie ekonomii społecznej do strategii rozwoju województwa;

Fundusze Europejskie
dla Warmii i Mazur

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Działanie/ Poddziałanie	Cel Działania/ Poddziałania	Typy projektów
		<ul style="list-style-type: none">• ewaluacja działań OWES;• weryfikacja statusu PS na zasadach określonych w załączniku nr 3 do <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020</i> i prowadzenie spisu PS.

Źródło: opracowanie własne, na podstawie dokumentu: *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014–2020 (dla osi OP II, X oraz XI)*